

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Onderzoeksrapport

*Inventarisatie Curricula Voltijdroutes naar het Leraarschap
Primair Onderwijs*

Colofon

Dit onderzoeksrapport is tot stand gekomen in een academische samenwerking tussen de Radboud Universiteit en de Inspectie van het Onderwijs.

Radboud Universiteit

Onderzoeker

Hannah Bijlsma Radboud Universiteit, Nijmegen

Adviseurs

Anna Bosman Radboud Universiteit, Nijmegen

Jaap Scheerens Universiteit Twente, Enschede

Paul A. Kirschner Open Universiteit, Heerlen

In samenwerking met

Inspectie van het Onderwijs, Utrecht

Citeer als

Bijlsma, H. J. E., & Bosman, A. M. T. (2025).

Inventarisatie curricula voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs. Radboud Universiteit en Inspectie van het Onderwijs.

Met dank aan

Een speciale dank gaat uit naar Dries D'hease van het Expertisecentrum Onderwijs en Leren van de Thomas More Hogeschool in Antwerpen voor zijn bijdrage en inzet aan dit onderzoek.

Ook danken we alle instellingen voor de tijd en energie die ze gestoken hebben in de medewerking aan dit onderzoek en voor hun openheid, transparantie en gastvrijheid.

Inhoud

Voorwoord	4
Samenvatting	5
1. Aanleiding	7
2. Inhoudelijk kader	8
Bekwaamheidseisen leraren	8
Andere kaders	8
Vakgebieden	9
Inhoudelijk kader van dit onderzoek	9
3. Methode	10
Onderzoekspopulatie	10
Dataverzameling	10
Onderzoeksaanpak	11
Codeerproces	14
Data-analyse en weergave van resultaten	14
4. Resultaten	16
Algemene informatie	16
Toelichting data-inventarisatie (fase 1) en codeerproces (fase 2)	16
Inhoud	21
Categorieën binnen de bekwaamheden	25
Omvang	32
Onderwijsvorm	32
Toetsing	33
5. Conclusie en discussie	35
Conclusie	35
Discussie	36
6. Beperkingen van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek	37
Referenties	39
Bijlagen	40
Bijlage A – Besluit Bekwaamheidseisen onderwijspersoneel Primair Onderwijs	41
Bijlage B – Tabellen	46
Bijlage C – Lexicon	83

Voorwoord

Wat voor onze kinderen geldt, geldt ook voor leraren: begin bij de basis. Een goede voorbereiding op hun loopbaan is cruciaal. Voor hun bekwaamheid én om hen voor het beroep te behouden. Die voorbereiding begint met een goede toerusting van leraren gedurende de opleiding. De onderwerpen waar leraren tijdens hun opleiding kennis over opdoen, zijn de onderwerpen waarop zij zich later ook toegerust voelen.

Uit dit onderzoek naar de curricula van voltijdroutes naar het leraarschap in het primair onderwijs blijkt dat het aanbod sterk verschilt. Die variatie roept vragen op, bijvoorbeeld over de kennis en vaardigheden die startende leraren meenemen het onderwijs in.

Een gevolg daarvan is dat scholen niet altijd weten wat een pas afgestudeerde leraar kan en weet. Dat maakt het lastig om gericht te werken aan de verdere ontwikkeling van leraren in de eerste jaren van hun loopbaan (de inductiefase). Juist in die fase is die ruimte voor verdere professionalisering belangrijk om leraren voor het onderwijs te behouden. Dat bleek ook uit ons onderzoek uit 2023 naar kennis en vaardigheden van beginnende leraren in het funderend onderwijs.

De verschillen in curricula gaan over inhoud, omvang, onderwijsvormen en toetsing. Dat is op zichzelf niet vreemd. Instellingen hebben veel vrijheid om hun onderwijs zelf vorm te geven. Tegelijkertijd moeten alle instellingen ervoor zorgen dat afgestudeerde leraren voldoen aan de wettelijke bekwaamheidseisen. Die eisen gaan over vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden. De leerdoelen uit de aangeleverde informatie zijn naast deze eisen gelegd en ook afgezet tegen de wettelijke inhoud van het primair onderwijs.

De meeste aandacht gaat uit naar Nederlandse taal, rekenen-wiskunde en expressievakken. Binnen de bekwaamheidseisen ligt de nadruk op eigen vaardigheid, lesvoorbereiding en reflectie op en verantwoording over pedagogisch handelen. Zorgelijk is dat bij bijna alle routes minstens 1 van de 3 bekwaamheidscategorieën niet terugkomt in de leerdoelen. Slechts 4 routes dekken ze alle 3 volledig. Ook voor leraren zelf is dat lastig: het is vervelend om zonder goede toerusting voor de klas te moeten staan.

De verschillen in wat leraren tijdens hun opleiding meekrijgen, hebben directe gevolgen voor scholen voor en de kwaliteit van het onderwijs. Dit vraagt om reparatie van het stelsel.

Begin bij de basis. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), werk samen met opleidingen en het veld aan een plan voor de lerarenopleidingen. Sluit aan bij de oproep van de Onderwijsraad om de bekwaamheid van aanstaande leraren beter te borgen en bekwaamheidseisen concreter te maken (rapport 'Bekwaamheid beter borgen'). Dit geeft instellingen ruimte voor een eigen invulling van het curriculum en zorgt tegelijk voor de zekerheid dat iedere leraar, ongeacht de gevolgde route, voldoende is voorbereid om goed onderwijs te geven.

Alida Oppers

Inspecteur-generaal van het Onderwijs

Utrecht

September 2025

Samenvatting

Leraren in opleiding verwerven vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden die nodig zijn om aan de bekwaamheidseisen te voldoen. Daarmee kunnen ze als bevoegde leraren voor de klas staan. Met deze basis kunnen zij lesgeven in onder andere rekenen, lezen, spelling en wereldoriëntatie. Tegelijkertijd zijn er zorgen over de dalende leerprestaties van Nederlandse leerlingen. Mogelijk hangt dit samen met de bekwaamheid van (startende) leraren. Daarom is het belangrijk zicht te krijgen op de curricula van de lerarenopleidingen.

In dit onderzoek is voor het eerst systematisch in kaart gebracht hoe de curricula eruitzien van voltijd hbo- en universitaire routes naar het leraarschap in het primair onderwijs. In totaal zijn 47 voltijd-routes van 27 onderwijsinstellingen geanalyseerd. Daarbij is gekeken naar 4 centrale elementen: inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing. De wettelijke bekwaamheidseisen voor onderwijs-personeel in het primair onderwijs vormden het inhoudelijke referentiekader.

De onderzoeksvraag luidt: *Hoe zien de curricula van de voltijdse hbo- en universitaire routes naar het leraarschap primair onderwijs in Nederland eruit met betrekking tot inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing?*

Het onderzoek is uitgevoerd via een systematische documentenanalyse. Per routes zijn documenten verzameld zoals studiegidsen, modulehandleidingen, toetsbrochures en toetsmatrizen. De leerdoelen vormden de basis voor het inventariseren van de inhoud. De onderwijseenheden waren het uitgangspunt voor omvang (in studiepunten), onderwijsvorm en toetsing. Inhoudelijke analyse vond plaats op basis van de bekwaamheidseisen en de wettelijk vastgestelde vakgebieden.

Op basis van dit onderzoek concluderen we dat leraren aan het eind van hun opleiding uiteenlopende kennis en vaardigheden meekrijgen en dat de meeste routes de bekwaamheidseisen niet volledig hebben verwerkt in de leerdoelen van hun onderwijseenheden. Ook passen opleidingen verschillende onderwijsvormen toe en hanteren zij uiteenlopende manieren van toetsing.

- **Inhoud.** De meeste aandacht gaat uit naar Nederlandse taal, rekenen-wiskunde en expressievakken. Vakgebieden zoals sociale redzaamheid en gezond gedrag komen nauwelijks terug in de leerdoelen. Integratie van vakken komt regelmatig voor. In ruim de helft van de gecodeerde onderwijseenheden richten leerdoelen zich (ook) op vakdidactische bekwaamheden. In minder dan een kwart is aandacht besteed aan pedagogische bekwaamheid. Daarnaast komen 'overige' bekwaamheden aan bod, zoals visievorming en zelfreflectie.
- **Omvang.** Gemeten in EC's (studiepunten) vormen de Nederlandse taal (gemiddeld 30,8 EC) en rekenen-wiskunde (gemiddeld 27,0 EC) de grootste onderdelen. Het exacte aantal EC's per vakgebied is lastig vast te stellen vanwege overlap, integratie of programmatisch onderwijs.
- **Onderwijsvorm.** Hoor- en werkcolleges (al dan niet gecombineerd) zijn het meest gangbaar in de onderzochte routes. Onder 'anders' vallen bijvoorbeeld excursies, masterclasses en leergemeenschappen. Routes verschillen sterk in het gebruik van zelfstudie, facultatief onderwijs of leerwegaafhankelijkheid.
- **Toetsing.** Kennis- en praktijktoetsen overheersen. Ook portfolio's, praktijkstages en presentaties worden veel ingezet. In ongeveer een kwart van de eenheden vindt toetsing op een andere, vaak formatieve manier plaats.

Dit onderzoek laat zien dat er in Nederland grote verschillen zijn in hoe routes naar het leraarschap primair onderwijs zijn ingericht. De wettelijke bekwaamheidseisen vormen een stevig inhoudelijk kader, maar de mate waarin én de manier waarop deze eisen zijn vertaald naar curricula verschillen sterk. Sommige routes besteden relatief veel aandacht aan specifieke vak- of bekwaamheidseisen, andere kiezen juist voor brede integratie. Pedagogische bekwaamheid lijkt daarbij structureel onderbelicht ten opzichte van de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheden. Ook blijkt dat niet alle routes alle wettelijke bekwaamheidscategorieën dekken in hun leerdoelen.

Het onderzoek doet geen uitspraken over de effectiviteit of kwaliteit van de curricula van voltijdsroutes, maar biedt wel waardevolle inzichten voor beleidsmakers, opleidingen, scholen, besturen en accreditatiepanels. Omdat curricula op veel onderdelen van elkaar verschillen en niet overal de bekwaamheidseisen zijn verwerkt in de leerdoelen, is onduidelijk met welke kennis en vaardigheden startende leraren het onderwijs instromen. De ene leraar beschikt mogelijk over andere kennis en vaardigheden dan de andere. Hierdoor weten scholen en besturen niet goed wat zij van hun starters kunnen verwachten, en is professionalisering in de inductiefase niet altijd doelgericht inzetbaar.

Het onderzoek kent methodologische beperkingen. De belangrijkste zijn de afhankelijkheid van aangeleverde documentatie en de moeilijk te interpreteren leerdoelen. Dit kan de representativiteit en betrouwbaarheid beïnvloeden. Vervolgonderzoek is wenselijk naar de implementatie van (nieuwe) bekwaamheidseisen in curricula, de vergelijking tussen verschillende routes (zoals academisch en regulier), en andere curriculumonderdelen zoals het beroepsbeeld en aangeboden literatuur. Ook zou het waardevol zijn om curricula te relateren aan de leskwaliteit van afgestudeerde leraren, om onderdelen hiervan met elkaar in verband te kunnen brengen.

Een overzicht van veelgebruikte termen en definities staat in het Lexicon (Bijlage C).

1. Aanleiding

Een goede leraar begint bij een goede opleiding. In de opleiding verwerven aanstaande leraren de vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische kennis en vaardigheden die nodig zijn om aan de bekwaamheidseisen te voldoen en daarmee als bevoegd leraar voor de klas te staan. Met deze basis kunnen zij leerlingen lesgeven in onder andere rekenen, lezen, spellen en kennis over de wereld. Tegelijkertijd zijn er zorgen over het niveau van Nederlandse leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs.¹ Zo blijkt dat de leesvaardigheid – vooral het begrijpend lezen – in de afgelopen 20 jaar is afgenomen.²

Ook presteren Nederlandse leerlingen internationaal gezien minder goed in rekenen en wiskunde dan hun leeftijdsgenoten in andere Europese landen.³ Omdat de leerprestaties van leerlingen voor een belangrijk deel afhangen van de kwaliteit van leraren en hun lessen,⁴ is het van belang dat leraren in eerste instantie⁵ goed worden opgeleid. De vraag is of dat nu overal het geval is. Zo voelen beginnende leraren zich lang niet op alle onderdelen van het lesgeven bekwaam.⁶

Ook opleiders van de lerarenopleiding primair onderwijs geven aan dat een deel van de afgestudeerden op sommige onderdelen van taal en rekenen niet over voldoende vakdidactische vaardigheid beschikken.⁷ Als dat klopt, betekent dit dat niet alle leraren beschikken over de noodzakelijke kennis en vaardigheden. Dat kan gevolgen hebben voor de kwaliteit van hun onderwijs, en daarmee voor het leerproces en de prestaties van hun leerlingen.

Om deze reden is er veel aandacht voor de lerarenopleidingen. Diverse organisaties wijzen geregeld op onderwerpen die volgens hen te veel of juist te weinig aandacht krijgen in de opleiding.⁸ Tegelijkertijd is er weinig volledig zicht op de inhoud van de curricula.

Uit eerder onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs (2020) blijkt dat er in totaal 384 verschillende routes naar het leraarschap bestaan, voor alle onderwijssectoren.⁹ Voor het primair onderwijs gaat het naast de 4-jarige hbo-bachelor ook om verkorte of gecombineerde routes naar het leraarschap, bijvoorbeeld in combinatie met een andere hbo-opleiding. Soms worden routes ook op verschillende locaties aangeboden. Van al deze routes is niet altijd bekend of en hoe goed de bekwaamheid van leraren wordt gewaarborgd.¹⁰ Ook is er weinig zicht op de manier waarop onderwijs wordt aangeboden, in welke omvang, en hoe er wordt getoetst.

Dit onderzoek brengt daarom systematisch in kaart wat voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs van erkende hogescholen en universiteiten aanbieden. Het richt zich op de inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing binnen deze curricula. Het resultaat is een landelijk overzicht van de aangeboden curricula en de variatie daartussen. De onderzoeksvraag die hiermee wordt beantwoord is:

Hoe zien de curricula van de voltijds hbo en universitaire routes naar het leraarschap primair onderwijs in Nederland eruit met betrekking tot inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing?

¹ Inspectie van het Onderwijs, 2023.

² OESO, 2023.

³ Von Davier et al., 2024; Inspectie van het onderwijs, 2023.

⁴ Hattie, 2003.

⁵ Een inwerkprogramma gedurende hun eerste jaren als leraar is ook van belang.

⁶ Inspectie van het onderwijs, 2023.

⁷ Onderwijsraad, 2022.

⁸ Onderwijsraad, 2022; 2025; Inspectie van het Onderwijs, 2023;

⁹ Dit gaat om zowel routes naar het leraarschap in het primair als voortgezet onderwijs. Hoeveel verschillende routes er naar het leraarschap voor het po zijn is lastig uit het rapport van de Inspectie van het Onderwijs (2020) af te leiden. Naar schatting zijn er 140 routes naar het leraarschap primair onderwijs te onderscheiden.

¹⁰ Onderwijsraad, 2025.

2. Inhoudelijk kader

Bekwaamheidseisen leraren

Wat iemand tot leraar maakt, is vastgelegd in het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel.¹¹ Dit besluit werd in 2006 voor het eerst vastgesteld door OCW en in 2017 herijkt door de beroepsgroep.¹² Voor zowel de oorspronkelijke vaststelling als de herijkingen is de beroepsgroep zelf verantwoordelijk. De wettelijke eisen zijn verankerd in de onderwijswetten.¹³

Het besluit beschrijft welke vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheden leraren aantoonbaar moeten bezitten. Deze bekwaamheidseisen vormen de inhoudelijke basis voor de curricula van routes naar het leraarschap én de toetsing van nieuwe leraren.^{14 15} Daarnaast geldt het besluit als referentiekader voor de professionele ontwikkeling van zittend onderwijspersoneel, zodat zij blijvend voldoen aan de wettelijke eisen. De bekwaamheidseisen vormen daarmee de basis voor het curriculum, in combinatie met de algemene, wettelijke niveaueisen op Europees niveau (de Dublin-descriptoren).¹⁶

Andere kaders

Naast de wettelijke kaders die voor alle routes gelden, zijn er nog andere kaders ontwikkeld. Voorbeelden zijn het beroepsbeeld van leraren,¹⁷ de landelijke kennisbases,¹⁸ de leeruitkomstgebieden¹⁹ en het kwaliteitskader van het platform Samen Opleiden en Professionaliseren.²⁰ Dit laatste richt zich onder andere op samenwerking met het onderwijsveld en de inductiefase. Niet alle kaders zijn van toepassing op elke route. Vaak maken ze deel uit van bestuurlijke afspraken, bijvoorbeeld binnen de sectorraden, de Vereniging Hogescholen en de Universiteiten van Nederland. Deze aanvullende kaders zijn niet wettelijk verankerd. Instellingen gebruiken vaak interne of externe kwaliteitszorgsystemen, zoals tevredenheidsonderzoeken, peerreviews en veldadvies om de naleving ervan te waarborgen.

¹¹ Zie: [wetten.nl - Regeling - Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel - BWBR0018692 \(overheid.nl\)](https://wetten.nl/Regeling-Besluit%20bekwaamheidseisen%20onderwijspersoneel-BWBR0018692)

¹² Ten tijde van het schrijven van dit rapport is een nieuw herijkingproces aan de gang. Het advies wordt in het najaar van 2025 aan de Minister en staatssecretaris van Onderwijs Cultuur en Wetenschap aangeboden.

¹³ Wet op het Primair Onderwijs (WPO), Wet op het Voortgezet Onderwijs 2020 (WVO), Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), de Wet op de expertisecentra en de wetten voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES).

¹⁴ Artikel 7.6, eerste lid van de WHW; Staatsblad 2017, 148, MvT Besluit bekwaamheidseisen.

¹⁵ Voor de accreditatie van de opleidingen in het hoger onderwijs is de NVAO verantwoordelijk. De onderwijskwaliteit wordt per opleiding eens in de 6 jaar getoetst door een panel van peerdeskundigen, waarna de NVAO het besluit over de accreditatie neemt. De onderwijsinspectie doet periodiek onderzoek naar het functioneren van het accreditatiestelsel en schrijft daarover aan de Minister een rapport met aanbevelingen ter verbetering ervan.

¹⁶ De Dublin-descriptoren beschrijven de eindtermen voor de studies aan universiteiten en hogescholen in Europa en bestaan uit 5 onderdelen: kennis en begrip; kennis en begrip toepassen; oordelen vellen; communicatievaardigheden; en leervaardigheden.

Zie: https://www.nlqf.nl/images/downloads/NLQF/g_Tabel_vergelijking_NLQF-niveaus_5-8_Dublin_descriptoren.pdf

¹⁷ Zie: <https://beroepsbeeldleraar.nl>

¹⁸ Door de Vereniging Hogescholen zijn de vakgebieden en generieke kennis en vaardigheden van leraren verder uitgewerkt in domeinen en inhouden, de zogenoemde kennisbases (zie www.10voordeleraar.nl). Deze kennisbases zijn niet wettelijk vastgelegd en worden gehanteerd door onder andere de hogescholen (niet door universiteiten of andere (private) kennisinstellingen).

¹⁹ Zie: <https://www.lerarenvoormorgen.nl/werken-met-leeruitkomsten>

²⁰ Zie: <https://www.platformsamenoopleiden.nl/wp-content/uploads/2022/01/Kwaliteitskader-Samen-Opleiden-en-Inductie-en-werkwijze-peer-review-2.pdf>

Vakgebieden

De inhoud van het primair onderwijs richt zich op vakgebieden die wettelijk zijn vastgelegd in de Wet Primair Onderwijs.²¹ Deze vakgebieden zijn: zintuiglijke en lichamelijke oefening, Nederlandse taal, rekenen en wiskunde, Engelse taal, expressie-activiteiten, bevordering van sociale redzaamheid, bevordering van gezond gedrag, geschiedenis, aardrijkskunde, natuur, maatschappelijke verhoudingen en geestelijke stromingen.

Inhoudelijk kader van dit onderzoek

Omdat het Besluit Bekwaamheidseisen Onderwijspersoneel het enige wettelijke inhoudelijke kader is dat voor alle routes in Nederland geldt, is gekozen om dit als uitgangspunt te nemen. In dit onderzoek staan vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheden voor leraren in het primair onderwijs centraal. Een overzicht van deze bekwaamheden is opgenomen in Bijlage A. Voor de vakinhoud is uitgegaan van de wettelijk vastgelegde vakgebieden voor het primair onderwijs, zoals hierboven benoemd.²² In hoofdstuk 3 van dit rapport wordt toegelicht hoe deze bekwaamheden en vakgebieden zijn gecategoriseerd en hoe ze zijn betrokken bij het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

²¹ Artikel 9, lid 1a-h en 2a-e, WPO, WPO BES

²² Artikel 9, lid 1a-h en 2a-e, WPO, WPO BES

3. Methode

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, is een systematische documentenanalyse uitgevoerd. In dit geval betrof het een kwalitatieve onderzoeksmethode waarbij data deels inductief en deels deductief zijn geanalyseerd. In dit hoofdstuk lichten we toe: de onderzoekspopulatie, dataverzameling, de onderzoeksaanpak, verwerking en codering van de data en hoe deze aanpak tot beantwoording van de onderzoeksvraag leidt.

Onderzoekspopulatie

De populatie van dit onderzoek bestaat uit voltijd hbo- en universitaire routes naar het leraarschap primair onderwijs, aangeboden door erkende hogescholen en universiteiten in Nederland.²³ Omdat er een grote variatie bestaat tussen curricula, is geen steekproef getrokken. Alle 27 onderwijsinstellingen,²⁴ die in mei 2024 minimaal één voltijdroute primair onderwijs aanboden, zijn benaderd en namen deel aan het onderzoek.

Sommige onderwijsinstellingen bieden meerdere voltijdroutes aan, zoals een 4-jarige hbo-bachelor (pabo) en een gecombineerde pabo-ALO-route.²⁵ Ook kunnen routes op verschillende locaties aangeboden worden. Binnen de 27 onderwijsinstellingen die voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs aanbieden zijn er in totaal 73 routes geïdentificeerd.²⁶ 47 daarvan zijn opgenomen in het onderzoek. Een route werd niet opgenomen als duidelijk werd dat curricula (nagenoeg) hetzelfde zijn als een andere route van dezelfde instelling, curricula nog niet volledig ontwikkeld waren, op het punt stonden te stoppen of vanwege een andere legitieme reden. De keuze om een route wel of niet op te nemen, is altijd in overleg met de onderwijsinstelling gemaakt. Tabel 1 (Bijlage B) geeft een alfabetisch overzicht van alle onderwijsinstellingen en hun routes, inclusief de reden om de route wel of niet op te nemen in het onderzoek.

Dataverzameling

De 27 onderwijsinstellingen is schriftelijk gevraagd om per route alle documenten aan te leveren die inzicht geven in de inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing²⁷ van het curriculum. Het ging bijvoorbeeld om:

- modulehandleidingen en/of studiegidsteksten van alle onderwijseenheden²⁸ in alle leerjaren;
- de inhoud van de hoor- en werkcolleges per onderwijseenheid;
- literatuurlijsten;
- leerlijnen;
- het beroepsbeeld of de visie op het beroep;
- eindtermen of leeruitkomsten;
- een transitietabel of dekkingsmatrix;
- het toetsbeleid.

²³ De niet-bekostigde instellingen zijn hierin niet opgenomen.

²⁴ Inmiddels is er één onderwijsinstelling bijgekomen die een route naar het leraarschap primair onderwijs aanbiedt, namelijk de Open Universiteit. Deze is niet opgenomen in het onderzoek.

²⁵ ALO = Academie voor Lichamelijke Opvoeding.

²⁶ We hanteren de naam die door de instelling aan de route gegeven is.

²⁷ Zie voor een definitie van inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing het lexicon in Bijlage C van dit rapport.

²⁸ Zie voor een definitie van onderwijseenheid het lexicon in Bijlage C van dit rapport.

Na uitnodiging tot deelname is met de instellingen telefonisch en/of per e-mail contact geweest over de aan te leveren documenten. In overleg is bepaald welke data nodig en bruikbaar waren om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. Instellingen konden zelf kiezen hoe zij de documenten aanleverden. Dit gebeurde in overleg met de uitvoerend onderzoeker. De meeste instellingen stuurden de informatie per e-mail of via een beveiligde transfertool. Enkele instellingen gaven tijdelijk toegang tot de online leeromgeving, waar alle informatie te vinden was. Andere instellingen boden aan om op locatie de gegevens beschikbaar te stellen, zodat de onderzoeker deze daar kon verzamelen.

Van vrijwel alle onderwijsinstellingen en deelnemende routes is de gevraagde informatie ontvangen. In enkele gevallen bleken de gegevens onvolledig. Die zijn, in goed overleg per e-mail of telefoon, alsnog aangevuld. Bijna alle instellingen konden dit realiseren. In een enkel geval was de informatie niet beschikbaar of werd deze niet aangeleverd. Deze werd als 'onbekend' gemarkeerd.

Onderzoeksaanpak

Het onderzoek is uitgevoerd via een systematische documentenanalyse. Deze kwalitatieve methode maakt het mogelijk om documenten deels inductief en deels deductief te coderen en vervolgens te analyseren. Dit gebeurde in 2 fases:

1. Inductieve fase:

Op basis van de ontvangen documenten is alle relevante informatie over de inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing van de onderwijseenheden geïnventariseerd.

2. Deductieve fase:

De gegevens uit fase 1 zijn vervolgens deductief gecodeerd op basis van de wettelijk vastgestelde bekwaamheidseisen.

Hieronder worden beide fases toegelicht.

Fase 1: data-inventarisatie

Elke deelnemende route kreeg een uniek cijfer.²⁹ Van de routes zijn de volgende gegevens geïnventariseerd (voor definities: zie het lexicon in Bijlage C):

- naam van de onderwijsinstelling;³⁰
- naam van de route;^{31 32}
- plaats waar de route aangeboden wordt;³³
- graad (bachelor of master);
- percentage werkplekuren binnen de totale studielast.³⁴

Voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag zijn de inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing van alle onderwijseenheden genoteerd. Een onderwijseenheid kan bijvoorbeeld een module, vak, cursus of thema zijn, afhankelijk van hoe dit binnen de route werd genoemd.³⁵ Elke onderwijseenheid kreeg een uniek cijfer. Per onderwijseenheid zijn de volgende gegevens verzameld:

- Inhoud: de leerdoelen, leeruitkomsten of toetsdoelen die aan de onderwijseenheid zijn gekoppeld (zoals geformuleerd binnen de route);
- Omvang: het aantal studiepunten (ECT's);

²⁹ Deze cijfers hebben geen relatie met de nummering in Tabel 1.

³⁰ Niet zichtbaar in de dataset.

³¹ Niet zichtbaar in de dataset.

³² We hanteren de naam die door de instelling zelf gebruikt wordt.

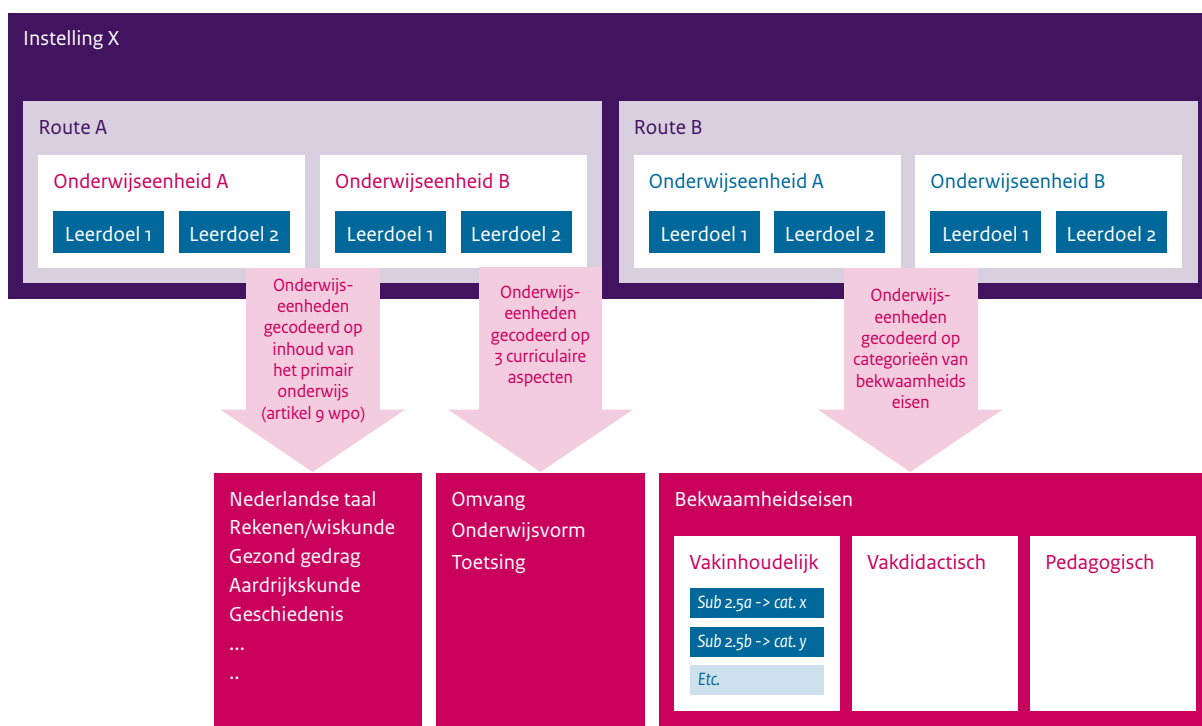
³³ Niet zichtbaar in de dataset.

³⁴ Het percentage werkplekuren is door de contactpersoon van de route gegeven.

³⁵ De definitie van *onderwijseenheid* staat ook beschreven in het Lexicon in Bijlage C.

- **Onderwijsvorm:** de wijze waarop de onderwijseenheid wordt aangeboden. Er zijn 7 vormen onderscheiden: voornamelijk hoorcolleges, voornamelijk werkcolleges, een combinatie van beide, voornamelijk zelfstudie, facultatief, 'niet bekend' en 'anders'. Bij 'anders' is genoteerd welke werkvorm werd gebruikt.
- **Toetsing:** de manier waarop de leerdoelen van de onderwijseenheid worden getoetst. Er zijn 9 vormen onderscheiden: kennistoets, geschreven verslag, werkstuk/projectwerk, portfolio, praktijkstage, presentatie, beroepsproduct, 'niet bekend' en 'anders'. Bij de vorm 'anders' is de toetsvorm toegelicht.

In de afbeelding hierna geeft een visualisatie van de onderzoeksaanpak weer.

Toelichting: De afbeelding is een schematische weergave van de onderzoeksaanpak. Bovenaan staan de instellingen, met daarin verschillende routes naar het leraarschap. Elke route bestaat uit meerdere onderwijseenheden. Elke onderwijseenheid kent leerdoelen, een bepaalde omvang in EC, een werkvorm en een toetsvorm. Daarnaast wordt elke onderwijseenheid gekoppeld aan één of meerdere vakgebieden binnen het primair onderwijs. In de laatste stap worden de onderwijseenheden - waar mogelijk - toegewezen aan 3 bekwaamheidseisen: vakinhoud, vakdidactiek en pedagogiek. Elke bekwaamheidseis is verder gespecificeerd.

De inventarisatie van deze gegevens per route en per onderwijseenheid is verwerkt in Microsoft Excel. Een voorbeeld hiervan is te vinden in hoofdstuk 4 (resultaten). Voor alle routes en bijbehorende onderwijseenheden is op deze manier informatie over de inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing in kaart gebracht. In een enkel geval zijn, naast een enkel leerdoel, ook doelen of inhouden van hogere orde opgenomen. Dit gebeurde bijvoorbeeld als er binnen een onderwijseenheid meerdere vakgebieden aangeboden worden, of als een onderwijseenheid meerdere vakgebieden omvatte, of als doelen volgens de modulehandleiding of studiegidstekst onder één vakgebied vielen. Denk bijvoorbeeld aan een onderwijseenheid als 'kunstzinnige oriëntatie', waarin leerdoelen voor drama, muziek en beeldende vorming zijn opgenomen. Alle doelen zijn geïnventariseerd op het niveau van de onderwijseenheid, niet op het niveau van hoor- of werkcolleges, semesters of leerjaren.

Fase 2: data-codering

De wettelijke bekwaamheidseisen voor onderwijspersoneel (zie Bijlage A) vormden het uitgangspunt voor de codering. Voor het primair onderwijs zijn er in totaal 80 bekwaamheidseisen vastgesteld. Deze zijn onderverdeeld in 3 gebieden: vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheid.

Van de 80 eisen beschrijven er 58 wat een leraar moet kennen en kunnen. De overige 22 zijn algemene beschrijvingen van wat iemand tot leraar maakt, zonder dat ze expliciet gaan over kennis of vaardigheden.³⁶ Omdat de bekwaamheidseisen deels overlappen en op verschillende manieren te interpreteren zijn, zijn alleen de 58 concrete eisen gebruikt bij de codering.

Een voorbeeld van de relatie tussen algemene en specifieke eisen is Artikel 2.4, lid a: 'Vakinhoudelijke bekwaamheid betekent dat de leraar of docent in ieder geval de inhoud van zijn onderwijs beheerst'. Deze wordt nader ingevuld door Artikel 2.5, lid a: 'Om tenminste te voldoen aan artikel 2.4, beheerst de leraar primair onderwijs de leerstof qua kennis en vaardigheden van het onderwijs waarvoor deze leraar bevoegd is, gericht op het behalen van de kerndoelen en de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van het primair onderwijs en kent hij de theoretische achtergronden daarvan.'

Om de 58 bekwaamheidseisen bruikbaar te maken voor codering, is een vertaalslag gemaakt naar eenduidige categorieën. Deze zijn zo geformuleerd dat leerdoelen uit de curricula goed konden worden gekoppeld aan specifieke bekwaamheidseisen. Omdat sommige thema's – zoals differentiëren/het afstemmen op verschillen tussen leerlingen – in meerdere eisen terugkomen (artikel 2.5 en 2.11), zijn keuzes gemaakt om deze onder de vakinhoudelijke of de vakdidactische bekwaamheidseisen te plaatsen. In dit geval is differentiatie uitsluitend gecodeerd onder vakdidactische bekwaamheid.

Een ander voorbeeld: leerdoelen die raken aan Artikel 2.9, lid e '... weet hoe een leerplan in elkaar zit en de criteria kent waaraan een goed leerplan moet voldoen' zijn ondergebracht bij vakinhoudelijke bekwaamheid, omdat dit overlapt met Artikel 2.5a, lid f en h.

Bijlage A laat zien hoe deze categorieën zijn gevormd. Elke categorie heeft zijn eigen beschrijving gekregen (zie de Tabellen 2b en 2c van Bijlage B), zodat ze tijdens het coderen goed van elkaar te onderscheiden waren. De onderwijseenheden zijn dus op basis van de leerdoelen die door de opleiding zijn geformuleerd, waar mogelijk gekoppeld aan de wettelijke bekwaamheidseisen. Zo is vastgesteld of alle bekwaamheidseisen in de curricula van de routes zijn opgenomen. Deze aanpak is niet eerder op deze manier toegepast en levert een waardevolle bijdrage aan zowel de wetenschap als de onderwijspraktijk.

Samen met de vakgebieden (zie hoofdstuk 2, inhoudelijk kader) vormden deze categorieën het codeboek voor fase 2 van de analyse. Het codeboek is opgenomen in de Tabellen 2a tot en met 2c (Bijlage B), en bestaat uit de volgende 3 delen:

1. De **vakgebieden** (Tabel 2a) waarvoor de leraar primair onderwijs bevoegd is. Hieraan is de code 'overig' toegevoegd voor onderwijseenheden die zich richten op andere vakgebieden dan in de wet is vastgelegd of vakintegratie.
2. De **bekwaamheidseisen** (Tabel 2b): vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch. Ook hier is een code 'overig' toegevoegd, voor zaken die zich binnen de onderwijseenheden richten op onderwerpen buiten deze 3 domeinen.
3. De categorieën die vallen onder de **vakinhoudelijke, vakdidactische of pedagogische bekwaamheid** (Tabel 2c), op basis van de wettelijke bekwaamheidseisen zoals weergegeven in de tabel (Bijlage A).

³⁶ De 22 algemene beschrijvingen van de bekwaamheidseisen zijn niet opgenomen in het codeboek, omdat deze overlappen met de eisen van wat een leraar moet kennen en kunnen of door andere codes worden gedekt.

Codeerproces

Alle onderwijseenheden per deelnemende route zijn gecodeerd met het inhoudelijke codeboek (zie Tabellen 2a tot en met 2c in Bijlage B). Per code is vastgelegd of deze wel (1) of niet (0) in de onderwijseenheid aan bod komt. Voorbeelden zijn opgenomen in de resultaten. Er is niet geoordeeld over de kwaliteit van de doelen.

Coderen van vakgebieden

Allereerst is vastgesteld welk vakgebied in een onderwijseenheid wordt aangeboden (zie Tabel 2a). Als geen vakgebied aan bod komt, krijgen alle codes voor vakgebieden een 0. Als meerdere vakgebieden worden genoemd, krijgt elk van die vakgebieden een 1.

Coderen van bekwaamheidseisen

Daarna is gecodeerd of de onderwijseenheid betrekking heeft op vakinhoudelijke, vakdidactische of pedagogische bekwaamheid, of valt onder 'overig' (zie Tabel 2b). Minstens 1 van de 4 codes krijgt een 1. Bijvoorbeeld alleen vakinhoud, of in combinatie met vakdidactiek, of vakdidactiek en 'overig'. In dat geval worden meerdere codes met een 1 genoteerd. Het komt voor dat alle 4 de bekwaamheidseisen gecodeerd werden met een 1.

Coderen van categorieën binnen de bekwaamheidseisen

Vervolgens is per aanwezige bekwaamheidseis genoteerd aan welke categorie(ën) binnen die bekwaamheid aandacht wordt besteed (Tabel 2c). Het kan hierbij voorkomen dat er binnen de bekwaamheden aandacht wordt besteed aan meerdere categorieën. Beide categorieën worden dan gecodeerd met een 1. Alleen categorieën die onder eerder vastgestelde bekwaamheidseisen vallen (Tabel 2b) zijn gecodeerd. Als een bekwaamheidseis afwezig was, zijn er dus ook geen categorieën gecodeerd.

Interbeoordelaarsbetrouwbaarheid

Nadat het codeboek uit de Tabellen 2a tot en met 2c uitgebreid was besproken binnen het onderzoeksteam, volgden er 4 gezamenlijke codeersessies. Deze werden uitgevoerd door 3 onderzoekers (2 uit het onderzoeksteam en 1 onafhankelijk onderzoeker). Tijdens deze sessies werden per keer 3 tot 7 onderwijseenheden uit 15 routes gecodeerd, soms gezamenlijk en soms apart van elkaar. Elke keer werd besproken waarom een bepaalde code was toegekend, zodat de onderlinge afstemming tussen de codeurs toenam.

Op basis van 24 afzonderlijk gecodeerde eenheden is met statistisch computerprogramma SPSS de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid berekend: Fleiss' Kappa = $K = 0,81$ (95% CI, 0,58 tot 1,04), $p < 0,001$.^{37,38} Dit wijst op ruim voldoende tot zeer goede overeenstemming. De interpretatie van de Fleiss' kappa-waarde is gelijk aan die van Cohens kappa, waarin waarden tussen 0,81 en 1,00 kunnen worden beschouwd als een ruim voldoende tot zeer goede overeenstemming.³⁸ Deze score was hoog genoeg om het verdere coderen door één codeur te laten uitvoeren. Tijdens dat proces vond er regelmatig overleg plaats om de betrouwbaarheid te blijven waarborgen.

Data-analyse en weergave van resultaten

Na afronding van de inventarisatie (fase 1) en de codering (fase 2) zijn alle gegevens geanalyseerd. Daarbij is vastgesteld welke vakgebieden en bekwaamheidseisen er aan bod komen in de onderwijseenheden van de routes. Ook is in kaart gebracht welke onderwijsvormen en toetsvormen er gehanteerd worden in de onderwijseenheden.

³⁷ Voor meer informatie over Fleiss' Kappa: zie <https://real-statistics.com/reliability/interrater-reliability/fleiss-kappa/>

³⁸ Fleiss et al. (2003)

Veel onderwijseenheden behandelen meerdere vakgebieden of bekwaamheidseisen. Een eenheid kan bijvoorbeeld ingaan op zowel rekenen-wiskunde als Nederlandse taal, of op Nederlandse taal, expressievakken en geschiedenis. Ook de bekwaamheidseisen zijn zelden exclusief. Sommige onderwijseenheden richten zich alleen op vakinhoud (eigen vaardigheid), maar de meeste behandelen meerdere bekwaamheidseisen, zoals vakdidactiek en pedagogiek en soms ook nog overige zaken.

We hebben ervoor gekozen om de data op 2 manieren te analyseren:

1. Volledig tellen per onderwijseenheid: elk vakgebied en elke bekwaamheid binnen een onderwijseenheid, krijgt een 1, ongeacht het aantal. Daardoor tellen de percentages per categorie vaak op tot meer dan 100%.
2. Naar rato analyseren: als een eenheid 4 vakgebieden omvat (bijvoorbeeld rekenen-wiskunde, Nederlandse taal, expressievakken en gezond gedrag), krijgt elk vakgebied een score van $\frac{1}{4}$ (25%). Zo tellen de percentages over alle onderwijseenheden op tot maximaal 100%.

De tweede analysemethode sluit waarschijnlijk beter aan bij de werkelijkheid: tegelijkertijd is het niet zeker dat de verdeling evenredig verdeeld is over de gecodeerde categorieën en/of vakgebieden. In het volgende hoofdstuk worden de resultaten van beide analysemethoden gepresenteerd.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk wordt eerst algemene informatie gegeven over de deelnemende routes. Daarna volgt een toelichting op de data-inventarisatie (fase 1) en het codeerproces (fase 2), met voorbeelden. Vervolgens wordt de onderzoeksvraag beantwoord. Daarbij gaat het om de inhoud (vakgebieden, bekwaamheidseisen en de categorieën van de bekwaamheidseisen), de omvang van de onderwijs-eenheden, de vorm waarin routes hun onderwijs aanbieden en tot slot de toetsvormen die binnen routes worden gebruikt.

Algemene informatie

Beschrijvende data over routes

Tabel 3 (Bijlage B) bevat algemene informatie over de 47 routes. Van deze routes leiden er 45 tot een bachelordiploma en 2 tot een masterdiploma. 3 worden volledig door universiteiten aangeboden, 10 deels door een universiteit en deels door een hogeschool en 34 volledig door een hogeschool. Het gemiddelde percentage werkpleklers³⁹ over alle routes is 35,6% (variërend van 20 tot 40%). 2 routes duren 2 jaar, 2 duren 3 jaar en 2 routes duren langer dan 4 jaar (vanwege een combinatie met een andere route). De overige 41 routes bieden een programma van 4 studiejaar aan.

Toelichting data-inventarisatie (fase 1) en codeerproces (fase 2)

Toelichting data-inventarisatie (fase 1)

In tabellen 4a, 4b en 4c (Bijlage B) staat een voorbeeld van geïnventariseerde data uit fase 1. In Tabel 4a is te zien dat route 18 een reguliere route is die leidt tot een bachelorgraad. Het door de instelling opgegeven percentage werkpleklers over het hele programma is 35%. In Tabel 4b zie je voor dezelfde route (18) 2 van de 45 onderwijseenheden staan: 'Rijke opdracht: contact maken met leerlingen' en 'Eigen vaardigheid muziek'. Deze hebben de unieke codes xx_a_02 en xx_a_03 gekregen.⁴⁰ Van deze onderwijseenheden is, naast de al bekende informatie, opgenomen in welk studiejaar deze eenheid wordt aangeboden, wat de omvang is in studiepunten (EC), de onderwijsvorm en de toetsvorm. Bij deze onderwijseenheid is extra, relevante informatie opgenomen in de kolom 'opmerkingen'. Tabel 4c laat per onderwijseenheid zien welke leerdoelen worden getoetst. Voor xx_a_02 zijn dat 7 leerdoelen, voor xx_a_03 zijn dat 6 leerdoelen.

Dit voorbeeld laat zien op welke manier bij alle 47 routes en alle daarbij behorende onderwijseenheden informatie over de inhoud, onderwijsvorm, omvang en toetsing in kaart is gebracht.

In Tabel 5 (Bijlage B) staat hoeveel onderwijseenheden er per route zijn geïnventariseerd. Het aantal varieert van 16 (route 10) tot 105 (route 8), met een gemiddelde van 49 onderwijseenheden per route. In totaal zijn 2313 onderwijseenheden geïnventariseerd. Het totale aantal leerdoelen komt uit op ruim 15.700, verdeeld over de 47 routes en alle onderwijseenheden. Bij 6,4% van de 2313 onderwijseenheden is niet beschreven welke leerdoelen eraan gekoppeld zijn. Daarnaast betreft 3% een keuzevak of minor. Alle doelen zijn geïnventariseerd op het niveau van de onderwijseenheid. Er zijn geen doelen gecodeerd op het niveau van hoor- of werkcolleges.

³⁹ Zie voor een definitie van *werkpleklers* het lexicon in Bijlage C.

⁴⁰ Deze unieke codes per onderwijseenheid hebben geen relatie met de nummering van de routes om herleidbaarheid naar routes te voorkomen.

Om de inhoud van een onderwijseenheid te bepalen, is in dit onderzoek gekeken naar de leerdoelen'. Routes gebruiken hiervoor uiteenlopende termen: leeruitkomst, leerdoel, toetsdoel, eindterm, datapunt, leeractiviteit, toetscriterium, (sub)doelstelling, onderwijsinhoud, doel, kritische handeling, cursusdoel, lesdoel (bijvoorbeeld bij een workshop), collegedoeel of moduledoeel. Ook de aard van het leerdoel kan verschillen: universeel, specifiek of geprofileerd. In alle onderwijseenheden is zo veel mogelijk geïnventariseerd op het niveau waarop getoetst wordt. Tijdens het codeerproces is dit eventueel aangevuld met een hoger niveau in het curriculum, ter illustratie of onderbouwing. Denk bijvoorbeeld aan leerdoelen voor drama, muziek en beeldende vorming die vallen onder het bredere kader van kunstzinnige oriëntatie. De gebruikte documenten voor het inventariseren van leerdoelen verschillen per route. Meestal gaat het om studiegidsen, modulehandleidingen of themabeschrijvingen. In enkele gevallen zijn de toetsmatrizen of beoordelingsformulieren gebruikt.

De documentatie verschilt dus per route en hangt nauw samen met de manier waarop het onderwijsprogramma is ingericht. Sommige routes werken met losse onderwijseenheden, andere routes gebruiken brede onderwijseenheden van 10 tot 60 studiepunten. In die grotere eenheden komen vaak verschillende vakgebieden, bekwaamheden en aanvullende onderwerpen samen, soms in combinatie met het werkplekleren.

Toelichting codeerproces (fase 2)

Hieronder worden voorbeelden genoemd van het codeerproces in fase 2 voor de vakgebieden en de bekwaamheidseisen. Het gaat om de leerdoelen die in fase 1 zijn geïnventariseerd.

Dit zijn de leerdoelen van de onderwijseenheid 'Doel voor ogen' (21_a_03):

- *De student past voor Wiskunde, OJW⁴¹ en Nederlands bestaand (methode)onderwijs aan en bereidt onderwijs voor aan de gehele stagegroep en passend bij de doelgroep.*
- *De student verantwoordt de aanpassingen vanuit de aangeboden vakdidactiek en enkele criteria van een rijke leeromgeving.*
- *De student voert bestaand (methode)onderwijs, zoals aangepast en voorbereid in leeruitkomst 1, efficiënt en effectief uit. Daarbij gebruikt de student leermiddelen en werkvormen doelmatig.*
- *De student analyseert, evalueert en stelt in dialoog met anderen lesactiviteiten daar waar nodig bij en doet dit op een systematische wijze.*
- *De student voert zelfontworpen onderwijs efficiënt en effectief uit. Daarbij gebruikt de student leermiddelen en werkvormen doelmatig.*
- *De student analyseert en evalueert systematisch lesactiviteiten in dialoog met anderen en stelt waar nodig bij.*

Deze leerdoelen zijn gecodeerd onder de vakdidactische bekwaamheid en voor de vakgebieden rekenen-wiskunde, Nederlandse Taal en de 3 wereldoriënterende vakken (geschiedenis, aardrijkskunde en natuur & techniek).

Een onderwijseenheid die volledig aandacht besteedt aan de pedagogische bekwaamheid, is 'Pedagogische en vakdidactische principes 2' (26_a_03):

- *Aan het einde van deze cursus kunnen studenten belangrijke theorieën en empirisch onderzoek over interacties en relaties tussen leerlingen en leerkrachten en tussen leerlingen en klasgenoten beschrijven en toepassen.*
- *Aan het einde van deze cursus kunnen studenten de rol die leerkracht-leerlingrelaties, leerling-leerlingrelaties en leerkracht-ouderrelaties spelen in het sociaal-emotioneel, gedragsmatig en cognitief functioneren van leerlingen en het welbevinden van leerkrachten uitleggen en toepassen*
- *Aan het einde van deze cursus kunnen studenten relaties en interacties van leerkrachten met kinderen met gedrags- en leerproblemen beschrijven en analyseren aan de hand van relevante kenmerken en theorieën*
- *Aan het einde van deze cursus kunnen studenten meetinstrumenten en interventies voor diverse aspecten van relaties en interacties tussen leerlingen en leerkrachten en tussen leerlingen onderling beschrijven en gebruiken*
- *Aan het einde van deze cursus kunnen studenten kritisch reflecteren op de werkbaarheid en het verwachte succes van interventies gericht op het verbeteren van leerling-leerkrachtrelaties en leerling-leerlingrelaties.*

⁴¹ OJW staat voor Oriëntatie op Jezelf en de Wereld.

- Aan het einde van deze cursus kunnen studenten zelfstandig data verzamelen voor een praktijkcasus en de eigen bevindingen en ervaringen vergelijken met de onderzoeksliteratuur en op basis hiervan schriftelijk rapporteren en reflecteren op de rol van de academische leerkracht in de school.
- Aan het einde van deze cursus kunnen studenten kennis over strategieën voor goede leerkracht-leerlingrelaties en leerling-leerlingrelaties toe te passen (sic) om een veilig en motiverend klassenklimaat te creëren, rekening houdend met verschillen tussen leerlingen.

Bij deze onderwijseenheid zijn geen vakgebieden gecodeerd.

De onderwijseenheid o3_a_01 'Basiskennis en vaardigheden Nederlands en rekenen' bevat leerdoelen over:

- Na afronding van deze onderwijseenheid beheers je ten aanzien van het rekenen een professionele gecijferdheid op niveau 3F binnen de vier hoofddomeinen: hele getallen, gebroken getallen, verhoudingen en procenten, meten en meetkunde.
- Na afronding van deze onderwijseenheid beheers je het Nederlands op niveau 3F op het gebied van:
 - de spelling van de werkwoorden
 - de spelling van de niet-werkwoorden
 - het formuleren (congruentiefouten, onjuiste herhalingen en verwijzwoorden)
 - het redkundig ontleden (onderwerp, persoonsvorm, werkwoordelijk gezegde, lijdend voorwerp en meewerkend voorwerp)

Deze leerdoelen zijn gecodeerd onder Nederlands, rekenen-wiskunde en vakinhoudelijke bekwaamheid.

Vaak wordt de vakinhoudelijke bekwaamheid gecombineerd met bijvoorbeeld de vakdidactische bekwaamheid. Een voorbeeld hiervan is 'Kennismaken met taal en rekenen-wiskunde (13_b_02):

- De student onderscheidt de verschillende taaldomeinen van het taalonderwijs op de basisschool en herkent deze in taalmethoden;
- De student kan de leerinhoud en het wetenschappelijk fundament van het taaldomein taalbeschouwing uitleggen.
- De student identificeert en illustreert de basiscomponenten van het taalkundig systeem van de Nederlandse taal;
- De student herkent de relatie tussen kerndoelen, tussendoelen en lesdoelen.
- De student gebruikt passief alle belangrijke begrippen die nodig zijn om bovenstaande doelen te behalen.
- De student beschrijft en illustreert de (domein)didactiek van het taaldomein taalbeschouwing;
- De student kan benoemen uit welke domeinen rekenen-wiskunde op de basisschool bestaat en kan in actuele basisschoolmethodes deze domeinen herkennen.
- De student kan uitleggen waarom professionele gecijferdheid belangrijk is.
- De student kan alle begrippen uit de kennisbasis, gerelateerd aan bovenstaande doelen, beschrijven en uitleggen.
- De student legt uit wat realistisch rekenen is, gebruikmakend van in ieder geval de vijf leer- en onderwijsprincipes.
- De student beschrijft de historie, inclusief de actuele discussie, van rekenen-wiskundeonderwijs in Nederland
- De student beschrijft de relatie tussen kerndoelen, tussendoelen en lesdoelen.
- De student herkent verschillende vormen van toetsing die binnen rekenen-wiskunde gebruikt worden.
- De student kan alle begrippen uit de kennisbasis, gerelateerd aan bovenstaande doelen, beschrijven en uitleggen.

Hier zijn de vakgebieden Nederlandse taal en rekenen-wiskunde gecodeerd, met de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.

Een ander voorbeeld waar zowel aandacht wordt besteed aan de vakinhoudelijke en de vakdidactische bekwaamheid, is 'Rekenen en gecijferdheid in de grootstedelijke context' (27_a_17):

- Je bent in staat om de wisselwerking tussen de reken-wiskundige (cognitieve) ontwikkeling van de mens (het kind) en fenomenen in de werkelijkheid (ervaren realiteit) te herkennen en te gebruiken in het ontwerpen van onderwijs voor kinderen in een grootstedelijke context.

- Je bent in staat om verschillende fasen in de reken-wiskundige ontwikkeling van kinderen vanuit verschillende theoretische perspectieven te duiden en die om te zetten in passende didactische keuzes voor de gewenste leerprocessen van kinderen.
- Je bent in staat om de factoren die verschillen in reken-wiskundige ontwikkeling tussen leerlingen bepalen, te benoemen, te herkennen en te gebruiken, in het bijzonder waar het kinderen in een grootstedelijke context betreft.
- Je kan de opbouw doorgronden van de kerndoelen en referentieniveaus zoals vastgelegd in de wet op het domein van rekenen.
- Je bent in staat kernconcepten en doelen rond rekenen-wiskunde en gecijferdheid in te zetten om onderwijsactiviteiten te ontwerpen die voorbereiden op functioneren in een gedigitaliseerde, hoogtechnologische en stedelijke samenleving, en kan daarbij reflecteren op de gevolgen voor inclusie en kansengelijkheid.
- Je bent in staat om op basis van kennis over verschillende leer- en instructietheorieën met betrekking tot de reken-wiskundige ontwikkeling van kinderen bestaande onderwijsleermaterialen te beoordelen en zelf nieuwe onderwijs- en leeractiviteiten te ontwerpen.
- Je kan reflecteren op de eigen en andermans attitudes en ideologieën met betrekking tot rekenen, wiskunde en gecijferdheid, en is in staat de relatie te leggen met micro-, meso- en macro-effecten van onderwijs in rekenen-wiskunde.

De onderwijseenheid is gecodeerd onder rekenen-wiskunde, met vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.

Soms wijkt de naamgeving af van de bekwaamheid waarop getoetst wordt. Zo suggereert 'Pedagogiek themalijn 2.1' (14_c_25) een pedagogisch karakter, terwijl de leerdoelen aansluiten bij vakdidactische bekwaamheid. Studenten leren hier:

- Je kent een aantal didactische modellen en je kunt enkele consequenties van het gebruik van deze modellen voor zowel de organisatie als de didactiek noemen.
- Je kunt toelichten welke vormen van differentiatie er zijn en wat differentiëren betekent voor de organisatie van leeractiviteiten. Je weet hoe je effectieve leeractiviteiten kunt organiseren in de praktijk.
- Je weet wat een leerlingvolgsysteem is en hoe het ingezet kan worden in het onderwijs.
- Je toont aan de verschillende leertheorieën (behaviorisme, handelingspsychologie, cognitieve psychologie en constructivisme) te kennen en te kunnen herkennen en toepassen in de huidige onderwijspraktijk.
- Je bent op de hoogte van recente ontwikkelingen op het gebied van hersenonderzoek en weet de betekenis ervan aan te geven voor het leren van het oudere kind.

De onderwijseenheid 'Muziek Lier' (10_c_51) is specifiek gericht op muziek. Studenten leren onder andere:

- De student speelt meerdere bestaande eenvoudige kinderliederen op de lier met een voor het instrument geijkte techniek en voordracht.
- De student speelt en zingt tegelijk.
- De student speelt eenvoudige improvisaties op de lier als inleiding op een lied, als naspel of op zich staand.
- De student onderhoudt het instrument en stemt het zelfstandig.
- De student heeft kennis en kent het verschil tussen kwintenstemming, pentatoniek en grondtoon en kan dit onderscheiden.
- De student heeft in het maken van teksten voor het ochtendspel geoefend in het hanteren van verschillende metra en diverse rijmvormen.

Ook 'Engels in het basisonderwijs' (12_a_58) richt zich op één vakgebied:

- In deze onderwijseenheid leer je hoe je een les Engels opbouwt en aanbiedt volgens het Vierfasenmodel (van Barneveld en van der Sanden, 1987). Kennis van de didactiek voor Engels in het basisonderwijs is daarbij van belang. Door zelf een les voor een groep in de bovenbouw (5-8) en in de onderbouw (1-4) te ontwikkelen en uit te voeren, leer je volgens een gestructureerd stappenplan nieuwe taalschat zodanig aan te bieden dat de leerlingen op een veilige manier hun communicatieve vaardigheden kunnen ontwikkelen over een bepaald thema, binnen de eigen belevingswereld. Naast de didactiek voor Eibo, zullen ook activerende werkvormen zoals taalspelletjes, liedjes, en rollenspellen besproken worden om te kijken hoe het vierfasenmodel in de praktijk wordt toegepast. Differentiëren en fouten verbeteren zijn onderdeel van de onderwijseenheid.

Er zijn ook onderwijseenheden die meerdere vakgebieden combineren en studenten leren hoe ze vakken kunnen integreren. Het gaat bijvoorbeeld om de onderwijseenheden 'Lesson study Wiskunde' (04_a_02), 'Leren voor het leven' (21_a_08) en 'Leren voor het leven' (21_a_12). De voorbeelden staan hieronder:

- *Je leert hoe je drama in kunt zetten als een middel, in dit geval voor je rekenles. We bespreken hoe je een theatrale inleiding kunt vormgeven. Daarnaast behandelen we verschillende soorten opdrachten en werkvormen die drama en rekenen combineren. Lessonstudy Wiskunde (04_a_02)*
- *Je ontwerpt een lessenserie rondom een zelfgekozen thema waarmee je de leerlingen de wereld laat ontdekken waarin ten minste twee vakgebieden binnen OJW en GLV⁴² aan bod komen en taalonderwijs, ICT en digitale geletterdheid geïntegreerd zijn. De activiteiten passen bij jouw praktijkgroep en je houdt rekening met de specifieke vakdidactiek. Je expliciteert welke ondersteuning je de leerlingen biedt. In dit ontwerp zorg je ervoor dat de leerlingen geactiveerd en gemotiveerd worden en dat zij samenwerken. Leren voor het lezen (21_a_08)*
- *Je ontwerpt onderwijs waarmee je sociaal ondernemen bij leerlingen stimuleert. Je werkt hierbij aan een (wereld) burgerschapsthema gebaseerd op de resultaten van leeruitkomst 1.1 en laat hierbij OJW/GLV en taalonderwijs geïntegreerd aan bod komen, passend bij jouw praktijkgroep en rekening houdend met de vakinhoud en vakdidactiek van de afzonderlijke vakken. Leren voor het lezen (21_a_12)*

Het combineren van meerdere vakgebieden binnen één onderwijseenheid komt ook vaak voor bij wereldoriënterende vakken (geschiedenis, aardrijkskunde en natuur). Bijvoorbeeld bij 'Wereldoriëntatie 2' (24_a_42).

- *De student is in staat zijn visie te geven op*
 - *wereldoriëntatie en het belang daarvan,*
 - *het belang van vakintegratie en*
 - *het belang van de onderzoekende houding vanuit literatuur te onderbouwen en om te zetten naar een met de visie consistente lessenserie.*
- *De student kan zijn ontwerp overzichtelijk en compleet presenteren in een leerkrachtenhandleiding.*
- *De student kan een onderzoekende didactiek correct en doelgericht inzetten.*
- *De student kent de vakconcepten en de vakinhoudelijke concepten van de wereldoriënterende vakken en kan die vertalen naar de doelgroep.*
- *De student is in staat een volledig voorbereide en complete omgevingsactiviteit te ontwerpen, passend bij het thema en de gekozen doelgroep.*
- *De student is in staat een identiteitsaspect en burgerschap te verweven in het onderwijs.*
- *De student laat door reflectie zien hoe hij zich heeft ontwikkeld in het lesgeven in wereldoriënterende vakken en hoe die ontwikkeling zich verhoudt tot zijn visie.*

Er zijn ook onderwijseenheden die aandacht geven aan alle 3 bekwaamheden én meerdere vakgebieden, zoals 'Gedrag en communicatie' (13_b_21):

- *Je ontwerpt twee lessen over groepsvorming waarbij er minimaal gewerkt wordt aan twee van de volgende sociaal emotionele competenties: besef hebben van jezelf en de ander, zelfmanagement, relatie hantering (sic) en keuzes maken. Tijdens de laatste bijeenkomst op ITT laat je een les, die je hebt opgenomen, zien aan medestudenten en deze feedback verwerk je in de reflectie.*
- *Daarnaast werk je met gedragsvragenlijsten sel-competenties en je vult voor jezelf een gedragsvragenlijst in.*
- *Je reflecteert op alle lijsten per competentie en beschrijft inhoudelijk hoe de verschillende indicatoren ontwikkeld zijn bij de 2 kinderen en bij jezelf (300 woorden). Tenslotte voer je een gesprek met een leerling waarmee het contact lastiger verloopt of waarbij je afstand voelt. Je neemt het gesprek op en laat deze opname zien tijdens de vijfde bijeenkomst op de ITT aan medestudenten. De feedback van medestudenten verwerk je duidelijk in de reflectie.*
- *Je voert een klassengesprek over een sociaal-emotioneel onderwerp en reflecteert daarop. Jeugdliteratuur is de ingang daarvoor.*
- *Je ontwerpt een lessenserie van drie lessen. Samenwerkend leren en een veilig leerklimaat spelen een belangrijke rol.*

⁴² GLV staat voor Godsdienst en Levensbeschouwing.

- Je doet een mondeling Engels examen in de vorm van een professionele discussie met een of meerdere studiegenoten. Door middel van een aantal korte opdrachten ga je in gesprek over het vak Engels binnen het basisonderwijs. Je toont hiermee aan dat je de Engelse taal op ten minste Europees Referentiekader B2 beheerst (wat betreft spreek- en gespreksvaardigheid).
- Je geeft les aan je stageklas waarbij je doeltaal=voertaal hanteert, en maakt een opname van een les. Je toont hiermee aan dat je Classroom English in kan zetten.

Bovenstaande voorbeelden laten zien dat het codeerproces in fase 2 vaak heeft geleid tot het coderen van meerdere vakgebieden en meerdere bekwaamheidseisen per onderwijseenheid. Daardoor kunnen sommige vakgebieden of bekwaamheidseisen vaker voorkomen in het curriculum dan op basis van een programma logisch lijkt. Bij routes die volledig vakgeïntegreerd werken, worden vakgebieden vaak in meerdere onderwijseenheden gecodeerd. Daarom is ervoor gekozen om – naast een overzicht van hoe vaak vakgebieden en bekwaamheidseisen in onderwijseenheden aan bod komen – ook per route te laten zien hoeveel vakgebieden naar verhouding per onderwijseenheid worden aangeboden.

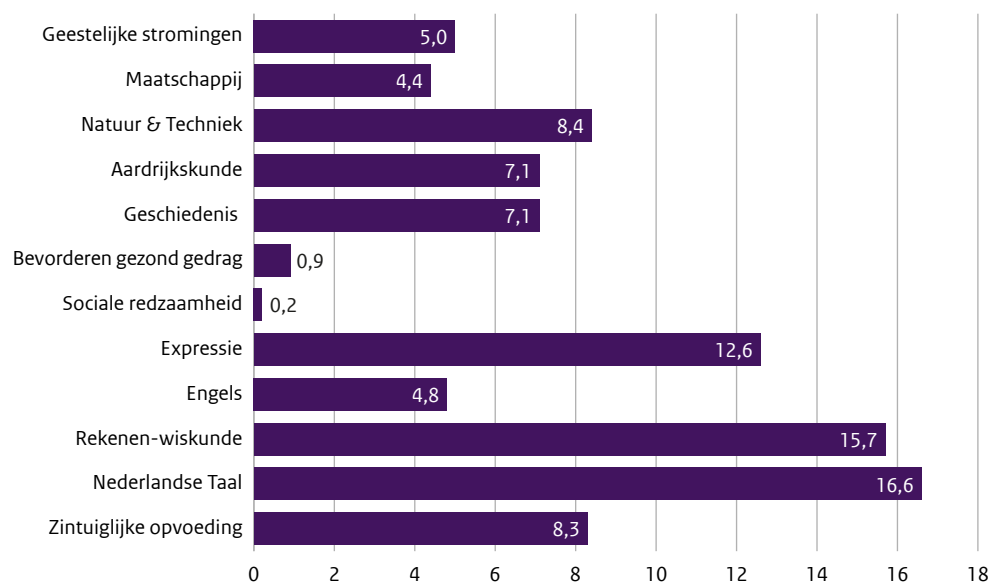
Inhoud

Per onderwijseenheid is op basis van de leerdoelen gecodeerd welk(e) vakgebied(en) worden aangeboden en aan welke bekwaamheidseisen (vakinhoudelijk, vakdidactisch, pedagogisch of overig) aandacht wordt besteed (zie voorbeelden hiervoor).

Vakgebieden

Figuur 1 laat zien hoeveel procent van de 2313 onderwijseenheden aandacht besteedt aan een specifiek vakgebied. Zo blijkt dat er in 15,7% van de eenheden aandacht wordt besteed aan het vakgebied rekenen-wiskunde en 12,6% aan expressievakken, zoals drama, muziek en dans.

Figuur 1. Het percentage onderwijseenheden dat aandacht besteedt aan de verschillende vakgebieden.

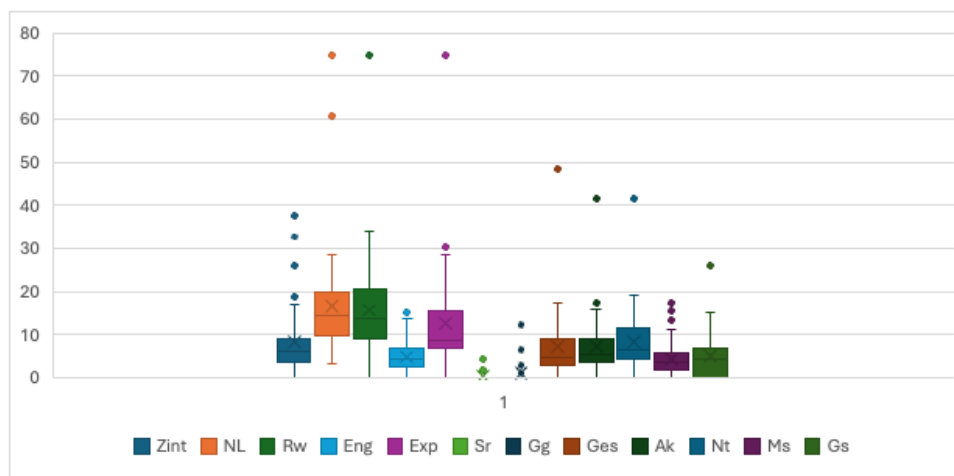

In Tabel 6 (Bijlage B) is per route weergegeven hoeveel procent van de onderwijseenheden binnen de route (zie Tabel 5, Bijlage B) aandacht besteedt aan een specifiek vakgebied. De variatie tussen routes is groot: geen enkele route kent een vergelijkbaar aantal onderwijseenheden per vakgebied. Zo varieert het aantal onderwijseenheden met aandacht voor Nederlandse taal van minimaal 3,3% (route 47) tot maximaal 76% (route 12), terwijl het gemiddelde op 15,7% ligt.

Voor expressievakken ligt het gemiddelde op 12,6% met een minimum van 0% (routes 10, 46 en 47) en een maximum van 75% (route 12). Aan geestelijke stromingen wordt in gemiddeld 5% van de eenheden aandacht besteed, met een minimum van 0% (10 van de routes) en een maximum van 26,1% (route 9).

Figuur 2 laat de variatie in routes per vakgebied zien in de vorm van boxplots.⁴³ Routes die relatief veel aandacht besteden aan een vakgebied vallen hierin op als uitschieters. De spreiding is bij Nederlandse taal en rekenen-wiskunde relatief groot, en bij Engelse taal en maatschappelijke verhoudingen relatief klein.

Figuur 2. Boxplots van de percentages onderwijseenheden die in de routes aandacht besteden aan een vakgebied.

Zint = zintuigelijke en lichamelijke opvoeding; NL = Nederlandse taal; Rw = Rekenen-wiskunde; Eng = Engelse taal; Exp = expressie-activiteiten; Sr = bevorderen van sociale redzaamheid; Gg = bevorderen van gezond gedrag; Ges = geschiedenis; Ak = aardrijkskunde; Nt = natuur; Ms = maatschappelijke verhoudingen; Gs = geestelijke stromingen

Opvallend is dat in bijna geen enkele route aandacht wordt besteed aan het bevorderen van sociale redzaamheid (zoals verkeer). Alleen in routes 8, 16 en 20 komt dit voor in 1 of 2 van de onderwijseenheden. Voor het vakgebied 'Bevorderen van gezond gedrag' geldt iets soortgelijks: Dit komt gemiddeld in 0,9% van de onderwijseenheden voor.

Tabel 6 telt per route vaak op tot meer dan 100%, omdat veel onderwijseenheden meerdere vakgebieden behandelen (al dan niet geïntegreerd). Dit geldt vooral bij routes met brede, vakoverstijgende eenheden, zoals bij de routes 7, 8, 12, 22, 23 en 36. Daardoor wordt het aandeel van afzonderlijke vakgebieden zoals weergegeven in Tabel 6 overschat. Om een realistischer beeld te schetsen, is gekeken naar de verdeling binnen onderwijseenheden. Als een eenheid bijvoorbeeld aandacht besteedt aan 4 vakgebieden (rekenen-wiskunde, Nederlandse taal, Engelse taal en expressievakken) krijgt elk van deze vakgebieden een gewicht van 25%. Daarbij is verondersteld dat de verdeling evenredig is, wat op basis van de data niet zeker is.

Tabel 7 (Bijlage B) toont de gemiddelde verhoudingen in percentages per route.

In route 2 gaat gemiddeld 13,4% van de onderwijseenheden over Nederlandse taal, 13,1% over rekenen-wiskunde en 8,5% aan expressievakken. In route 12 liggen die verhoudingen op respectievelijk 17,19%, 17,19% en 16,32%. De totalen tellen niet op tot 100%, omdat er in sommige onderwijseenheden geen aandacht wordt besteed aan een vakgebied.

⁴³ Een boxplot laat overzichtelijk zien hoe de waarden in een dataset verspreid zijn, of er uitschieters zijn, en hoe 'scheef' de verdeling eventueel is.

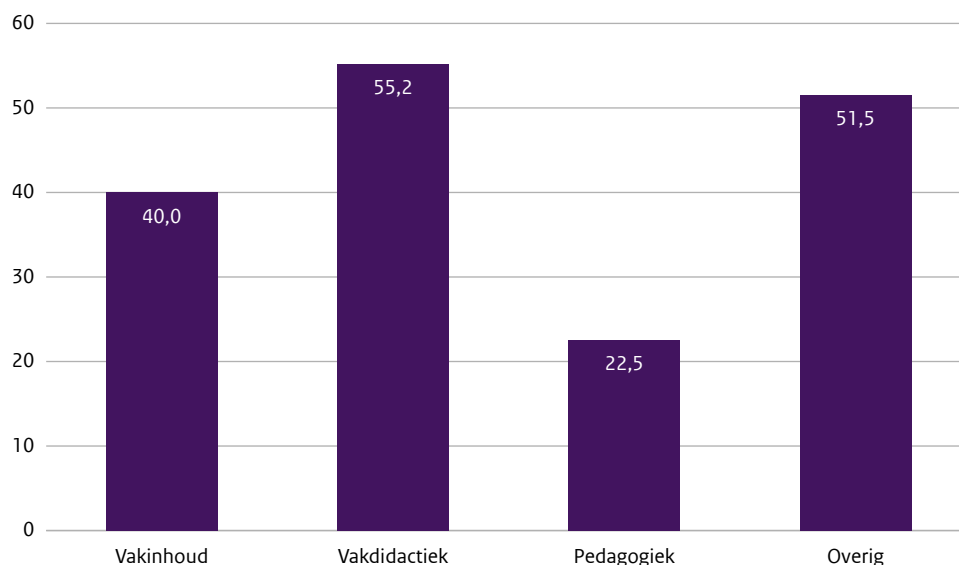
Ook de percentages in Tabel 7 geven dus geen exacte weergave van de werkelijke aandacht per vakgebied. Ze zijn gebaseerd op een gelijke weging binnen onderwijseenheden, wat in de praktijk niet altijd zo is. Net als Tabel 6 is dit dus mogelijk geen reële schatting van de hoeveelheid aandacht die een vakgebied in een route krijgt, maar de Tabellen 6 en 7 geven wel inzicht in de diversiteit die er tussen routes bestaat.

Bekwaamheidseisen

Op basis van de leerdoelen is per onderwijseenheid bepaald of deze aandacht besteedt aan vakinhoudelijke, vakdidactische of pedagogische bekwaamheid, of aan andere zaken die buiten deze categorieën vallen (zie Tabel 2a, 2b en 2c in Bijlage B). Het kan voorkomen dat een onderwijseenheid aan meerdere bekwaamheidseisen en/of overige zaken aandacht besteedt.

Figuur 3 toont de gemiddelde percentages over alle onderwijseenheden. Daaruit blijkt dat iets minder dan de helft aandacht besteedt aan vakinhoudelijke bekwaamheid, ruim de helft aandacht geeft aan vakdidactiek, minder dan een kwart aandacht heeft voor pedagogische bekwaamheid en ongeveer de helft aandacht besteedt aan andere, niet-wettelijke bekwaamheden.

Figuur 3. Gemiddelde percentages van het totaal aantal onderwijseenheden, opgesplitst naar bekwaamheidseis.

In Tabel 8 (Bijlage B) is per route aangegeven welk percentage van het totaal aantal onderwijseenheden aandacht besteedt aan 1 van de 3 bekwaamheidseisen (vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch) en overige zaken. Ook hier is sprake van een grote variatie: geen enkele route besteedt op vergelijkbare wijze aandacht aan de verschillende bekwaamheidseisen.

Gemiddeld wordt in 40% van de onderwijseenheden aandacht besteed aan vakinhoudelijke bekwaamheid. Dit varieert van een minimumscore van 10% (route 47) tot een maximumscore van 82% (route 33). Voor vakdidactische bekwaamheid ligt het gemiddelde op 55,2% met een minimum van 25,5% (route 19) en een maximum van 82,6% (route 9). Aan pedagogische bekwaamheid wordt in gemiddeld 22,5% van de onderwijseenheden aandacht besteed, met een minimum van 3,7% (route 1) en een maximum van 55% (route 12).

Daarnaast komt in veel eenheden ook aandacht voor 'overige' onderwerpen voor: gemiddeld in 51,5% van de onderwijseenheden. Ook hier is de spreiding groot met een minimum van 26,7% (route 18) en een maximum van 83% (route 19).

Tabel 8 telt per route op tot meer dan 100%, omdat in veel onderwijseenheden meerdere bekwaamheden aan bod komen. Dat geldt bijvoorbeeld voor routes 18, 23 en 34. Daardoor wordt het aandeel per bekwaamheid in Tabel 8 mogelijk overschat.

Om een realistischer beeld te geven, is berekend in welke verhouding een bekwaamheid binnen een onderwijseenheid voorkomt. Als een onderwijseenheid bijvoorbeeld aandacht besteedt aan de vakinhoudelijke én de pedagogische bekwaamheid, telt elk van deze bekwaamheden voor 50% mee binnen die eenheid. De gemiddelde verhoudingen (in percentages) waarin bekwaamheden binnen eenheden naar voren komen, staan in Tabel 9 (Bijlage B).

Tabel 9 laat bijvoorbeeld zien dat er in route 41 in gemiddeld 25% van de onderwijseenheden gericht is op vakinhoudelijke bekwaamheid, 31% op vakdidactische bekwaamheid, 10% op pedagogische bekwaamheid en 32% op overige zaken. In route 35 zijn die percentages gemiddeld 13%, 40%, 3% en 43%. Ook hier is de variatie tussen routes groot.

Net als Tabel 8 geeft ook Tabel 9 mogelijk een onrealistische weergave van de werkelijkheid. Alle bekwaamheden binnen een onderwijseenheid zijn daarin namelijk gelijk gewogen, terwijl we niet weten of dit in de praktijk klopt. Toch bieden beide tabellen waardevol inzicht in de diversiteit tussen routes als het gaat om aandacht voor de verschillende bekwaamheidseisen.

Categorieën binnen de bekwaamheden

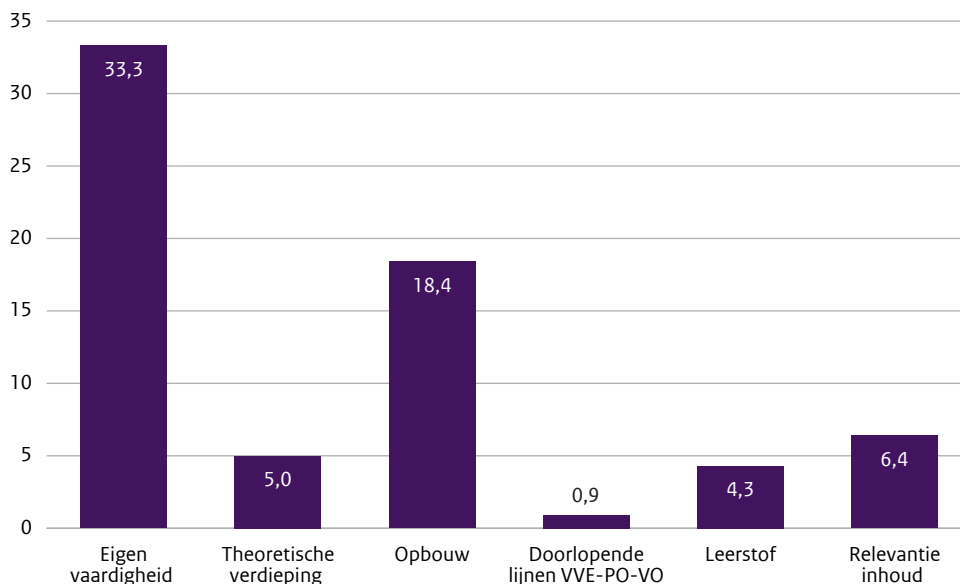
Op basis van de categorieën die uit de bekwaamheidseisen voor het primair onderwijs zijn afgeleid (zie Bijlage A en Tabel 2c in Bijlage B), zijn de leerdoelen per onderwijseenheid gecodeerd. Hieronder worden de resultaten van de 3 bekwaamheden gepresenteerd en toegelicht.

Vakinhoudelijke bekwaamheid

Figuur 4 toont welk percentage van alle onderwijseenheden aandacht besteedt aan de verschillende categorieën binnen de vakinhoudelijke bekwaamheid.

De categorie 'Eigen vaardigheid' komt het vaakst voor: 33,3% van de onderwijseenheden besteedt hier aandacht aan. De categorie 'Doorlopende lijnen VVE-PO-VO' komt het minst voor en is slechts in 0,9% van de eenheden aanwezig.

Figuur 4. Gemiddelde percentages van het totaal aantal onderwijseenheden, opgesplitst naar categorieën van de vakinhoudelijke bekwaamheid

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: eigen vaardigheid in de vakken waarvoor de leraar bevoegd is; theoretische verdieping op inhoud of leerjaar/ doelgroep; opbouw van curriculum en samenhang tussen vakken/ doorlopende lijn; doorlopende lijnen VVE-PO-VO; leerstof op verschillende manieren opvatten, interpreteren en leren; relevantie inhoud duidelijk maken.

In Tabel 10 (Bijlage B) is per route weergegeven welk percentage van de onderwijseenheden aandacht besteedt aan de afzonderlijke categorieën. De variatie tussen routes is groot. Geen enkele route besteedt op dezelfde manier aandacht aan de vakinhoudelijke bekwaamheid.

Tabel 10 telt in enkele gevallen op tot boven de 100%, omdat in onderwijseenheden vaak meerdere bekwaamheden worden aangeboden. Dit geldt bijvoorbeeld voor routes 33 en 42. Hierdoor kan het lijken alsof er meer aandacht is voor een categorie dan in werkelijkheid het geval is.

Daarom is hier gewerkt met gewogen verhoudingen. Als een onderwijseenheid bijvoorbeeld aandacht besteedt aan eigen vaardigheid en opbouw van het curriculum, wordt elk voor 50% meegeteld. Tabel 11 (Bijlage B) toont de gemiddelde verhoudingen (in percentages) waarin categorieën van de vakinhoudelijke bekwaamheid in onderwijseenheden.

Zo is in route 45 in gemiddeld 2% van de onderwijseenheden aandacht besteed aan de eigen vaardigheden, en 23% op curriculumopbouw en samenhang tussen vakken. In route 6 is 26% van de eenheden gericht op eigen vaardigheid en 7% op theoretische verdieping. Ook hier blijkt dat routes sterk verschillen in hun aandacht voor de verschillende categorieën binnen de vakinhoudelijke bekwaamheid.

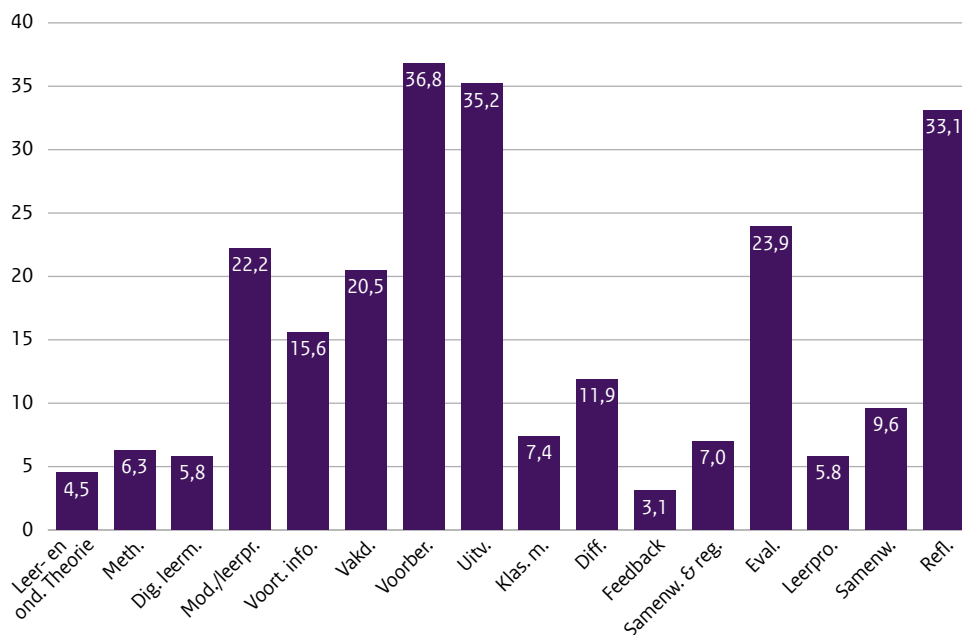
Net als bij eerdere tabellen geldt: de percentages in Tabel 11 zijn gebaseerd op een gelijke weging van alle categorieën binnen een onderwijseenheid. We weten niet of dit het geval is. Daarom zijn de cijfers mogelijk geen exacte weergave van de werkelijke verdeling, maar geven Tabel 10 en 11 wel waardevolle inzichten in de diversiteit tussen routes.

Vakdidactische bekwaamheid

Figuur 5 toont welk percentage van de onderwijseenheden (over alle routes heen) aandacht besteedt aan de verschillende categorieën binnen de vakdidactische bekwaamheid. De categorie 'Vorbereiden

van lessen t.b.v. stage' komt het meest voor: 36,8% van de onderwijseenheden besteedt hier aandacht aan. De categorie 'Feedback' komt het minst voor en is aanwezig in 3,1% van de eenheden.

Figuur 5. Gemiddelde percentages van het totaal aantal onderwijseenheden, opgesplitst naar categorieën van de vakdidactische bekwaamheid

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Leer- en onderwijstheorieën; Methodes kennen, begrijpen en kunnen aanpassen; Digitale leermiddelen kennen en beheersen t.b.v. onderwijs; Didactische leerprincipes, werkvormen, leermethoden en lesmodellen; Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen; Vakdidactiek; Voorbereiden van lessen (praktijk); Uitvoeren van lessen (doelen, instructie, verwerking); Klassenmanagement; Differentiatie; Feedback; Samenwerking en zelfregulerend leren; Evalueren van lessen (toetsen, analyseren, observeren, signaleren, verantwoording afleggen); (Veel voorkomende) leerproblemen kunnen signaleren en daarop inspelen; Samenwerken met collega's en deskundigen t.b.v. het (reguliere) leerproces binnen schoolbeleid; Reflectie op en verantwoording van eigen lesgeven.

In Tabel 12 (Bijlage B) is per route aangegeven welk percentage van het totaal aantal onderwijseenheden aandacht besteedt aan de verschillende categorieën van de vakdidactische bekwaamheid. Ook hier is de variatie tussen routes groot: geen enkele route besteedt op vergelijkbare wijze aandacht aan de vakdidactische bekwaamheid.

Tabel 12 telt in enkele gevallen op tot meer dan 100%, omdat in veel onderwijseenheden meerdere bekwaamheden worden aangeboden. Dit geldt bijvoorbeeld voor de routes 18 en 21. Daardoor kan het aandeel per categorie worden overschat. Om een ander beeld te geven, is berekend in welke verhouding de categorieën binnen een onderwijseenheid aan bod komen. Als een eenheid bijvoorbeeld aandacht besteedt aan leer- en onderwijstheorieën, klassenmanagement en differentiatie, krijgt elk van deze categorieën een gewicht van 33% binnen die onderwijseenheid. Tabel 13 (Bijlage B) toont de gemiddelde verdeling van aandacht per categorie (in percentages).

In route 13 wordt bijvoorbeeld in gemiddeld 11,6% van de onderwijseenheden aandacht besteed aan de didactische modellen en leerprincipes, en in 0% aan het verzamelen van voortgangsinformatie. In route 7 gaat 7,9% van de onderwijseenheden over digitale leermiddelen en 9,9% over vakdidactiek.

Tabel 13 laat zien dat er ook binnen de vakdidactische bekwaamheid sprake is van aanzienlijke variatie tussen routes.

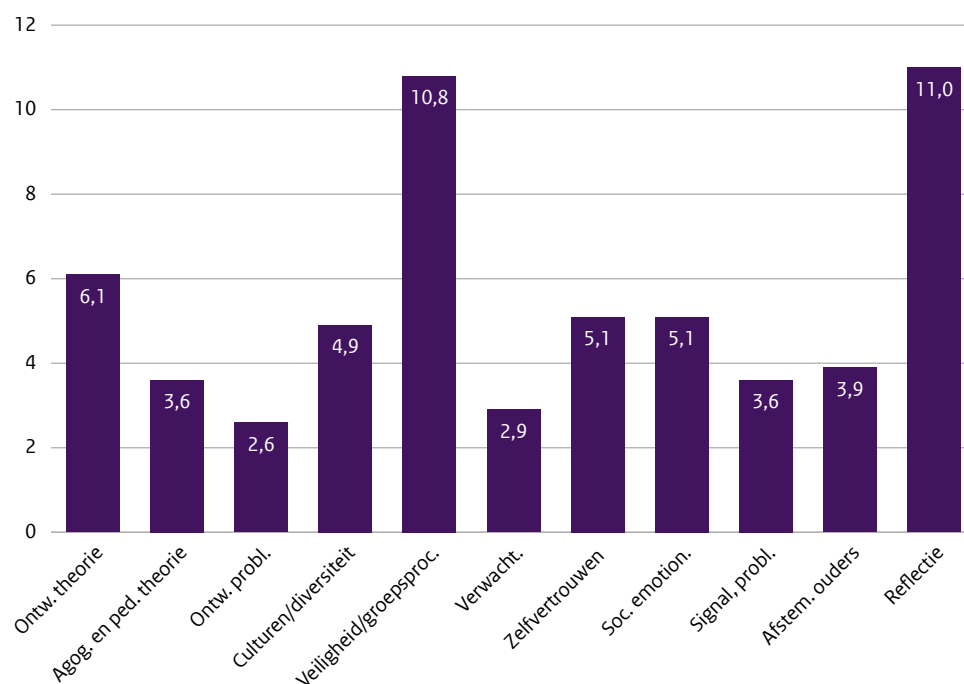
Net als bij eerdere tabellen zijn ook de percentages in Tabel 13 gebaseerd op een gelijke weging van alle categorieën binnen een onderwijseenheid. We weten niet of dit in de praktijk het geval is. Net als Tabel 12 is dit dus mogelijk geen reële schatting van de hoeveelheid aandacht die een categorie in een route krijgt, maar Tabel 12 en 13 geven samen een goed beeld van de diversiteit tussen routes.

Pedagogische bekwaamheid

Figuur 6 laat zien welk percentage van de onderwijseenheden aandacht besteedt aan de verschillende categorieën binnen de pedagogische bekwaamheid.

De categorie 'Reflectie op pedagogisch handelen' komt het vaakst voor: 11% van de onderwijseenheden besteedt hier aandacht aan. De categorie 'Ontwikkelingsproblemen' komt het minst voor, met slechts 2,6%.

Figuur 6. Gemiddelde percentages van het totaal aantal onderwijseenheden, opgesplitst naar categorieën van pedagogische bekwaamheid.

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën; Agogische en pedagogische theorieën; Ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen; Culturen in de school en diversiteit; Sociale veiligheid, groepsprocessen, pedagogisch klimaat; (Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken; Zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren en leerlingen motiveren; Sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen; Ontwikkel- en gedragsproblemen en stoornissen signaleren; Afstemmen met ouders en collega's; Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen.

In Tabel 14 (Bijlage B) is per route weergegeven welk percentage van het totaal aantal onderwijseenheden aandacht besteedt aan de verschillende categorieën van de pedagogische bekwaamheid. De variatie tussen routes is groot: geen enkele route besteedt op vergelijkbare wijze aandacht aan de pedagogische bekwaamheid.

Tabel 14 telt in enkele gevallen op tot boven de 100%, omdat in veel onderwijseenheden meerdere bekwaamheden worden aangeboden. Dit leidt tot overschatting van de aandacht per categorie. Om een ander beeld te krijgen, is berekend in welke verhouding de categorieën binnen een onderwijseenheid aan bod komen. Als een eenheid bijvoorbeeld aandacht besteedt aan ontwikkelingstheorieën en reflectie, telt elk van deze categorieën voor 50% mee. De gemiddelde verdelingen (in percentages) zijn weergegeven in Tabel 15 (Bijlage B).

Tabel 15 laat bijvoorbeeld te zien dat in route 1 in gemiddeld 1,2% van de onderwijseenheden aandacht besteedt aan ontwikkelingspsychologie en 0% aan (hoge) verwachtingen en afstemming met ouders of deskundigen. In route 17 gaat gemiddeld 2,3% van de eenheden over sociale veiligheid en groepsprocessen, en 5,5% over reflectie op pedagogisch handelen.

Tabel 15 laat zien dat er een grote variatie is tussen routes in de mate waarin zij aandacht besteden aan de categorieën binnen de pedagogische bekwaamheid. Net als bij eerdere tabellen zijn de percentages gebaseerd op een gelijke weging van alle categorieën binnen een eenheid. Het is onduidelijk of die veronderstelling klopt. Net als bij Tabel 14 is dit dus mogelijk geen reële schatting van de hoeveelheid aandacht die een categorie in een route krijgt. Toch bieden Tabel 14 en 15 waardevolle inzichten over de diversiteit en spreiding tussen routes.

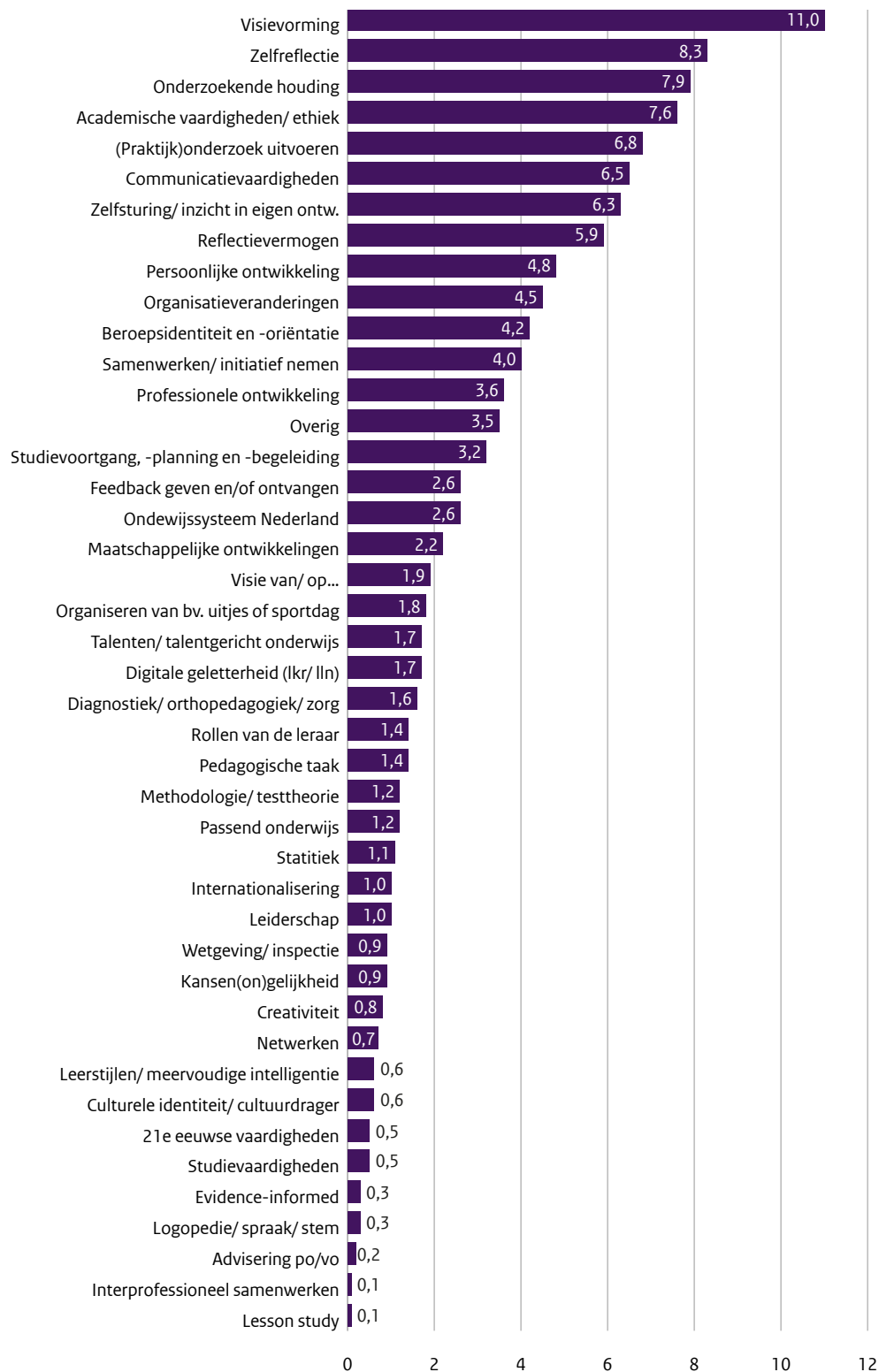
Dekking bekwaamheidseisen

Op basis van de leerdoelen is vastgesteld dat slechts 4 routes (33, 34, 41 en 42) alle 3 de bekwaamheids-terreinen volledig dekken: vakinhoud, vakdidactiek en pedagogiek. Voor vakinhoudelijke bekwaamheid geldt dat deze in 69% van de routes volledig is opgenomen. Eén route realiseert slechts een dekking van 17% van de vakinhoudelijke bekwaamheidseisen. De vakdidactische bekwaamheid is vollediger opgenomen: 89% van de routes voldoet volledig aan de eisen. Eén leerroute realiseerde met haar onderwijs slechts een dekking van 62%. De pedagogische bekwaamheid blijkt in 71% van de routes volledig gedekt. Eén route komt hier niet verder dan een dekking van 27%.

Overige bekwaamheden

Figuur 7 laat zien welk percentage van het totaal aantal onderwijseenheden (over alle routes heen) aandacht besteedt aan 'overige' bekwaamheden, uitgesplitst naar categorie. De meeste aandacht gaat uit naar visievorming (11%), gevolgd door zelfreflectie (8,3%) en een onderzoekende houding van de student (7,9%). In Tabel 16 (Bijlage B) zijn per categorie een of meerdere voorbeelden van leerdoelen opgenomen.

Figuur 7. Gemiddelde percentages van het totaal aantal onderwijseenheden, opgesplitst in categorieën van de overige zaken.

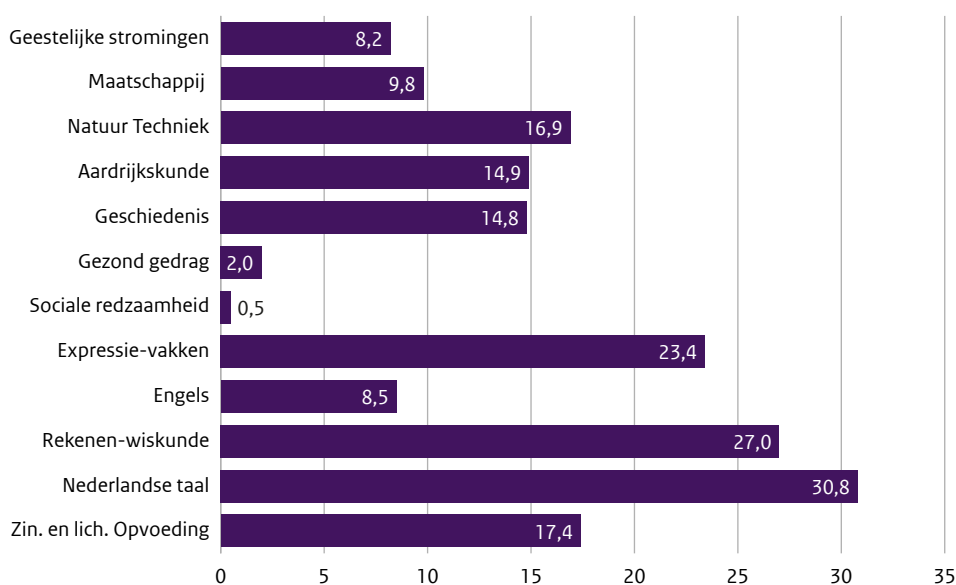
Omvang

Figuur 8 toont hoeveel studiepunten (EC's) over alle onderwijseenheden heen worden toegekend aan de verschillende vakgebieden. Gemiddeld gaan de meeste studiepunten naar Nederlandse taal (30,8 EC), gevolgd door rekenen-wiskunde (27,0 EC) en expressievakken (23,4 EC). De minste studiepunten gaan naar het bevorderen van gezond gedrag en sociale redzaamheid.

Het aantal EC's per vakgebied was in een flink aantal routes lastig te bepalen. In meerdere routes wordt gewerkt met grote onderwijseenheden van bijvoorbeeld 15 EC waarin meerdere vakgebieden gecombineerd worden, zoals in de routes 9, 10, 16 en 41. Daarnaast werken sommige routes met programmatisch toetsen⁴⁴ (routes 13, 38 en 47) of met leerwegaafhankelijk onderwijs (routes 21 en 37).⁴⁵ Hierdoor is het niet altijd duidelijk in welke onderwijseenheden de vakgebieden precies aan bod komen.

Ook komen vakgebieden soms voor in onderwijseenheden die zich richten op didactische vaardigheden of pedagogiek. Omdat het totaal aantal studiepunten (EC's) is gedeeld door het aantal onderwijs-eenheden, kan het werkelijke aantal per vakgebied zijn overschat of juist onderschat. De dataset is daardoor niet geschikt om een exact beeld te geven van de omvang van de verschillende vakgebieden.

Figuur 8. Gemiddeld aantal studiepunten per vakgebied (over alle onderwijseenheden heen).

Onderwijsvorm

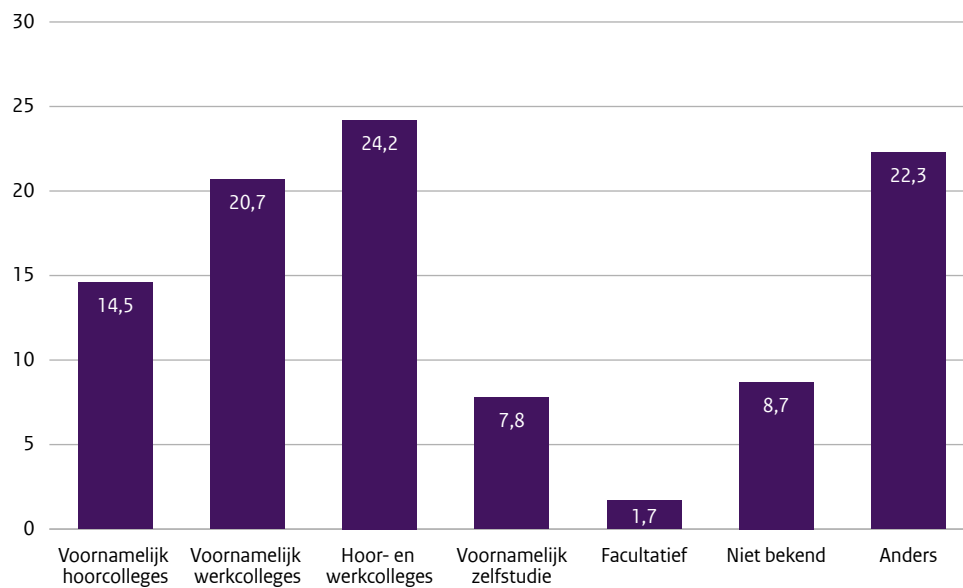
Per onderwijseenheid is geïnventariseerd op welke manier het onderwijs wordt aangeboden. Daarbij zijn de volgende onderwijsvormen onderscheiden: voornamelijk hoorcolleges, voornamelijk werkcolleges, een combinatie van hoor- en werkcolleges, voornamelijk zelfstudie, facultatief, niet bekend of anders.

⁴⁴ Bij het programmatisch toetsen zijn er verschillende momenten waarop studenten kunnen aantonen zich te ontwikkelen op een bepaalde leeruitkomst of leerdoel. Dit zorgt ervoor dat de toetsing niet altijd een vaststaande inhoud of een vaststaand momentopname betreft.

⁴⁵ Bij leerwegaafhankelijk onderwijs heeft de student (nagenoeg) volledige vrijheid in het programma en de (manier van) toetsen.

Figuur 9 laat zien welk percentage van alle onderwijseenheden binnen elke categorie valt. Gemiddeld wordt een kwart van de onderwijseenheden aangeboden als combinatie van hoor- en werkcolleges. Bijna 15% bestaat uit voornamelijk hoorcolleges, en 1 op de 5 eenheden voornamelijk uit werkcolleges. Minder dan een kwart van de onderwijseenheden valt buiten deze vormen. Deze overige vormen omvatten onder andere excursies, gastcolleges, praktijk- en werkweken, projectteams en projecten, masterclasses, studiebegeleiding, leergemeenschappen of intervisiegroepen, workshops, uitvoering op stages, of combinaties daarvan.

Figuur 9. Gemiddelde percentages van de verschillende onderwijsvormen over de onderwijseenheden heen.

De variatie in onderwijsvormen tussen routes is te zien in Tabel 17 (Bijlage B). Hierin staat per route welk percentage van de onderwijseenheden worden aangeboden in 1 van de 7 onderwijsvormen. Opvallend zijn bijvoorbeeld routes 10 en 11, waar bijna alle eenheden worden aangeboden in hoor- en werkcolleges: respectievelijk 93,8% en 100%. Bij routes 2 en 16 is van een groot deel van de onderwijseenheden niet bekend in welke vorm het onderwijs wordt aangeboden (respectievelijk 62,7% en 83,3%). Ook bij route 47 geldt dit (43,3). In deze route werken studenten met programmatisch toetsen, waardoor de onderwijsvorm per student kan verschillen.

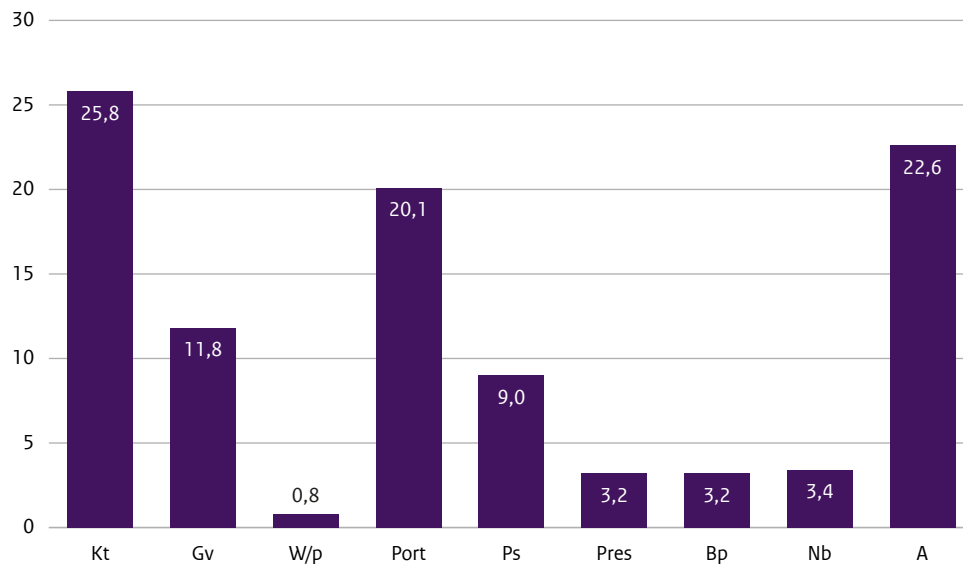
Routes 21 en 37 bieden hun onderwijs volledig aan in andere vormen dan de 6 standaardcategorieën. Deze routes zijn leerwegaafhankelijk: studenten bepalen hier zelf hoe zij het onderwijs volgen.

Toetsing

Per onderwijseenheid is geïnventariseerd op welke manier leraren in opleiding worden getoetst. Daarbij zijn de volgende toetsvormen onderscheiden: kennistoets, geschreven verslag, werkstuk/project, portfolio, praktijkstage, presentatie, beroepsproduct, 'niet bekend' of 'anders'. Figuur 10 laat zien welk percentage van alle onderwijseenheden gebruikmaakt van deze toetsvormen. Gemiddeld wordt een kwart van de onderwijseenheden getoetst afgesloten met een kennistoets. 1 op de 5 eenheden wordt getoetst met een portfolio en 1 van de 10 met een geschreven verslag.

Bij iets minder dan een kwart van de eenheden wordt gebruikgemaakt van toetsvormen die buiten de 8 standaardcategorieën vallen. Hieronder vallen onder andere een mondeling assessment, een (criteriumgericht) interview met de student, een bewijsdossier (anders dan een portfolio), een brochure, artikel, poster of infographic, een casustoets, een visiedocument, een hoorspel, ingevulde lesvoorbereidingsformulieren, programmatisch toetsen of een combinatie van meerdere van deze vormen.

Figuur 10. Gemiddelde percentages van de verschillende toetsvormen over de onderwijseenheden heen.

Noot: Kt = Kennistoets; Gv = Geschreven verslag; W/p = werkstuk/project; Port = portfolio; Ps = praktijkstage; Pres = presentatie; Bp = beroepsproduct; Nb = niet bekend; A = anders.

Tussen routes bestaat veel variatie in de manier waarop onderwijseenheden worden getoetst. Tabel 18 (Bijlage B) laat per route zien welk percentage van de onderwijseenheden wordt getoetst met een specifieke toetsvorm.

Zo gebruikt route 14 vooral kennistoetsen (45,7%) en geschreven verslagen (30,4%) als toetsvorm. Bij route 1 is voor 33,3% van de onderwijseenheden niet bekend hoe er getoetst wordt. Daarnaast wordt 29,6% van de eenheden daar op een andere manier getoetst dan de 8 onderscheiden toetsvormen. Route 10 toetst volledig met het portfolio als toetsvorm; route 47 doet dat bijna volledig (93,3%). Route 21 toetst volledig leerwegaafhankelijk: studenten bepalen zelf op wat voor manier zij hun leerdoelen aantonen en afronden.

5. Conclusie en discussie

Conclusie

Dit onderzoek geeft een breed overzicht van de curricula van voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs in Nederland. Daarbij is gekeken naar inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing, met de wettelijke bekwaamheidseisen als inhoudelijk kader.

Op basis van de resultaten concluderen we dat er grote verschillen bestaan in wat leraren in opleiding aan kennis en vaardigheden aangeboden krijgen. In sommige routes worden niet alle bekwaamheidseisen in de leerdoelen van de onderwijseenheden afgedekt. Ook de onderwijsvormen en toetsmethoden verschillen sterk per route.

Wat de inhoud betreft, besteden routes gemiddeld de meeste aandacht aan Nederlandse taal, rekenen-wiskunde en expressievakken. Tegelijkertijd blijkt hoe lastig het is om op basis van de beschikbare data goed in beeld te krijgen in hoeverre en op welke manier vakgebieden aan bod komen.

De aandacht voor vakinhoudelijke, vakdidactische en pedagogische bekwaamheden verschilt eveneens per route. Over alle onderwijseenheden heen ligt de nadruk binnen deze 3 gebieden op: eigen vaardigheid (33,3%), het voorbereiden van lessen (36,8%) en reflectie en verantwoording op het pedagogisch handelen (11%). Als we deze data uitsplitsen naar routes, blijkt dat vrijwel elke route ten minste 1 categorie uit de bekwaamheidseisen niet dekt in de leerdoelen. Opvallend is dat gemiddeld 31% van de vakinhoudelijke, 11% van de vakdidactische en 29% van de pedagogische bekwaamheidseisen ongedekt blijft.

Ruim de helft van de onderwijseenheden besteedt daarnaast aandacht aan 'overige' bekwaamheden. De top 3 hierin bestaat uit 'visievorming', 'zelfreflectie' en 'onderzoekende houding'.

Wat betreft de omvang (in EC) gaat gemiddeld de meeste tijd naar de vakgebieden Nederlandse taal (30,8 EC) en rekenen-wiskunde (27,0 EC). Sociale redzaamheid en gezond gedrag krijgen met respectievelijk 0,5 EC en 2 EC de minste aandacht in de onderwijseenheden.

Ook in onderwijsvorm is er variatie zichtbaar. Een meerderheid van de routes (59,5%) werkt met hoorcolleges, werkcolleges of een combinatie daarvan. Tegelijkertijd zijn er ook routes met alternatieve onderwijsvormen, zoals leerwegaafhankelijke programma's (22,3%). Van een relatief groot deel is op basis van de aangeleverde data niet vastgesteld hoe het onderwijs precies is vormgegeven.

Tot slot verschillen ook de toetsvormen tussen routes. De meest voorkomende vormen zijn 'kennistoetsen' (25,8%) en 'portfolio's' (20,1%). Daarnaast wordt in een aanzienlijk deel van de onderwijseenheden (22,6%) gebruikgemaakt van alternatieve toetsvormen, zoals het maken van een brochure of het schrijven van een artikel. Er is geen eenduidige lijn: geen enkele route toetst op dezelfde manier als een andere.

Al met al laat dit onderzoek zien dat er grote variatie bestaat in de curricula van voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs – in inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing – en dat niet alle routes alle bekwaamheidseisen in hun leerdoelen opnemen.

Discussie

Onderwijsinstellingen hebben binnen het huidige beleid en de geldende wet- en regelgeving veel vrijheid in de manier waarop zij hun onderwijs vormgeven. Het is dan ook begrijpelijk dat de verschillen die dit onderzoek laat zien bestaan. Tegelijkertijd wordt die vrijheid en de bijhorende variatie in curricula in het beleidsdebat verschillend gewaardeerd.

De grote variëteit roept bijvoorbeeld vragen op over de kennis en vaardigheden die startende leraren meebrengen naar het werkveld. Niet alle routes dekken de bekwaamheidseisen volledig, waardoor er geen helder beeld is van wat beginnende leraren geacht worden te kennen en kunnen. Dit verschilt per route: de ene leraar zal bijvoorbeeld aanzienlijk meer eigen vaardigheden bezitten dan de andere. Daardoor moet in de inductiefases (de eerste 3 jaar na afronding van de route) eerst worden geïnventariseerd wat een leraar al beheerst, voordat gericht kan worden gewerkt aan verdere ontwikkeling.

6. Beperkingen van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek

Beperkingen van het onderzoek

Het inhoudelijk kader van dit onderzoek is gebaseerd op de wettelijke bekwaamheidseisen (Bijlage A). In meer dan de helft van de onderwijseenheden is ook aandacht besteed aan onderwerpen die niet binnen de 3 bekwaamheidseisen (vakinhoudelijk, vakdidactisch of pedagogisch) vallen. Mogelijk sluiten deze onderdelen aan bij andere kaders, zoals de Dublin-descriptoren of het kwaliteitskader van Samen Opleiden en Professionaliseren (zie hoofdstuk 2). Of dat daadwerkelijk zo is, is in dit onderzoek niet nagegaan.

Voor de dataverzameling is uitsluitend gebruikgemaakt van schriftelijke documentatie. Er zijn geen aanvullende methoden ingezet zoals gesprekken, observaties, interviews of werkbezoeken. Bovendien waren we volledig afhankelijk van de documentatie die de routes zelf aanleverden, of waarvoor ze toegang verleenden. Als die informatie onjuist of onvolledig was, is dat niet vastgesteld. Daarnaast waren leerdoelen vaak onduidelijk, incompleet of dubbelzinnig geformuleerd, waardoor ze op verschillende manieren te coderen waren. Dit kan invloed hebben gehad op het uiteindelijke beeld van de routes.

Het coderen van onderwijseenheden bleek complex. Leerdoelen waren regelmatig moeilijk te interpreteren of uitgebreid beschreven. Dit bemoeilijkte het krijgen van grip op de inhoud en maakte het coderingsproces uitdagend en tijdsintensief. Om de betrouwbaarheid te waarborgen, is regelmatig overleg gevoerd tussen de codeurs. Dit leidde tot een goede interbeoordelaarsbetrouwbaarheid. De verantwoordelijke onderzoeker heeft zich ingespannen om zo consistent en objectief mogelijk te coderen, met respect en waardering voor de inhoud en bedoeling van de curricula.

Suggesties voor vervolgonderzoek

In dit onderzoek zijn de bekwaamheidseisen voor leraren van het primair onderwijs als inhoudelijk kader gebruikt. Aangezien deze eisen niet in alle routes volledig terugkomen, zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op de implementatie en borging van de (nieuwe) bekwaamheidseisen⁴⁶ in de curricula van routes.

Het onderzoek richtte zich op 4 belangrijke curriculumonderdelen: inhoud, onderwijsvorm, omvang en toetsing. Hoewel dit waardevolle inzichten opleverde, zijn andere relevante aspecten buiten beschouwing gebleven. Toekomstig onderzoek zou zich daarom kunnen richten op aanvullende aspecten, zoals de onderliggende visie van routes, het beroepsbeeldteren, de aangeboden leeractiviteiten en de gekozen literatuur (boeken, artikelen, readers et cetera). Deze curriculum-elementen kunnen een belangrijke aanvulling bieden op het bestaande onderzoek.

In dit onderzoek is geen onderscheid gemaakt in verschillen tussen routes naar het leraarschap voor het primair onderwijs. Het is aannemelijk dat er verschillen zijn tussen bijvoorbeeld academische en reguliere routes. In academische routes zou meer aandacht kunnen zijn voor academische vaardigheden en statistiek. Een vergelijkend onderzoek waarin de curricula van verschillende routes met elkaar worden vergeleken, kan meer inzicht bieden in deze potentiële verschillen.

⁴⁶ In 2025 vond er een herijking van de bekwaamheidseisen plaats. Deze eisen worden in het najaar van 2025 in een adviesrapport aan de Minister overhandigd.

De grote variatie tussen routes naar het primair onderwijs suggereert dat ook binnen andere sectoren, zoals de routes naar het leraarschap voortgezet onderwijs of (vormen van) deeltijdroutes, vergelijkbare verschillen bestaan. Een vergelijkbaar onderzoek bij deze routes is daarom van belang. Er kan bijvoorbeeld worden onderzocht of deeltijdroutes in verhouding net zoveel aandacht besteden aan de verschillende bekwaamheden als voltijdroutes.

Tot slot is de vraag naar de kwaliteit van de routes in dit onderzoek niet beantwoord. Een volgende stap zou kunnen zijn om curricula te koppelen aan de (les)kwaliteit van startende leraren en de ontwikkeling die zij doormaken in de eerste jaren na hun route. Dit zou waardevolle inzichten kunnen opleveren over de effectiviteit van verschillende curricula en hun impact op de beroepspraktijk van leraren.

Referenties

Fleiss, J. L., Levin, B., & Paik, M. C. (2003). *Statistical methods for rates and proportions* (3rd ed.). Hoboken, NJ: Wiley.

Hattie, J. (2003). *Teachers make a difference what is the research evidence?* Paper presented at the building teacher quality: What does the research tell us? ACER Research Conference, Melbourne, Australia. http://research.acer.edu.au/research_conference_2003/4/.

Inspectie van het onderwijs (2020). *Routes naar het leraarschap*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/themarapporten/2020/04/22/routes-naar-het-leraarschap>

Inspectie van het onderwijs (2023). *De Staat van het onderwijs 2023*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2023/05/10/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2023>

Inspectie van het onderwijs (2024). *De Staat van het onderwijs 2024*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2024/04/17/rapport-de-staat-van-het-onderwijs-2024>

Ministerie van OCW (2023). *Verkenning kwaliteit en positie lerarenopleidingen*. Ministerie OCW. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/12/15/bijlage-4-samenvatting-uitkomsten-verkenning-lerarenopleidingen-docx>

OECD. (2023). *PISA 2022 results (Volume I): The state of learning and equity in education*. OECD. <https://doi.org/10.1787/53f23881-en>

Onderwijsraad (2022). *Taal en rekenen in het vizier*. <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2022/11/3/taal-en-rekenen-in-het-vizier>

Onderwijsraad (2025). *Bekwaamheid beter borgen*. Onderwijsraad. <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/adviezen/2025/01/17/bekwaamheid-beter-borgen>

von Davier, M., Fishbein, B., & Kennedy, A. (Eds.). (2024). *TIMSS 2023 Technical Report (Methods and Procedures)*. TIMSS & PIRLS International Study Center. <https://timss2023.org/methods>

Bijlagen

Bijlage A – Besluit Bekwaamheidseisen onderwijspersoneel Primair Onderwijs

Vakinhoudelijke bekwaamheid		
Artikel 2.4	Vakinhoudelijke bekwaamheid leraar of docent	Categorie
Vakinhoudelijk bekwaam betekent dat de leraar of docent in ieder geval:		
a	de inhoud van zijn onderwijs beheerst;	
b	boven de leerstof staat;	
c	de leerstof zo kan samenstellen, kiezen of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren;	
d	vanuit zijn vakinhoudelijke expertise verbanden kan leggen met het dagelijks leven, met werk en met wetenschap;	
e	kan bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen;	
f	zijn vakkennis en -kunde actueel houdt.	
Artikel 2.5 Aanvullende vakinhoudelijke bekwaamheid leraar po		
Om ten minste te voldoen aan artikel 2.4:		
a	beheerst de leraar po de leerstof qua kennis en vaardigheden van het onderwijs waarvoor deze leraar bevoegd is, gericht op het behalen van de kerndoelen en de referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van het primair onderwijs en kent hij de theoretische achtergronden daarvan;	Eigen vaardigheid in de vakken waarvoor de leraar bevoegd is. <i>2.4b gecodeerd bij vakdidactiek</i>
b	kan de leraar po de leerstof op een begrijpelijke en aansprekende manier uitleggen en demonstreren hoe ermee gewerkt wordt;	
c	heeft de leraar po een grondige beheersing van taal en rekenen;	
d	heeft de leraar po zich theoretisch en praktisch verdiept in ten minste één ander leergebied of een deel ervan;	Theoretische verdieping op inhoud of leerjaar/ doelgroep.
e	heeft de leraar po zich theoretisch en praktisch verdiept in de leerstof voor dat deel van de leerjaren waarin hij werkt, of een andere geclusterde indeling van leerjaren die binnen een bepaald type school gebruikelijk is.	
f	overziet de leraar po de opbouw van het curriculum en de doorlopende leerlijnen;	Opbouw van curriculum en samenhang tussen vakken/ doorlopende lijn Doorlopende lijnen VVE-PO-VO
g	weet de leraar po hoe zijn onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs;	
h	kent de leraar po de samenhang tussen de verschillende vakken in het curriculum;	
i	weet de leraar po dat zijn leerlingen de leerstof op verschillende manieren kunnen opvatten, interpreteren en leren;	Leerstof op verschillende manieren opvatten, interpreteren en leren.
j	kan de leraar po zijn onderwijs afstemmen op de verschillen tussen leerlingen;	
k	kan de leraar po zijn leerlingen duidelijk maken wat de relevantie is van de leerstof voor het dagelijkse leven en voor het vervolgonderwijs.	Duidelijk maken waarom de leerstof aangeboden wordt.

Vakdidactische bekwaamheid

Artikel 2.8 Vakdidactische bekwaamheid leraar of docent

Vakdidactisch bekwaam betekent dat de leraar of docent:

a	de vakinhoud leerbaar maakt voor zijn leerlingen, in afstemming met zijn collega's en passend bij het onderwijskundige beleid van zijn school;
b	de vakinhoud weet te vertalen in leerplannen of leertrajecten;
c	de vertaling van de vakinhoud doet met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze, waarin in ieder geval de volgende handelingselementen herkenbaar zijn:
1	hij brengt een duidelijke relatie aan tussen de leerdoelen, het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen, de vakinhoud en de inzet van de verschillende methodieken en middelen;
2	bij de uitvoering van zijn onderwijs volgt hij de ontwikkeling van zijn leerlingen;
3	hij toetst en analyseert regelmatig en adequaat of en hoe de leerdoelen gerealiseerd worden;
4	hij stelt op basis van zijn analyse zo nodig zijn onderwijs didactisch bij;
5	hij laat zijn onderwijs met de tijd mee gaan.

Artikel 2.9 Vakdidactische bekwaamheid leraar, kennis

De leraar of docent is vakdidactisch bekwaam wat betreft kennis, indien hij ten minste:

a	kennis heeft van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en hij die kan herkennen in het leren van zijn leerlingen;	Leer- en onderwijstheorieën.
b	verschillende methodes en criteria kent waarmee hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen;	Methodes kennen, begrijpen en kunnen aanpassen.
<i>2.9e gecodeerd bij inhoud.</i>
c	verschillende manieren kent om binnen een methode te differentiëren en recht te doen aan verschillen tussen leerlingen;	
d	de methode kan aanvullen en verrijken;	
e	weet hoe een leerplan in elkaar zit en de criteria kent waaraan een goed leerplan moet voldoen;	
f	kennis heeft van digitale leermaterialen en leermiddelen en de technische en pedagogisch-didactische mogelijkheden en beperkingen daarvan kent;	Digitale leermiddelen kennen en beheersen t.b.v. onderwijs.
g	de verschillende didactische leer- en werkvormen en de psychologische achtergrond daarvan kent;	Didactische leerprincipes, werkvormen, leermethoden en lesmodellen.
h	de criteria kent waarmee de bruikbaarheid daarvan voor zijn leerlingen kan worden vastgesteld;	

Vakdidactische bekwaamheid

i	verschillende doelen van evalueren en toetsen kent;	Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen.
j	verschillende, bij de doelen als bedoeld in onderdeel i, passende vormen van observeren, toetsen en examineren kent;	
k	toetsen kan ontwikkelen, toetsresultaten kan beoordelen, analyseren en interpreteren en de kwaliteit van toetsen en examens kan beoordelen;	
l	bruikbare en betrouwbare voortgangsinformatie kan verzamelen en analyseren en op grond daarvan zijn onderwijs waar nodig kan bijstellen;	
m	zich theoretisch en praktisch heeft verdiept in de vakdidactiek ten behoeve van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.	Vakdidactiek.

Artikel 2.11 Vakdidactische bekwaamheid leraar, kunde

De leraar is vakdidactisch bekwaam wat betreft kunde indien de leraar of docent ten minste:

a	onderwijs kan voorbereiden, wat betekent dat hij:	
1	doelen kan stellen, leerstof kan selecteren en ordenen;	Voorbereiden lessen t.b.v. stage.
2	samenhangende lessen kan uitwerken met passende werkvormen, materialen en media, afgestemd op het niveau en de kenmerken van zijn leerlingen;	
3	passende en betrouwbare toetsen kan kiezen, maken of samenstellen;	
b	onderwijs kan uitvoeren en het leren kan organiseren, wat betekent dat hij:	Uitvoeren van lessen in de stage.
1	een adequaat klassenmanagement kan realiseren;	Klassenmanagement.
2	aan leerlingen de verwachtingen en leerdoelen duidelijk kan maken en leerlingen kan motiveren om deze te halen;	Differentiatie. Feedback.
3	de leerstof aan zijn leerlingen begrijpelijk en aansprekend kan uitleggen, voordoen hoe ermee gewerkt moet worden en daarbij inspelen op de taalbeheersing en taalontwikkeling van zijn leerlingen;	Samenwerking en zelfregulerend leren.
4	doelmatig gebruik kan maken van beschikbare digitale leermaterialen en leermiddelen;	
5	de leerlingen met gerichte activiteiten de leerstof kan laten verwerken, daarbij variatie aanbrenge en bij instructie en verwerking differentiëren naar niveau en kenmerken van zijn leerlingen;	
6	de leerling kan begeleiden bij die verwerking, stimulerende vragen stellen en opbouwende gerichte feedback geven op taak en aanpak;	
7	samenwerking, zelfwerkzaamheid en zelfstandigheid stimuleren;	

Vakdidactische bekwaamheid

c	onderwijs kan evalueren en ontwikkelen, wat betekent dat hij:		
1		de voortgang kan volgen, de resultaten kan toetsen, analyseren en beoordelen;	Evalueren van lessen (toetsen, analyseren, observeren, signaleren, verantwoording afleggen). (Veel voorkomende) leerproblemen kunnen signaleren en daarop inspelen. Samenwerken met collega's en deskundigen t.b.v. het (reguliere) leerproces binnen schoolbeleid.
2		feedback kan vragen van leerlingen en deze feedback tezamen met zijn eigen analyse van de voortgang kan gebruiken voor een gericht vervolg van het onderwijsleerproces;	
3		leerproblemen kan signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen kan zoeken of doorverwijzen;	
4		advies kan vragen aan collega's of andere deskundigen;	
5		weet wanneer en hoe hij advies kan geven;	
6		hierbij gebruik kan maken van methodieken voor professionele consultatie en leren, zoals supervisie en intervisie;	
7		zijn didactische aanpak en handelen kan evalueren, analyseren, bijstellen en ontwikkelen;	
8		kan bijdragen aan pedagogisch-didactische evaluaties in zijn school en deze in afstemming met zijn collega's kan gebruiken bij de onderwijsontwikkeling in zijn school;	
9		de inhoud en de didactische aanpak van zijn onderwijs kan uitleggen en verantwoorden;	
10		in staat is tot kritische reflectie op zijn eigen pedagogisch-didactisch handelen.	

Pedagogische bekwaamheid

Artikel 2.14 Pedagogische bekwaamheid leraar of docent

Pedagogische bekwaamheid betekent dat de leraar of docent:

a	met een professionele, ontwikkelingsgerichte werkwijze en in samenwerking met zijn collega's een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen kan realiseren;
b	de ontwikkeling van zijn leerlingen volgt in hun leren en gedrag en daarop zijn handelen afstemt;
c	bijdraagt aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen
d	zijn pedagogisch handelen kan afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn;
e	bijdraagt aan de burgerschapsvorming en de ontwikkeling van de leerling tot een zelfstandige en verantwoordelijke volwassene;
f	zijn aanpak in het onderwijs in pedagogische zin blijft aanpassen aan de tijd.

Pedagogische bekwaamheid

Artikel 2.16 Pedagogische bekwaamheid leraar of docent, kennis

De leraar is pedagogisch bekwaam wat betreft kennis, indien hij ten minste:

a	kennis heeft van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kennis kan betrekken op zijn pedagogisch handelen;	Ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën.
b	kennis heeft van agogische en pedagogische theorieën en methodieken, die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kan betrekken op zijn pedagogisch handelen;	Agogische en pedagogische theorieën.
c	kennis heeft van veelvoorkomende ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen;	Ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen.
d	weet hoe hij zicht kan krijgen op de leefwereld van zijn leerlingen en hun sociaal-culturele achtergrond en weet hoe hij daarmee rekening kan houden in zijn onderwijs;	Culturen in de school.
e	zich theoretisch en praktisch heeft verdiept in de pedagogiek van het type onderwijs en het deel van het curriculum waarin hij werkzaam is.	2.16e Gecodeerd bij overig, keuzevak

Artikel 2.18 Pedagogische bekwaamheid leraar of docent, kunde

De leraar of docent is pedagogisch bekwaam wat betreft kunde, indien hij ten minste:

a	groepsprocessen kan sturen en begeleiden;	Sociale veiligheid, groepsprocessen, groepsdynamica, klimaat.
b	vertrouwen kan wekken bij zijn leerlingen en een veilig pedagogisch klimaat kan scheppen;	
c	ruimte kan scheppen voor leren, inclusief het maken van vergissingen en fouten;	
d	verwachtingen duidelijk kan maken en eisen stellen aan leerlingen;	(Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken.
e	het zelfvertrouwen van leerlingen kan stimuleren, hen kan aanmoedigen en motiveren;	Zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren en leerlingen motiveren.
f	oog heeft voor de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen en daar recht aan doet;	Sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen.
g	ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen kan signaleren en indien nodig met hulp van collega's oplossingen zoeken of doorverwijzen;	Signaleren van (ernstige) ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen. Afstemmen met ouders en/of deskundigen.
h	zijn onderwijs en zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen kan uitleggen en verantwoorden;	
i	zijn pedagogisch handelen kan afstemmen met ouders en anderen die vanuit hun professionele verantwoordelijkheid bij de leerling betrokken zijn;	
j	in staat is tot kritische reflectie op zichzelf in de pedagogische relatie;	Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen.
k	zijn eigen grenzen kan bewaken.	

Bijlage B – Tabellen

Tabel 1. Alfabetisch overzicht van alle onderwijsinstellingen en hun routes, inclusief de reden om de route wel of niet op te nemen in het onderzoek.

Instelling (27)	Route (73)	Naam onderwijsinstelling	Locatie	Degree (B/M).	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft	Opgenomen in onderzoek? Ja/ nee (+ reden)
1	1	Avans Hogeschool	Breda	B	Regulier	Ja
2	2	Christelijke Hogeschool Ede	Ede	B	Regulier	Ja
	3	Christelijke Hogeschool Ede	Ede	B	Praktijkpabo	Nee. Curriculum hetzelfde als reguliere voltijd
3	4	De Haagse Hogeschool	Den Haag	B	Regulier	Ja
	5	De Haagse Hogeschool	Den Haag	B	ALO_Pabo	Nee Route draait nog maar één jaar. Ten tijde van onderzoek onvolledig curriculum
4	6	Hogeschool De Driestar	Gouda	B	Regulier	Ja.
	7	Hogeschool De Driestar	Gouda	B	vwo_route	Nee. Programma hetzelfde als reguliere voltijd, maar dan met minder colleges
5	8	Erasmus Universiteit / NIVOS	Rotterdam	M	Master Pabo	Ja
6	9	Fontys Hogescholen	Den Bosch	B	Regulier	Ja
	10	Fontys Hogescholen	Eindhoven	B	ALO_Pabo	Ja
	11	Fontys Hogescholen	Tilburg	B	Regulier	Nee Curriculum hetzelfde als in Den Bosch
	12	Fontys Hogescholen	Venlo	B	Regulier	Nee Curriculum hetzelfde als in Den Bosch
	13	Fontys Hogescholen	Eindhoven	B	Regulier	Nee Curriculum hetzelfde als in Den Bosch
	14	Fontys Hogescholen	Den Bosch	B	Jonge Kind Specialist	Ja
	15	Fontys Hogescholen. Samenwerking met Zuyd Hogeschool	Sittard	B	De Nieuwste Pabo	Ja
	16	Fontys Hogescholen. Samenwerking de Tilburg University	Tilburg	B	Academische Pabo	Nee Curriculum hetzelfde als de reguliere route, maar dan met minorruimte
7	17	Hanzehogeschool Groningen	Groningen	B	Regulier	Ja
	18	Hanzehogeschool Groningen	Groningen	B	ALO_Pabo	Ja
	19	Hanzehogeschool Groningen	Groningen	B	Pabo-zorg	Ja
	20	Hanzehogeschool Groningen. Samenwerking met: NHL Stenden Hogeschool en Rijksuniversiteit Groningen	Groningen	B	Academische Pabo	Ja

Instelling (27)	Route (73)	Naam onderwijsinstelling	Locatie	Degree (B/M).	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft	Opgenomen in onderzoek? Ja/ nee (+ reden)
8	21	Hogeschool INHOLLAND	Den Haag	B	Regulier	Ja
	22	Hogeschool INHOLLAND	Alkmaar	B	Regulier	Nee Curriculum is voor alle 5 locaties hetzelfde
	23	Hogeschool INHOLLAND	Dordrecht	B	Regulier	Nee Curriculum is voor alle 5 locaties hetzelfde
	24	Hogeschool INHOLLAND	Haarlem	B	Regulier	Nee Curriculum is voor alle 5 locaties hetzelfde
	25	Hogeschool INHOLLAND	Rotterdam	B	Regulier	Nee Curriculum is voor alle 5 locaties hetzelfde
9	26	Hogeschool IPABO	Alkmaar	B	Regulier	Ja
	27	Hogeschool IPABO. Samenwerking met Vrije Universiteit	Amsterdam	B	Academische Pabo	Ja
	28	Hogeschool IPABO	Amsterdam	B	Regulier	Nee Curriculum is hetzelfde als in Alkmaar
10	29	Katholieke PABO	Zwolle	B	Regulier	Ja
11	30	Hogeschool Leiden	Leiden	B	Flexibele voltijd	Ja
	31	Hogeschool Leiden	Leiden	B	Vrijeschool Pabo voltijd	Ja
	32	Hogeschool Leiden	Leiden	B	Regulier	Ja
	33	Hogeschool Leiden. Samenwerking met Universiteit Leiden	Leiden	B	Academische Pabo	Ja
12	34	Marnix Academie	Utrecht	B	Regulier	Ja
	35	Marnix Academie	Utrecht	B	Driejarige Pabo	Ja
13	36	Hogeschool Rotterdam	Rotterdam	B	Regulier	Ja
	37	Hogeschool Rotterdam. Samenwerking met Erasmus Universiteit	Rotterdam	B	Academische Pabo	Ja
14	38	Thomas More Hogeschool	Rotterdam	B	Regulier	Ja
	39	Thomas More Hogeschool	Rotterdam	B	Driejarige VWO-route	Nee Programma hetzelfde als reguliere voltijd, maar dan met minder colleges

Instelling (27)	Route (73)	Naam onderwijsinstelling	Locatie	Degree (B/M).	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft	Opgenomen in onderzoek? Ja/ nee (+ reden)
15	40	Hogeschool Utrecht	Utrecht	B	Regulier	Ja
	41	Hogeschool Utrecht. Samenwerking met Universiteit Utrecht	Utrecht	B	Academische Pabo	Ja
	42	Hogeschool Utrecht	Amersfoort	B	Regulier	Nee Curriculum is hetzelfde als in Utrecht
	43	Hogeschool Utrecht	Amersfoort	B	Pabo-sport	Nee Curriculum is hetzelfde als de voltijdstudie, maar dan met een extracurriculair programma
	44	Hogeschool Utrecht	Utrecht	B	Pabo-sport	Nee Curriculum is hetzelfde als de voltijdstudie, maar dan met een extracurriculair programma
	45	Hogeschool Utrecht	Utrecht	B	Pabo-muziek	Nee Curriculum is hetzelfde als de voltijdstudie, maar dan met een extracurriculair programma
16	46	Hogeschool van Amsterdam	Amsterdam	B	ALO_Pabo	Nee Curriculum ten tijde van onderzoek nog niet volledig ontwikkeld
	47	Hogeschool van Amsterdam	Amsterdam	B	Regulier	Ja
	48	Hogeschool van Amsterdam. Samenwerking met Universiteit van Amsterdam	Amsterdam	B	Academische Pabo	Ja
17	49	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Nijmegen	B	Regulier	Ja
	50	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Samenwerking met Radboud Universiteit	Nijmegen	B	Academische Pabo	Ja
	51	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Arnhem	B	Regulier	Nee Curriculum is hetzelfde als in Nijmegen
	52	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen	Nijmegen	B	Pabo-ALO	Nee Curriculum is hetzelfde als reguliere route in Nijmegen, met deel van de ALO erbij
18	53	Hogeschool Viaa	Zwolle	B	Regulier	Ja
	54	Hogeschool Viaa. Samenwerking met Vrije Universiteit Amsterdam	Zwolle	B	Universitaire Pabo	Ja
19	55	Christelijke Hogeschool Windesheim	Zwolle	B	Regulier	Ja
	56	Christelijke Hogeschool Windesheim	Zwolle	B	ALO_Pabo	Ja
	57	Christelijke Hogeschool Windesheim	Almere	B	Regulier	Ja
	58	Christelijke Hogeschool Windesheim	Zwolle	B	Universitaire Pabo	Ja
	59	Christelijke Hogeschool Windesheim	Zwolle	B	Pedagogiek_Pabo	Nee Route ten tijde van onderzoek nog niet gestart
20	60	Zuyd Hogeschool	Sittard	B	Regulier	Nee Programma bestaat niet meer ten tijde van onderzoek

Instelling (27)	Route (73)	Naam onderwijsinstelling	Locatie	Degree (B/M).	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft	Opgenomen in onderzoek? Ja/ nee (+ reden)
21	61	HZ University of Applied Sciences	Vlissingen	B	Regulier	Ja
	62	HZ University of Applied Sciences	Vlissingen	B	Academische Pabo	Ja
	63	HZ University of Applied Sciences	Vlissingen	B	Pabo en tweedegraads leraar bio, wis, Ned.	Nee Route ten tijde van onderzoek nog niet gestart
22	64	Iselinge Hogeschool	Doetinchem	B	Regulier	Ja
23	65	NHL Stenden Hogeschool	Emmen	B	Regulier	Ja
	66	NHL Stenden Hogeschool	Meppel	B	Internationale Pabo	Nee Geen bevoegdheid tot leraar primair onderwijs na afronden van route
	67	NHL Stenden Hogeschool	Groningen	B	Regulier	Nee. Curriculum hetzelfde als in Emmen
	68	NHL Stenden Hogeschool	Leeuwarden	B	Regulier	Nee Curriculum hetzelfde als in Emmen
24	69	Pedagogische Hogeschool de Kempel	Helmond	B	Regulier	Ja
25	70	Radboud Universiteit	Nijmegen	B	Universitaire Pabo	Ja
26	71	Saxion Hogeschool	Deventer	B	Regulier	Ja
	72	Saxion Hogeschool	Enschede	B	Regulier	Ja
27	73	Vrije Universiteit Amsterdam, Universiteit van Amsterdam en Universiteit Leiden	Amsterdam VU en UvA en Leiden	M	Master Pabo	Ja

Tabel 2a. De vakgebieden waarvoor de leraar primair onderwijs bevoegd is. Hieraan is de code 'overig' toegevoegd voor onderwijseenheden die zich richten op andere vakgebieden dan in de wet is vastgelegd of vakintegratie.

Code	Toelichting
Zintuigelijke en lichamelijke opvoeding	Gym, lichamelijke opvoeding, handschrift. Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Bewegingsonderwijs aan groep 1 en 2 • Bewegingen in de brede context voor groep 1 tot en met 8 • Schrifteducatie handschriftonderwijs
Nederlandse taal	Taaldomeinen, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Mondelinge taalvaardigheid • Woordenschat • Beginnende geletterdheid • Voortgezet technisch lezen • Begrijpend lezen • Stellen • Jeugdliteratuur • Taalbeschouwing • Spelling
Rekenen-wiskunde	Rekengebieden, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Hele getallen • Bewerkingen • Verhoudingen • Procenten, breuken • Meten en meetkunde
Engelse taal	Engelse taal
Expressie-activiteiten	Expressiegebieden, bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Drama en dans • Muziek • Beeldende vorming • Kunstzinnige oriëntatie
Bevordering van sociale redzaamheid	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Verkeer
Bevordering van gezond gedrag	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Gezonde school • Gezond gedrag (voeding, levensstijl)
Geschiedenis	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Historisch tijdsbesef • Historische kennis • Historisch redeneren
Aardrijkskunde	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Geografisch wereldbeeld • Kennis en inzicht in ruimtelijke vraagstukken • Geografische benadering
Natuur	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Technologie en natuur • Biologie
Maatschappelijke verhoudingen	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Burgerschap • Maatschappelijk verhoudingen • Staatsinrichting
Geestelijke stromingen	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Levensbeschouwing • Godsdienst
Overig, namelijk...	Bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Thematisch onderwijs • Vakintegratie • Vakken waarvoor de leraar niet bevoegd is ze te geven • En alles wat niet onder bovenstaande vakgebieden valt.

Tabel 2b. De bekwaamheidseisen: vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch. Hier is een code 'overig' toegevoegd, voor zaken die zich richten op onderwerpen buiten deze 3 gebieden.

Code	Toelichting
Vakinhoudelijk bekwaam	Onderwijseenheden die betrekking hebben op vakgebieden waarvoor de leraar primair onderwijs bevoegd is deze te geven (zie hierboven), vakkennis, een doorlopende lijn in vakinhoud, (opbouw van) curriculum van vak en/of basisschool, kennis over de leerdoelen en referentieniveaus taal/rekenen, vakkennis relateren aan dagelijkse praktijk en wetenschap et cetera.
Vakdidactisch bekwaam	Onderwijseenheden die betrekking hebben op leerpsychologiën, het aanpassen/ verrijken/ doorgronden van methodes en leermiddelen, het maken en ontwerpen van leerplannen en het ontwerpen van onderwijs voor een specifiek vak, inclusief vakdidactische keuzes kunnen maken, de toets(kwaliteit), evalueren en analyseren van leeropbrengsten, het volgen van leerlingen in leeropbrengsten en onderwijs daarop aanpassen, het voorbereiden, geven en evalueren van onderwijs, klassenmanagement, differentiatie, feedback tijdens de les en eigen reflectie op lesgeven. Afstemmen met collega's en andere deskundigen t.b.v. het leerproces.
Pedagogisch bekwaam	Onderwijseenheden die betrekking hebben op ontwikkeling en gedrag (en problemen die daarin kunnen optreden), pedagogiek en theorieën daarover, methodieken die toegepast kunnen worden om leer- en gedragsproblemen aan te pakken, verschillende culturen, (hoge) verwachtingen, sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen, verantwoording afleggen aan ouders en collega's en reflectie op eigen pedagogisch handelen.
Overig	Denk aan <ul style="list-style-type: none"> • Persoonlijke ontwikkeling • Samenwerken algemeen • ICT-vaardig • Alles wat er in onderwijseenheden aangeboden wordt dat niet onder de bovenstaande 3 bekwaamheden valt. <p><i>Onder 'overig' zijn ook de keuzevakken, zoals minoren, gecodeerd én de onderwijseenheden waar geen informatie over beschikbaar was.</i></p>

Tabel 2c. De categorieën die vallen onder de vakinhoudelijke, vakdidactische of pedagogische bekwaamheid, op basis van de wettelijke bekwaamheidseisen zoals weergegeven in de tabel van Bijlage A.

Vakinhoudelijke bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Eigen vaardigheid in de vakken waarvoor de leraar bevoegd is.	Beheersing van de vakken waarvoor de leraar primair onderwijs bevoegd is. Dat zijn: Zintuigelijke en lichamelijke oefening, Nederlandse taal, Rekenen en wiskunde, Engelse taal, expressie-activiteiten, bevordering van sociale redzaamheid (waaronder verkeer), Bevordering van gezond gedrag, de kennisgebieden aardrijkskunde, geschiedenis, natuur, maatschappelijke verhoudingen (waaronder staatsinrichting), geestelijke stromingen. (WPO, artikel 9, lid 1 en 2)
Theoretische verdieping op inhoud of leerjaar/ doelgroep	Gericht op inhoudelijke verdieping en verdieping op leerjaar binnen een school.
Opbouw van curriculum en samenhang tussen vakken/ doorlopende lijn	Doorzien van het curriculum en de doorlopende lijnen van de verschillende vakgebieden die aangeboden worden in het primair onderwijs. Samenhang tussen vakken in het curriculum

Vakinhoudelijke bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Doorlopende lijnen VVE-PO-VO	Curriculum en opbouw van voorschoolse opvang en voortgezet onderwijs ten behoeve van het begrijpen hoe het primair onderwijs voortbouwt op het voorgaande onderwijs en voorbereidt op het vervolgonderwijs.
Leerstof op verschillende manieren opvatten, interpreteren en leren	Leerstof op verschillende manieren opvatten. <i>Differentiatie is gecodeerd onder de vakdidactische bekwaamheid</i>
Relevantie inhoud duidelijk maken	Duidelijk maken waarom leerstof in de basisschool aangeleerd wordt (bijvoorbeeld relevantie voor dagelijks leven of vervolgonderwijs).

Vakdidactische bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Leer- en onderwijstheorieën	Kennis van verschillende leer- en onderwijstheorieën die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die de student kan herkennen in het leren van zijn leerlingen. Voorbeelden van theorieën: <ul style="list-style-type: none"> • Behaviorisme: conditionering, leren door imitatie. • (Sociaal-) cognitivisme: denkschema 'accommodatie en assimilatie'. • Sociaal-constructivisme: interactieel en contextueel leren, zone van actuele en zone van naaste ontwikkeling. • Breinleren: neurale netwerken • Leerpsychologie en informatieverwerkingsprocessen.
Methodes kennen, begrijpen en kunnen aanpassen	Kennis over verschillende methodes die voor basisschoolvakken aangeboden worden en weten hoe hij de bruikbaarheid ervan voor zijn leerlingen kan vaststellen.
Digitale leermiddelen kennen en beheersen t.b.v. onderwijs	Inzetten van digitale leermiddelen + technische mogelijkheden in de klas en de mogelijkheden/beperkingen daarvan kennen.
Didactische leerprincipes, werkvormen, leermethoden en lesmodellen	Algemeen didactische leerprincipes, zoals herhaling, dual-coding. Lesmodellen, leermethoden en werkvormen, zoals directe instructie, onderzoekend leren.
Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen	Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen, bijvoorbeeld bij het voorbereiden van de les, om zo het onderwijs aan te passen op de leerbehoeften leerlingen.
Vakdidactiek	Didactiek voor specifieke vakinhoud, bijvoorbeeld vakdidactische principes.
Voorbereiden van lessen (praktijk)	Lessen kunnen voorbereiden op basis van leerdoel, samenhangende en passende werkvormen kiezen, materialen, media en dergelijke, aangepast op kenmerken van de leerlingen en passende en betrouwbare toets kunnen maken of samenstellen.
Uitvoeren van lessen (doelen, instructie, verwerking)	Lessen kunnen uitvoeren, waaronder een duidelijke instructie kunnen geven, verwerking van lesstof, herhaling. Leerdoel duidelijk maken, verwachtingen duidelijk maken (gericht op het leerdoel en het leren). Bewust hanteren van (digitale) instructievormen en interactievormen
Klassenmanagement	Klassenmanagement en organisatie: structuur en voorspelbaarheid, dagritme, regels en routines, effectieve leertijd, groepeeringsvormen.
Differentiatie	Convergente en divergente differentiatie, differentiatie in niveau, tempo, instructie en begeleiding, homogeen-heterogeen, basis- extra, begeleid-zelfstandig.

Vakdidactische bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Feedback	Kennis over productgerichte en procesgerichte feedback en dit kunnen toepassen.
Samenwerking en zelfregulerend leren	Samenwerking, zelfredzaamheid en zelfstandigheid stimuleren.
Evalueren van lessen (toetsen, analyseren, observeren, signaleren, verantwoording afleggen).	Weten van de verschillende vormen van toetsen (formatief, summatief en evaluatief) en weten wanneer welke vorm gerechtvaardigd is en toetsen kunnen ontwikkelen. Toetsresultaten kunnen analyseren en interpreteren en op basis van een foutenanalyse lessen kan ontwerpen en/of bijstellen.
(Veel voorkomende) leerproblemen kunnen signaleren en daarop inspelen.	Het herkennen van en inspelen op onderwijsbehoeften van kinderen met ontwikkelingsachterstand of -voorsprong, veelvoorkomende diagnoses (gericht op leren (dyslexie, dyscalculie) en laag-, meer-, en hoogbegaafdheid. Advies kunnen vragen en advies kunnen geven (indien nodig). Methodieken die beschikbaar zijn voor hulp kennen en kunnen toepassen.
Samenwerken met collega's en deskundigen t.b.v. het (reguliere) leerproces binnen schoolbeleid.	Collega's, ouders en eventueel deskundigen betrekken en evalueren in relatie tot de onderwijsontwikkelingen in de school. Uitleggen en verantwoorden van didactische aanpakken en werkvormen. Uitleggen en verantwoorden (naar ouders en collega's) van inhoud en didactische aanpakken.
Reflectie op en verantwoording van eigen lesgeven	Reflectie op en verantwoording van eigen lesgeven
Pedagogische bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën	Kennis van ontwikkelingstheorieën en de gedragswetenschappelijke theorie die voor zijn onderwijspraktijk relevant zijn en die kennis kan betrekken op het pedagogisch handelen;
Agogische en pedagogische theorieën	Agogische theorieën (veranderkunde, veranderpsychologie) en pedagogische theorieën (opvoedkunde, opvoedstijlen).
Ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen	Veelvoorkomende ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en -stoornissen.
Culturen in de school	Cultureel sensitief onderwijs, verschillende leefwerelden van kinderen en hoe de leraar daarmee rekening moet houden.
Sociale veiligheid, groepsprocessen, pedagogisch klimaat	Sociale veiligheid: het bevorderen van gewenst sociaal gedrag en het tegengaan en aanpakken van grensoverschrijdend gedrag (groepsprocessen), monitoring van groepsdynamiek, conflicthantering en anti-pestmethode, het evalueren van incidenten, het ondersteunen van weerbaarheid en zelfredzaamheid. Pedagogisch klimaat: welbevinden, methodieken voor het creëren van emotionele veiligheid, acceptatie, pedagogische tact (omgaan met kinderen).
(Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken	(Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken
Zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren en leerlingen motiveren.	Zelfvertrouwen, motiveren. Leerlingen stimuleren (m.b.t. pedagogische relatie). Didactische aspecten m.b.t. stimuleren gecodeerd onder werkvormen/leerprincipes of lesgeven.
Sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen	Sociale- en emotionele ontwikkeling van de leerlingen: emoties, zelfstandigheid, relaties met volwassenen en hechting, relaties met peers, vriendschap, empathie. Identiteitsontwikkeling leerling: zelfbesef en zelfbeeld, autonomie, temperament en karakter, gender, ontwikkeling van seksualiteit, morele ontwikkeling.

Pedagogische bekwaamheid	
Categorie	Toelichting
Ontwikkel- en gedragsproblemen en stoornissen signaleren.	Signaleren van (ernstige) ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen.
Afstemmen met ouders en collega's.	Afstemming met ouders en collega's over pedagogisch handelen.
Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen	Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen

Tabel 3. Deze tabel geeft algemene informatie over de 47 routes.

Degree	Aantal routes
Master	2
Bachelor	45

Onderwijsinstellingen	
Volledig door universiteit	3
Deels universiteit; deels hogeschool	10
Volledig door hogeschool	34

Percentage werkpleklers	
Gemiddeld (over 43 routes)	35,6%
Hoogst	40%
Laagst	20%
Aantal niet bekend	4

Aantal studie jaren	
Twee jaar	2
Drie jaar	2
Vier jaar	41
Vier+ jaar	2

Tabel 4a. Deze tabel geeft algemene informatie over route 18. Hier is te zien dat route 18 een reguliere route is die leidt tot een bachelorgraad. Het door de instelling opgegeven percentage werkpleklers over het hele programma is 35%.

# Route	Graad	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft.	%WPL
18	B	Regulier	35

Tabel 4b. Hier staan voor dezelfde route (18) 2 van de 45 onderwijseenheden: 'Rijke opdracht: contact maken met leerlingen' en 'Eigen vaardigheid muziek'. Deze eenheden hebben de unieke codes 09_a_02 en 09_a_03 gekregen.

# Route	Graad	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft.	# onderwijseenheid	Naam onderwijseenheid	Studiejaar	EC	Onderwijsvorm	Toetsing	Anders namelijk...	Opmerkingen
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	1	6	Hoor- en werkcolleges	Geschreven verslag		Vakken geïntegreerd: Nederlands, Rekenen-wiskunde, Pedagogiek, Drama, Levensbeschouwing, ICT.
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	1	3	Hoor- en werkcolleges	Anders, namelijk ... (vul in)	Filmpje individueel en groep	

Tabel 4c. Deze tabel laat per onderwijseenheid zien welke leerdoelen worden getoetst. Voor 09_a_02 zijn dat 7 leerdoelen, voor 09_a_03 zijn dat 6 leerdoelen.

# Route	Degree	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft.	# onderwijseenheid	Naam onderwijseenheid	Doelen onderwijseenheid	Soort doel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan aan de hand van een voorbeeld beschrijven wat kenmerken van goed onderwijs zijn.	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan de verschillen/overeenkomsten in de belevingswereld van leerlingen in de onderbouw, middenbouw en bovenbouw beschrijven en laat zien hoe hij dit heeft onderzocht.	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student beschrijft het resultaat van zijn onderzoek naar beelden van anderen over het onderwijs. Hij kan verschillende bronnen benoemen en aangegeven hoe hij zijn onderzoek heeft aangepakt;	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan zijn beeld van een goed pedagogisch klimaat in de klas toelichten;	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan op basis van verschillende bronnen historische of cultureel bepaalde beelden van onderwijs beschrijven;	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan aan de hand van concrete voorbeelden het vakdidactisch handelen van verschillende leerkrachten vergelijken en dit koppelen aan de theorie uit de aangeboden vaklessen;	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_02	Rijke opdracht: contact maken met leerlingen	De student kan samen met de mentor eigen (SMART-) leerdoelen voor de volgende periode formuleren, met bijbehorende beginsituaties en acties.	Leerdoel

# Route	Degree	Naam die de instelling aan de route gegeven heeft.	# onderwijseenheid	Naam onderwijseenheid	Doelen onderwijseenheid	Soort doel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	De student kan solistisch een muziekstuk spelen en/of zingen	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	De student kan zijn spel in een ensemble aanpassen aan de omgeving	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	De student kan in groepsverband een arrangement van een poplied ontwerpen	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	De student kan in de groep zelfstandig een partij van het arrangement spelen	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	Toetsgame: De student kan elementaire muzikale begrippen verbaal toepassen (basis)	Leerdoel
18	B	Regulier	xx_a_03	Eigen vaardigheid muziek	Toetsgame: De student kan elementaire muzikale begrippen verbaal toepassen (gevorderd)	Leerdoel

Tabel 5. In deze tabel staat hoeveel onderwijseenheden er per route zijn geïnventariseerd.

Route	Aantal onderwijseenheden	Route	Aantal onderwijseenheden
1	27	36	88
2	51	37	45
3	55	38	25
4	26	39	34
5	67	40	67
6	55	41	53
7	26	42	45
8	105	43	56
9	23	44	44
10	16	45	40
11	22	46	23
12	60	47	30
13	33	Totaal	2313
14	46	Gemiddeld	49
15	49		
16	24		
17	64		
18	45		
19	47		
20	58		
21	43		
22	84		
23	71		
24	54		
25	56		
26	81		
27	44		
28	37		
29	63		
30	67		
31	61		
32	44		
33	50		
34	57		
35	52		

Tabel 6. Deze tabel geeft per route weer hoeveel procent van de onderwijseenheden binnen de route aandacht besteedt aan een specifiek vakgebied.

Route	Zint	NL	Rw	Eng	Exp	Sr	Gg	Ges	Ak	Nt	Ms	Gs
1	3,7	18,5	14,8	7,4	25,9	0,0	0,0	14,8	11,1	14,8	11,1	14,8
2	7,8	15,7	17,6	3,9	9,8	0,0	0,0	3,9	5,9	3,9	3,9	5,9
3	3,6	10,9	16,4	9,1	16,4	0,0	0,0	7,3	5,5	5,5	1,8	5,5
4	7,7	23,1	19,2	3,8	7,7	0,0	0,0	11,5	11,5	11,5	0,0	7,7
5	3,0	14,9	9,0	3,0	11,9	0,0	0,0	1,5	3,0	3,0	3,0	3,0
6	3,6	7,3	7,3	7,3	14,5	0,0	0,0	5,5	5,5	5,5	1,8	3,6
7	11,5	7,7	19,2	3,8	30,8	0,0	0,0	11,5	11,5	19,2	3,8	3,8
8	4,8	6,7	6,7	1,9	8,6	1,9	0,0	2,9	3,8	3,8	2,9	2,9
9	26,1	60,9	30,4	13,0	30,4	0,0	0,0	17,4	17,4	17,4	17,4	26,1
10	37,5	6,3	0,0	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0	6,3	0,0
11	9,1	18,2	13,6	13,6	9,1	0,0	0,0	9,1	9,1	9,1	4,5	9,1
12	0,0	75,0	75,0	1,7	75,0	0,0	6,7	48,3	41,7	41,7	0,0	1,7
13	6,1	21,2	15,2	15,2	9,1	0,0	0,0	9,1	9,1	12,1	9,1	6,1
14	4,3	8,7	6,5	0,0	6,5	0,0	0,0	4,3	4,3	4,3	4,3	15,2
15	32,7	10,2	10,2	6,1	4,1	0,0	12,2	2,0	2,0	4,1	2,0	0,0
16	8,3	16,7	20,8	4,2	8,3	4,2	0,0	4,2	4,2	8,3	4,2	4,2
17	6,3	15,6	10,9	4,7	6,3	0,0	1,6	4,7	4,7	6,3	1,6	6,3
18	11,1	22,2	22,2	2,2	20,0	0,0	0,0	8,9	8,9	17,8	0,0	11,1
19	8,5	21,3	19,1	4,3	8,5	0,0	0,0	4,3	4,3	6,4	0,0	8,5
20	6,9	13,8	13,8	3,4	8,6	1,7	1,7	5,2	5,2	5,2	3,4	6,9
21	4,7	14,0	14,0	4,7	7,0	0,0	0,0	7,0	7,0	4,7	14,0	4,7
22	2,4	13,1	9,5	1,2	28,6	0,0	0,0	3,6	3,6	3,6	0,0	1,2
23	16,9	12,7	12,7	4,2	16,9	0,0	2,8	7,0	7,0	7,0	15,5	4,2
24	7,4	16,7	20,4	1,9	7,4	0,0	0,0	9,3	9,3	9,3	7,4	0,0
25	14,3	28,6	33,9	7,1	14,3	0,0	0,0	10,7	10,7	12,5	1,8	0,0
26	7,4	9,9	13,6	2,5	9,9	0,0	3,7	3,7	4,9	7,4	4,9	6,2
27	4,5	6,8	9,1	2,3	6,8	0,0	0,0	4,5	4,5	4,5	2,3	2,3
28	18,9	27,0	21,6	5,4	18,9	0,0	0,0	2,7	5,4	13,5	8,1	0,0
29	1,6	9,5	9,5	3,2	6,3	0,0	0,0	0,0	3,2	3,2	6,3	1,6
30	4,5	16,4	10,4	3,0	7,5	0,0	1,5	4,5	4,5	4,5	4,5	0,0
31	4,9	11,5	13,1	3,3	3,3	0,0	0,0	4,9	4,9	4,9	3,3	0,0
32	6,8	20,5	20,5	4,5	6,8	0,0	0,0	9,1	9,1	9,1	4,5	4,5

Route	Zint	NL	Rw	Eng	Exp	Sr	Gg	Ges	Ak	Nt	Ms	Gs
33	4,0	18,0	24,0	8,0	8,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0	4,0
34	3,5	15,8	21,1	7,0	7,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	0,0	0,0
35	7,7	11,5	7,7	3,8	7,7	0,0	0,0	3,8	3,8	3,8	5,8	11,5
36	4,5	14,8	9,1	4,5	20,5	0,0	1,1	3,4	3,4	2,3	3,4	2,3
37	6,7	22,2	15,6	8,9	11,1	0,0	0,0	11,1	11,1	8,9	13,3	6,7
38	12,0	20,0	24,0	8,0	24,0	0,0	4,0	16,0	16,0	16,0	4,0	8,0
39	5,9	8,8	14,7	5,9	14,7	0,0	0,0	5,9	8,8	8,8	2,9	5,9
40	3,0	4,5	7,5	3,0	9,0	0,0	0,0	3,0	4,5	4,5	0,0	4,5
41	15,1	13,2	15,1	5,7	15,1	0,0	0,0	13,2	9,4	13,2	3,8	7,5
42	20,0	20,0	24,4	8,9	15,6	0,0	0,0	15,6	13,3	13,3	6,7	13,3
43	5,4	14,3	12,5	1,8	7,1	0,0	0,0	1,8	1,8	5,4	1,8	0,0
44	2,3	9,1	4,5	6,8	6,8	0,0	0,0	2,3	2,3	6,8	4,5	2,3
45	5,0	10,0	2,5	2,5	2,5	0,0	0,0	2,5	2,5	2,5	2,5	0,0
46	0,0	13,0	13,0	0,0	0,0	0,0	0,0	8,7	8,7	8,7	0,0	0,0
47	0,0	3,3	6,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3	3,3	3,3	3,3	0,0
Gem.	8,3	16,6	15,7	4,8	12,6	0,2	0,9	7,1	7,1	8,4	4,4	5,0

= route
 Zint = zintuigelijke en lichamelijke opvoeding; NL = Nederlandse taal; Rw = Rekenen-wiskunde; Eng = Engelse taal; Exp = expressie-activiteiten; Sr = bevorderen van sociale redzaamheid; Gg = bevorderen van gezond gedrag; Ges = geschiedenis; Ak = aardrijkskunde; Nt = natuur; Ms = maatschappelijke verhoudingen; Gs = geestelijke stromingen

Tabel 7. In deze tabel staan de percentages dat een vakgebied naar verhouding in een route aan bod komt.

Route	Zint	NL	Rw	Eng	Exp	Sr	Gg	Ges	Ak	Nt	Ms	Gs	Totaal
1	0,96	7,53	6,25	4,33	12,66	0,00	0,00	3,37	2,08	3,37	9,62	7,53	57,69
2	6,54	13,40	13,07	3,92	8,50	0,00	0,00	3,92	4,90	2,94	1,63	5,88	64,71
3	3,64	10,00	14,55	6,36	16,36	0,00	0,00	3,94	2,12	2,12	0,91	5,45	65,45
4	7,69	19,23	15,38	3,85	7,69	0,00	0,00	3,85	3,85	3,85	0,00	7,69	73,08
5	3,13	12,89	9,38	1,56	12,50	0,00	0,00	0,39	0,91	0,91	2,08	3,13	46,88
6	1,92	5,77	7,69	4,81	13,46	0,00	0,00	2,24	2,24	2,24	0,96	2,88	44,23
7	5,07	5,80	10,14	4,35	13,04	0,00	0,00	2,90	2,90	9,42	1,45	1,45	56,52
8	4,90	6,13	6,86	1,96	7,84	1,96	0,00	2,21	2,70	3,19	1,96	2,45	42,16
9	5,97	23,89	4,72	2,22	8,06	0,00	0,00	1,81	1,81	1,81	7,08	7,64	65,00
10	46,15	3,85	0,00	0,00	0,00	0,00	7,69	0,00	0,00	0,00	3,85	0,00	61,54

Route	Zint	NL	Rw	Eng	Exp	Sr	Gg	Ges	Ak	Nt	Ms	Gs	Totaal
11	1,50	10,53	7,89	6,77	1,50	0,00	0,00	1,50	1,50	1,50	2,63	1,50	36,84
12	0,00	17,19	17,19	1,75	16,32	0,00	1,40	10,18	8,77	7,89	0,00	1,75	82,46
13	3,89	10,00	15,00	5,00	4,72	0,00	0,00	2,22	2,22	5,56	7,22	4,17	60,00
14	4,65	8,14	5,81	0,00	6,98	0,00	0,00	1,36	1,36	1,36	1,74	15,12	46,51
15	28,26	7,61	8,70	3,26	2,90	0,00	8,70	0,72	0,72	4,35	2,17	0,00	67,39
16	0,40	5,16	5,16	0,40	5,16	0,40	0,40	0,40	0,40	5,16	0,40	0,40	23,81
17	4,10	14,75	10,66	4,92	6,56	0,00	0,00	1,64	1,64	3,28	0,82	5,74	54,10
18	5,32	14,64	14,44	0,60	8,89	0,00	0,00	2,14	2,14	7,98	0,00	8,13	64,29
19	1,04	6,72	5,59	1,52	1,04	0,00	0,00	0,28	0,28	1,04	0,00	5,21	22,73
20	2,63	5,35	6,26	1,97	1,72	0,15	0,15	2,17	1,26	1,26	0,35	3,99	27,27
21	5,00	11,61	11,61	5,00	5,36	0,00	0,00	2,44	2,44	1,19	9,11	1,25	55,00
22	2,47	10,49	7,41	1,23	29,63	0,00	0,00	1,44	1,44	1,44	0,00	1,23	56,79
23	12,25	7,89	7,89	3,68	12,25	0,00	2,21	2,25	2,25	2,25	9,56	3,68	66,18
24	6,86	10,80	15,70	1,96	2,08	0,00	0,00	3,45	3,45	3,45	5,18	0,00	52,94
25	7,09	13,70	20,30	3,05	3,79	0,00	0,00	3,10	3,10	3,41	0,94	0,00	58,49
26	6,62	7,05	13,46	1,50	8,55	0,00	1,07	1,28	2,56	3,85	2,78	6,41	55,13
27	4,88	4,88	9,76	2,44	2,44	0,00	0,00	1,42	1,42	1,42	0,61	0,00	29,27
28	10,78	10,29	10,78	2,94	16,18	0,00	0,00	0,74	2,21	4,17	8,82	0,74	67,65
29	1,67	7,50	8,33	2,50	6,67	0,00	0,00	0,00	2,50	3,33	5,83	0,00	38,33
30	4,69	15,63	9,38	3,13	7,81	0,00	0,78	1,30	1,30	2,08	1,56	0,78	48,44
31	2,59	8,10	9,83	0,86	3,45	0,00	0,00	1,49	1,49	1,49	3,45	0,00	32,76
32	3,66	16,34	16,34	1,22	7,32	0,00	0,00	2,93	2,93	2,93	4,88	0,00	58,54
33	4,26	12,77	21,28	8,51	4,26	0,00	0,00	0,00	0,00	4,26	0,00	4,26	59,57
34	3,70	11,11	18,52	7,41	3,70	0,00	0,00	0,00	0,00	3,70	0,00	3,70	51,85
35	6,12	8,16	5,10	4,08	5,61	0,00	0,00	1,19	1,19	1,19	6,12	0,00	38,78
36	4,12	15,29	9,41	4,71	21,18	0,00	0,59	2,94	2,94	1,76	1,18	5,29	69,41
37	4,76	19,05	14,29	5,16	9,92	0,00	0,00	4,76	4,76	5,75	7,14	2,98	78,57
38	2,65	3,94	9,47	2,65	3,41	0,00	4,55	2,42	2,42	2,42	0,76	1,67	36,36
39	6,45	4,84	14,52	6,45	16,13	0,00	0,00	2,15	5,38	5,38	3,23	6,45	70,97
40	3,13	3,13	7,81	3,13	7,81	0,00	0,00	3,13	3,91	3,91	0,00	3,13	39,06

Route	Zint	NL	Rw	Eng	Exp	Sr	Gg	Ges	Ak	Nt	Ms	Gs	Totaal
41	8,23	6,15	10,15	1,15	7,98	0,00	0,00	6,42	2,42	6,42	2,25	2,83	54,00
42	10,28	8,51	15,65	3,75	7,12	0,00	0,00	5,73	3,35	3,35	3,15	5,75	66,67
43	5,66	12,26	12,26	1,89	7,55	0,00	0,00	0,47	0,47	4,25	0,47	11,32	56,60
44	0,00	6,10	3,66	4,88	1,42	0,00	0,00	0,61	0,61	1,42	0,81	2,44	21,95
45	2,70	8,11	2,70	2,70	2,70	0,00	0,00	0,90	0,90	0,90	2,70	0,00	24,32
46	0,00	3,50	3,50	0,00	0,00	0,00	0,00	2,67	2,67	2,67	0,00	0,00	15,00
47	0,00	3,70	7,41	0,00	0,00	0,00	0,00	0,93	0,93	0,93	0,93	0,00	14,81
Gem.	5,71	9,78	10,24	3,10	7,66	0,05	0,59	2,20	2,19	3,16	2,69	3,28	50,64

Noot: Zint = zintuigelijke en lichamelijke opvoeding; NL = Nederlandse taal; Rw = Rekenen-wiskunde; Eng = Engelse taal; Exp = expressie-activiteiten; Sr = bevorderen van sociale redzaamheid; Gg = bevorderen van gezond gedrag; Ges = geschiedenis; Ak = aardrijkskunde; Nt = natuur; Ms = maatschappelijke verhoudingen; Gs = geestelijke stromingen

Tabel 8. Deze tabel geeft per route aan welk percentage van het totaal aantal onderwijseenheden aandacht besteedt aan 1 van de 3 bekwaamheidseisen (vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch) en overige zaken.

Route	Vakinhoudelijk	Vakdidactisch	Pedagogisch	Overig
1	51,9	29,6	3,7	44,4
2	45,1	52,9	5,9	51,0
3	60,0	81,8	10,9	58,2
4	65,4	76,9	7,7	42,3
5	40,3	50,7	10,4	50,7
6	47,3	65,5	23,6	54,5
7	46,2	57,7	34,6	50,0
8	28,6	38,1	6,7	29,5
9	17,4	82,6	39,1	43,5
10	18,8	50,0	25,0	62,5
11	31,8	59,1	31,8	50,0
12	46,7	70,0	55,0	60,0
13	45,5	60,6	15,2	45,5
14	39,1	52,2	17,4	71,7
15	34,7	59,2	22,4	46,9
16	20,8	45,8	54,2	62,5
17	37,5	70,3	14,1	53,1
18	44,4	44,4	24,4	26,7
19	14,9	25,5	23,4	83,0
20	32,8	44,8	39,7	51,7
21	53,5	55,8	27,9	76,7
22	47,6	36,9	9,5	44,0
23	59,2	69,0	25,4	52,1
24	51,9	33,3	25,9	48,1
25	58,9	42,9	26,8	32,1
26	34,6	48,1	6,2	38,3
27	31,8	65,9	15,9	65,9
28	40,5	64,9	24,3	59,5
29	27,0	52,4	30,2	66,7
30	40,3	68,7	16,4	38,8
31	24,6	45,9	18,0	44,3
32	31,8	75,0	13,6	31,8
33	82,0	48,0	42,0	40,0
34	71,9	43,9	38,6	45,6
35	23,1	59,6	5,8	61,5
36	54,5	52,3	6,8	37,5
37	46,7	71,1	11,1	35,6
38	32,0	64,0	32,0	80,0
39	35,3	76,5	20,6	58,8
40	31,3	34,3	7,5	29,9
41	56,6	73,6	32,1	52,8

Route	Vakinhoudelijk	Vakdidactisch	Pedagogisch	Overig
42	60,0	73,3	33,3	53,3
43	42,9	53,6	12,5	46,4
44	13,6	38,6	36,4	79,5
45	30,0	52,5	30,0	55,0
46	17,4	47,8	21,7	52,2
47	10,0	26,7	20,0	56,7
Gemiddeld	40,0	55,2	22,5	51,5

Tabel 9. In deze tabel staan de percentages dat een bekwaamheidseis naar verhouding in een route aan bod komt.

Route	Vakinhoudelijk	Vakdidactisch	Pedagogisch	Overig
1	32,4	12,0	0,9	54,6
2	29,7	31,0	2,0	37,3
3	31,5	37,9	3,6	27,0
4	32,4	39,4	2,2	22,1
5	30,3	29,6	6,0	34,1
6	24,4	28,9	11,4	29,8
7	28,2	25,6	12,2	34,0
8	17,6	25,1	4,6	51,7
9	13,0	46,4	15,9	24,6
10	7,8	28,6	13,0	50,5
11	20,5	31,8	15,9	31,8
12	18,5	31,8	17,6	32,1
13	24,0	29,0	5,3	41,7
14	18,1	23,9	8,7	49,3
15	22,8	34,0	9,9	33,3
16	18,1	17,4	22,9	41,7
17	20,6	40,1	7,0	32,3
18	34,8	23,3	14,1	27,8
19	9,9	11,3	13,1	63,5
20	17,4	23,4	21,1	34,6
21	26,6	20,7	9,5	43,2
22	32,3	23,0	4,2	39,3
23	25,2	32,7	9,5	32,5
24	35,0	13,4	12,2	39,4
25	37,4	15,6	7,6	35,9
26	21,9	29,9	3,4	44,8
27	15,0	34,3	8,5	42,2
28	16,7	32,4	11,3	39,6
29	15,3	25,1	15,6	42,3
30	23,8	40,4	6,3	26,5
31	13,9	26,2	10,9	48,9
32	17,4	44,7	6,8	31,1
33	52,0	18,0	14,0	16,0

Route	Vakinhoudelijk	Vakdidactisch	Pedagogisch	Overig
34	45,6	16,4	12,9	23,4
35	12,5	40,1	2,6	42,9
36	35,0	29,7	3,8	29,2
37	25,2	43,3	4,8	26,7
38	9,3	24,7	9,3	48,7
39	19,6	40,2	8,8	31,4
40	18,9	21,1	4,5	55,5
41	24,8	30,8	10,4	32,1
42	25,7	29,4	9,8	32,8
43	29,6	29,0	5,2	36,2
44	8,3	19,7	18,6	51,1
45	15,2	27,3	18,5	39,0
46	10,1	29,7	12,3	47,8
47	3,1	10,3	8,1	78,6
Gemiddeld	22,7	28,1	9,7	38,5

Tabel 10. Deze tabel geeft per route weer hoeveel procent van de onderwijseenheden binnen de route aandacht besteedt aan de categorieën van de vakinhoudelijke bekwaamheid.

Route	Eigen vaardigheid	Opbouw	Relevantie	Theorie	Leerstof	Doorlopende lijnen
1	40,7	3,7	18,5	0,0	3,7	3,7
2	39,2	2,0	13,7	0,0	0,0	7,8
3	50,9	12,7	23,6	0,0	1,8	5,5
4	61,5	3,8	26,9	0,0	3,8	15,4
5	37,3	1,5	9,0	0,0	0,0	1,5
6	41,8	10,9	25,5	0,0	5,5	5,5
7	46,2	7,7	15,4	0,0	0,0	3,8
8	26,7	3,8	8,6	0,0	1,0	5,7
9	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10	12,5	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0
11	18,2	0,0	13,6	0,0	0,0	0,0
12	38,3	1,7	31,7	0,0	25,0	1,7
13	36,4	12,1	30,3	6,1	9,1	3,0
14	30,4	0,0	19,6	0,0	0,0	4,3
15	30,6	8,2	10,2	0,0	0,0	0,0
16	16,7	4,2	0,0	0,0	4,2	0,0
17	31,3	0,0	20,3	0,0	6,3	4,7
18	35,6	4,4	11,1	0,0	4,4	2,2
19	10,6	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0
20	27,6	3,4	10,3	0,0	1,7	8,6
21	41,9	0,0	27,9	0,0	16,3	18,6
22	41,7	0,0	11,9	0,0	0,0	1,2
23	42,3	0,0	35,2	0,0	5,6	11,3

Route	Eigen vaardigheid	Opbouw	Relevantie	Theorie	Leerstof	Doorlopende lijnen
24	42,6	0,0	25,9	0,0	18,5	13,0
25	58,9	1,8	21,4	3,6	1,8	8,9
26	27,2	4,9	14,8	0,0	7,4	8,6
27	18,2	0,0	22,7	0,0	9,1	6,8
28	32,4	2,7	24,3	0,0	0,0	2,7
29	23,8	1,6	12,7	0,0	3,2	3,2
30	32,8	7,5	19,4	1,5	0,0	7,5
31	18,0	3,3	11,5	0,0	0,0	4,9
32	27,3	4,5	11,4	0,0	0,0	6,8
33	78,0	32,0	54,0	10,0	24,0	22,0
34	68,4	28,1	47,4	8,8	21,1	19,3
35	21,2	1,9	9,6	0,0	1,9	3,8
36	52,3	2,3	22,7	1,1	2,3	9,1
37	35,6	2,2	13,3	0,0	0,0	2,2
38	28,0	20,0	12,0	4,0	12,0	12,0
39	29,4	0,0	11,8	0,0	0,0	2,9
40	29,9	0,0	4,5	0,0	0,0	3,0
41	49,1	9,4	37,7	3,8	9,4	20,8
42	48,9	13,3	42,2	2,2	4,4	26,7
43	35,7	10,7	17,9	0,0	0,0	3,6
44	11,4	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0
45	5,0	0,0	27,5	0,0	0,0	7,5
46	8,7	0,0	13,0	0,0	0,0	0,0
47	6,7	6,7	10,0	0,0	0,0	0,0
Gemiddeld	33,3	5,0	18,4	0,9	4,3	6,4

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Eigen vaardigheid in de vakken waarvoor de leraar bevoegd is; Opbouw van curriculum en samenhang tussen vakken/ doorlopende lijn; Relevantie inhoud duidelijk maken; Theoretische verdieping op inhoud of leerjaar/ doelgroep; Leerstof op verschillende manieren opvatten, interpreteren en leren; Doorlopende lijnen VVE-PO-VO.

Tabel 11. In deze tabel staan de percentages dat een categorie van de vakinhoudelijke bekwaamheid naar verhouding in een route aan bod komt.

Route	Eigen vaardigheid	Opbouw	Relevantie	Theorie	Leerstof	Doorlopende lijnen
1	35,2	3,7	10,5	0,0	1,2	1,2
2	32,7	1,0	7,2	0,0	0,0	4,2
3	36,7	7,0	10,6	0,0	1,8	2,1
4	42,3	1,3	11,5	0,0	3,8	6,4
5	33,3	0,5	5,7	0,0	0,0	0,7
6	25,8	7,3	10,3	0,0	1,8	2,1
7	36,9	2,2	6,1	0,0	0,0	1,0
8	20,7	1,3	3,7	0,0	0,5	2,3
9	17,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Route	Eigen vaardigheid	Opbouw	Relevantie	Theorie	Leerstof	Doorlopende lijnen
10	12,5	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0
11	18,2	0,0	13,6	0,0	0,0	0,0
12	21,5	1,7	14,9	0,0	8,2	0,4
13	20,2	4,0	14,1	1,5	2,5	3,0
14	22,8	0,0	14,1	0,0	0,0	2,2
15	25,5	3,1	6,1	0,0	0,0	0,0
16	16,7	2,1	0,0	0,0	2,1	0,0
17	22,1	0,0	11,2	0,0	2,3	1,8
18	30,7	2,2	7,4	0,0	1,9	2,2
19	10,6	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0
20	22,5	2,1	4,4	0,0	0,3	3,5
21	30,4	0,0	10,7	0,0	6,0	6,4
22	38,1	0,0	8,9	0,0	0,0	0,6
23	29,2	0,0	20,8	0,0	2,2	6,9
24	31,2	0,0	9,9	0,0	6,8	4,0
25	46,0	0,4	8,5	1,0	0,4	2,5
26	20,9	1,7	6,5	0,0	2,6	2,8
27	11,2	0,0	14,6	0,0	3,2	2,8
28	23,9	1,4	14,4	0,0	0,0	0,9
29	17,5	0,8	6,3	0,0	1,3	1,1
30	23,4	3,7	8,7	1,5	0,0	3,0
31	13,7	0,8	7,1	0,0	0,0	1,4
32	21,8	1,3	5,9	0,0	0,0	2,8
33	44,0	7,5	19,5	2,0	4,8	4,3
34	38,6	6,5	17,1	1,8	4,2	3,8
35	15,4	0,6	5,1	0,0	0,6	1,3
36	37,7	0,9	11,2	0,4	0,8	3,6
37	32,8	0,6	10,6	0,0	0,0	0,6
38	16,0	6,0	2,7	0,7	2,7	4,0
39	26,0	0,0	8,3	0,0	0,0	1,0
40	26,9	0,0	2,2	0,0	0,0	2,2
41	25,1	4,5	15,3	1,3	3,1	7,5
42	23,4	7,5	19,0	0,6	1,0	8,6
43	28,3	5,4	7,7	0,0	0,0	1,5
44	11,4	0,0	2,3	0,0	0,0	0,0
45	1,7	0,0	22,9	0,0	0,0	2,9
46	6,5	0,0	10,9	0,0	0,0	0,0
47	2,8	2,8	4,4	0,0	0,0	0,0

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Eigen vaardigheid in de vakken waarvoor de leraar bevoegd is; Theoretische verdieping op inhoud of leerjaar/ doelgroep; Opbouw van curriculum en samenhang tussen vakken/ doorlopende lijn; Doorlopende lijnen VVE-PO-VO; Leerstof op verschillende manieren opvatten, interpreteren en leren; Relevantie inhoud duidelijk maken.

Tabel 12. Deze tabel geeft per route weer hoeveel procent van de onderwijseenheden binnen de route aandacht besteedt aan de categorieën van de vakdidactische bekwaamheid.

Route	Leer- en ond. psy	Meth.	Dig. leerm.	Mod./ leerpr.	Voort. info.	Vakd.	Voor-ber.	Uitv.	Klas. m	Diff.	Feed-back	Sam-enw. & reg.	Eval.	Leer- pro.	Sam-enw.	Refl.
1	3,7	3,7	0,0	29,6	7,4	18,5	25,9	14,8	3,7	7,4	7,4	3,7	25,9	0,0	0,0	25,9
2	3,9	2,0	5,9	13,7	13,7	9,8	29,4	25,5	2,0	3,9	0,0	0,0	9,8	2,0	2,0	27,5
3	0,0	3,6	1,8	9,1	7,3	50,9	58,2	49,1	7,3	7,3	0,0	0,0	1,8	1,8	16,4	18,2
4	0,0	3,8	0,0	23,1	11,5	50,0	42,3	30,8	0,0	3,8	0,0	3,8	11,5	0,0	3,8	38,5
5	1,5	0,0	1,5	10,4	6,0	14,9	44,8	40,3	4,5	7,5	0,0	3,0	10,4	3,0	1,5	26,9
6	3,6	0,0	0,0	9,1	3,6	36,4	41,8	43,6	3,6	3,6	0,0	3,6	5,5	0,0	14,5	12,7
7	3,8	0,0	7,7	38,5	30,8	26,9	46,2	42,3	15,4	15,4	3,8	7,7	11,5	7,7	7,7	19,2
8	1,0	10,5	1,9	15,2	3,8	17,1	25,7	27,6	5,7	4,8	2,9	5,7	11,4	5,7	2,9	28,6
9	8,7	4,3	0,0	8,7	26,1	13,0	13,0	13,0	8,7	17,4	13,0	4,3	26,1	4,3	47,8	34,8
10	0,0	6,3	6,3	31,3	31,3	0,0	25,0	31,3	12,5	37,5	6,3	12,5	50,0	25,0	6,3	50,0
11	9,1	4,5	4,5	13,6	27,3	4,5	40,9	40,9	4,5	13,6	4,5	4,5	40,9	13,6	18,2	50,0
12	13,3	0,0	25,0	51,7	30,0	38,3	71,7	65,0	13,3	45,0	0,0	31,7	65,0	6,7	10,0	61,7
13	3,0	9,1	0,0	39,4	0,0	18,2	42,4	33,3	6,1	3,0	0,0	0,0	9,1	0,0	9,1	15,2
14	6,5	4,3	2,2	32,6	10,9	15,2	34,8	37,0	4,3	4,3	4,3	0,0	19,6	2,2	0,0	23,9
15	10,2	8,2	0,0	44,9	12,2	16,3	36,7	30,6	4,1	10,2	0,0	4,1	18,4	8,2	8,2	14,3
16	0,0	0,0	0,0	25,0	29,2	4,2	37,5	29,2	8,3	16,7	0,0	16,7	29,2	12,5	25,0	29,2
17	3,1	17,2	7,8	12,5	9,4	28,1	46,9	50,0	4,7	12,5	0,0	7,8	43,8	3,1	15,6	51,6
18	2,2	0,0	2,2	24,4	17,8	15,6	26,7	28,9	4,4	8,9	0,0	6,7	24,4	2,2	2,2	33,3
19	2,1	0,0	0,0	6,4	12,8	0,0	12,8	10,6	0,0	4,3	0,0	4,3	4,3	0,0	4,3	25,5
20	6,9	3,4	12,1	24,1	15,5	12,1	27,6	25,9	13,8	12,1	5,2	10,3	12,1	5,2	1,7	19,0
21	7,0	27,9	4,7	39,5	18,6	27,9	41,9	37,2	4,7	9,3	16,3	14,0	34,9	7,0	11,6	39,5
22	2,4	0,0	1,2	11,9	9,5	8,3	17,9	22,6	6,0	4,8	0,0	0,0	9,5	3,6	2,4	17,9
23	0,0	7,0	9,9	35,2	19,7	40,8	57,7	54,9	11,3	11,3	2,8	4,2	22,5	8,5	7,0	28,2
24	7,4	5,6	18,5	24,1	16,7	18,5	25,9	22,2	11,1	14,8	7,4	9,3	24,1	16,7	7,4	24,1
25	7,1	8,9	14,3	30,4	21,4	25,0	35,7	39,3	19,6	17,9	0,0	5,4	28,6	7,1	17,9	35,7
26	3,7	7,4	4,9	17,3	12,3	28,4	33,3	34,6	4,9	4,9	1,2	2,5	16,0	0,0	1,2	25,9
27	6,8	6,8	6,8	25,0	29,5	27,3	38,6	34,1	0,0	25,0	6,8	2,3	34,1	9,1	6,8	45,5
28	0,0	8,1	24,3	37,8	10,8	16,2	45,9	54,1	2,7	13,5	0,0	2,7	40,5	5,4	0,0	32,4
29	4,8	0,0	4,8	19,0	19,0	22,2	38,1	34,9	12,7	11,1	3,2	6,3	22,2	6,3	20,6	44,4
30	1,5	0,0	4,5	25,4	16,4	26,9	44,8	35,8	13,4	19,4	3,0	9,0	25,4	10,4	14,9	32,8

Route	Leer- en ond. psy	Meth.	Dig. leerm.	Mod./ leerpr.	Voort. info.	Vakd.	Voor-ber.	Uitv.	Klas. m	Diff.	Feed-back	Sam-enw. & reg.	Eval.	Leer- pro.	Sam-enw.	Refl.
31	4,9	1,6	6,6	11,5	4,9	19,7	31,1	31,1	3,3	1,6	1,6	4,9	24,6	4,9	4,9	24,6
32	2,3	2,3	9,1	20,5	11,4	34,1	50,0	54,5	6,8	6,8	4,5	9,1	34,1	9,1	4,5	45,5
33	6,0	22,0	6,0	26,0	22,0	12,0	30,0	24,0	16,0	20,0	12,0	14,0	26,0	4,0	22,0	32,0
34	7,0	19,3	5,3	22,8	19,3	10,5	28,1	22,8	14,0	17,5	10,5	12,3	22,8	3,5	19,3	28,1
35	3,8	1,9	1,9	15,4	9,6	11,5	48,1	46,2	1,9	1,9	0,0	9,6	25,0	5,8	7,7	48,1
36	1,1	1,1	3,4	19,3	4,5	26,1	42,0	29,5	3,4	8,0	2,3	3,4	14,8	2,3	4,5	22,7
37	2,2	8,9	6,7	6,7	0,0	40,0	46,7	64,4	4,4	11,1	0,0	8,9	6,7	0,0	2,2	46,7
38	16,0	24,0	24,0	20,0	36,0	32,0	52,0	56,0	20,0	16,0	16,0	20,0	44,0	12,0	12,0	44,0
39	2,9	8,8	2,9	8,8	8,8	32,4	47,1	47,1	0,0	5,9	0,0	2,9	29,4	0,0	8,8	44,1
40	0,0	1,5	0,0	13,4	6,0	17,9	13,4	29,9	6,0	3,0	0,0	0,0	10,4	0,0	1,5	14,9
41	5,7	13,2	9,4	39,6	22,6	24,5	56,6	49,1	17,0	28,3	3,8	18,9	37,7	9,4	9,4	50,9
42	11,1	11,1	15,6	46,7	28,9	26,7	57,8	53,3	22,2	26,7	6,7	24,4	48,9	8,9	13,3	62,2
43	5,4	5,4	7,1	12,5	7,1	25,0	33,9	26,8	3,6	8,9	1,8	7,1	16,1	10,7	7,1	30,4
44	4,5	2,3	2,3	6,8	11,4	9,1	25,0	25,0	2,3	15,9	0,0	4,5	11,4	6,8	13,6	36,4
45	5,0	12,5	0,0	22,5	30,0	0,0	35,0	35,0	7,5	5,0	0,0	0,0	45,0	5,0	5,0	40,0
46	4,3	0,0	0,0	13,0	26,1	8,7	17,4	17,4	4,3	8,7	0,0	0,0	26,1	13,0	17,4	39,1
47	6,7	6,7	0,0	10,0	3,3	3,3	6,7	3,3	0,0	3,3	0,0	3,3	10,0	0,0	10,0	13,3
Gem	4,5	6,3	5,8	22,2	15,6	20,5	36,8	35,2	7,4	11,9	3,1	7,0	23,9	5,8	9,6	33,1

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Leer- en onderwijstheorieën; Methodes kennen, begrijpen en kunnen aanpassen; Digitale leermiddelen kennen en beheersen t.b.v. onderwijs; Didactische leerprincipes, werkvormen, leermethoden en lesmodellen; Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen; Vakdidactiek; Voorbereiden van lessen (praktijk); Uitvoeren van lessen (doelen, instructie, verwerking); Klassenmanagement; Differentiatie; Feedback; Samenwerking en zelfregulerend leren; Evalueren van lessen (toetsen, analyseren, observeren, signaleren, verantwoording afleggen); (Veel voorkomende) leerproblemen kunnen signaleren en daarop inspelen; Samenwerken met collega's en deskundigen t.b.v. het (reguliere) leerproces binnen schoolbeleid; Reflectie op en verantwoording van eigen lesgeven.

Tabel 13. In deze tabel staan de percentages dat een categorie van de vakdidactische bekwaamheid naar verhouding in een route aan bod komt.

Route	Leer- en ond. theorie	Meth.	Dig. leerm.	Mod./ leerpr.	Voort. info.	Vakd.	Voorber.	Uitv.	Klas. m	Diff.	Feedback	Samenw. & reg.	Eval.	Leer-pro.	Samenw.	Refl.
1	0,6	0,4	0,0	5,6	1,1	2,8	4,4	2,4	0,4	0,9	1,9	0,6	7,8	0,0	0,0	4,4
2	2,9	0,7	2,0	5,5	5,8	3,8	9,9	8,9	0,4	0,7	0,0	0,0	2,2	1,0	1,0	8,3
3	0,0	0,7	0,6	4,1	2,3	22,7	19,2	16,6	1,8	1,4	0,0	0,0	0,2	0,2	6,4	5,6
4	0,0	0,8	0,0	7,0	3,8	24,9	12,8	9,5	0,0	0,8	0,0	0,5	3,2	0,0	0,5	13,1
5	0,5	0,0	0,3	3,4	0,8	5,3	15,1	12,1	1,3	1,5	0,0	0,7	2,3	0,4	0,2	8,3

Route	Leer- en ond. theorie	Meth.	Dig. leerm.	Mod./ leerpr.	Voort. info.	Vakd.	Voorber.	Uitv.	Klas. m	Diff.	Feedback	Samenw. & reg.	Eval.	Leer-pro.	Samenw.	Refl.
6	2,4	0,0	0,0	2,3	0,8	18,1	14,9	16,4	0,5	0,6	0,0	0,5	1,2	0,0	3,1	4,8
7	0,4	0,0	1,0	7,9	6,1	4,9	9,9	8,6	4,3	3,8	0,4	1,1	2,6	2,3	1,7	2,9
8	0,1	2,0	0,3	3,1	0,6	4,6	5,3	6,1	1,9	1,0	0,4	1,0	2,0	2,4	0,7	7,4
9	8,7	0,5	0,0	1,0	5,1	9,1	1,7	1,7	6,5	3,8	3,2	2,2	5,8	2,2	20,9	10,2
10	0,0	0,7	0,6	4,2	4,2	0,0	3,4	4,4	1,8	5,2	0,6	1,7	8,6	4,9	1,3	8,6
11	5,3	0,4	0,4	1,9	6,4	0,8	7,7	7,7	0,4	1,9	0,4	0,9	7,7	3,2	6,9	11,5
12	2,2	0,0	2,8	6,6	4,9	4,4	10,6	9,3	2,2	6,3	0,0	4,1	9,3	0,8	2,4	9,1
13	3,0	2,8	0,0	11,6	0,0	4,8	13,8	8,7	6,1	0,6	0,0	0,0	2,1	0,0	4,1	3,0
14	5,1	0,6	0,5	7,4	2,4	3,1	8,4	10,6	2,5	1,0	0,6	0,0	4,0	0,7	0,0	5,2
15	2,3	1,3	0,0	15,2	3,3	5,7	9,9	8,4	0,6	1,9	0,0	0,8	3,5	2,1	1,4	2,7
16	0,0	0,0	0,0	3,5	7,4	0,7	8,8	3,9	0,9	2,3	0,0	2,1	3,9	1,6	6,7	3,9
17	3,1	3,3	1,4	2,2	1,4	9,1	10,1	9,7	0,8	2,0	0,0	1,4	8,4	0,5	3,5	13,7
18	0,4	0,0	0,4	5,3	3,3	4,8	6,8	6,5	1,2	1,7	0,0	1,4	6,0	0,4	0,4	8,0
19	1,1	0,0	0,0	1,8	3,3	0,0	3,7	3,0	0,0	1,0	0,0	1,0	1,1	0,0	1,1	8,7
20	3,2	2,0	2,0	4,7	2,4	2,8	7,9	5,1	3,0	1,5	0,5	1,1	3,1	2,8	0,1	2,5
21	2,8	4,2	0,5	6,3	2,2	5,8	7,1	5,2	0,6	1,0	1,8	1,8	4,9	0,7	4,1	7,1
22	0,8	0,0	1,2	4,8	2,2	2,1	5,4	7,5	2,7	0,9	0,0	0,0	2,3	0,6	1,8	4,7
23	0,0	1,3	1,8	7,2	3,3	8,8	15,7	13,1	1,6	1,8	0,2	0,5	5,2	1,2	1,1	6,3
24	2,4	0,4	2,6	3,4	1,7	1,9	3,7	2,4	0,9	1,6	0,6	0,7	4,2	1,7	2,4	2,7
25	0,7	1,0	3,1	3,9	2,5	3,5	5,0	5,8	2,2	1,9	0,0	0,5	3,8	0,7	2,9	5,5
26	1,7	1,2	1,2	3,9	2,7	8,1	8,3	8,8	0,9	1,0	0,2	0,6	3,2	0,0	0,3	6,0
27	3,7	1,3	1,0	5,3	5,4	7,0	8,7	6,5	0,0	4,2	1,0	0,3	8,0	1,4	1,1	11,0
28	0,0	1,5	4,7	7,5	1,9	3,1	10,4	16,3	0,5	2,6	0,0	0,5	7,8	0,9	0,0	7,0
29	1,4	0,0	0,9	3,5	4,0	3,9	8,2	6,6	2,4	1,8	0,4	0,9	3,8	1,0	4,3	11,0
30	0,4	0,0	1,0	8,8	3,0	9,5	11,3	7,8	3,3	3,4	0,5	3,1	5,0	3,1	2,8	7,2
31	3,6	0,3	3,9	2,7	1,4	4,5	7,0	6,8	0,7	0,3	0,3	1,1	6,2	2,2	2,9	5,4
32	1,1	0,4	5,5	5,7	2,8	8,5	12,2	13,3	2,0	1,2	0,9	2,1	6,9	1,7	2,8	10,0
33	1,9	2,6	0,8	5,0	2,8	7,3	4,4	3,0	1,8	2,8	1,1	1,3	3,3	0,5	3,0	6,5
34	2,3	2,3	0,7	4,4	2,5	6,4	4,4	3,3	1,5	2,4	1,0	1,1	2,9	0,4	2,6	5,7
35	0,9	0,3	0,4	3,8	1,9	3,4	12,3	11,6	0,5	0,5	0,0	2,4	5,4	1,2	1,6	13,7
36	1,1	0,3	0,7	4,5	0,8	7,7	12,3	9,3	0,6	1,9	0,3	0,7	3,3	0,5	1,2	6,9

Route	Leer- en ond. theorie	Meth.	Dig. leerm.	Mod./ leerpr.	Voort. info.	Vakd.	Voorber.	Uitv.	Klas. m	Diff.	Feedback	Samenw. & reg.	Eval.	Leer-pro.	Samenw.	Refl.
37	0,3	1,7	1,4	1,1	0,0	12,6	11,9	22,3	0,8	2,6	0,0	1,9	1,2	0,0	1,1	12,1
38	1,1	2,5	5,7	1,8	4,8	4,5	8,2	14,8	1,8	2,1	1,4	1,7	5,8	0,8	0,8	6,2
39	0,6	2,8	0,5	1,8	1,9	13,4	12,5	14,9	0,0	3,5	0,0	1,5	7,7	0,0	1,7	13,6
40	0,0	0,2	0,0	3,0	1,5	5,3	3,2	11,5	1,2	0,7	0,0	0,0	2,0	0,0	0,5	5,1
41	1,0	3,3	1,3	6,8	3,9	4,4	11,6	9,5	2,3	5,6	0,4	3,1	6,9	3,2	1,6	10,7
42	1,6	2,2	2,3	7,4	4,2	4,5	11,1	9,1	3,0	3,4	0,6	2,9	8,4	1,0	1,5	12,4
43	0,9	1,3	3,3	4,5	1,3	8,2	8,9	6,4	0,7	1,8	0,2	1,3	3,9	2,4	1,4	7,2
44	1,7	0,5	0,4	1,3	2,3	2,4	5,7	5,4	0,6	3,0	0,0	0,7	2,2	1,0	2,6	9,0
45	3,0	1,8	0,0	3,5	4,9	0,0	6,4	6,4	1,4	1,0	0,0	0,0	13,9	2,9	1,0	8,9
46	1,4	0,0	0,0	1,9	5,7	1,2	2,5	2,5	0,6	1,2	0,0	0,0	6,8	4,0	6,9	13,0
47	3,9	1,1	0,0	2,8	0,6	1,1	1,1	0,6	0,0	0,6	0,0	3,3	2,8	0,0	3,9	5,0
Gem.	1,7	1,1	1,2	4,7	2,9	6,0	8,6	8,3	1,5	2,0	0,4	1,2	4,7	1,2	2,6	7,7

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Leer- en onderwijstheorieën; Methodes kennen, begrijpen en kunnen aanpassen; Digitale leermiddelen kennen en beheersen t.b.v. onderwijs; Didactische leerprincipes, werkvormen, leermethoden en lesmodellen; Voortgangsinformatie verzamelen en daarop inspelen; Vakdidactiek; Voorbereiden van lessen (praktijk); Uitvoeren van lessen (doelen, instructie, verwerking); Klassenmanagement; Differentiatie; Feedback; Samenwerking en zelfregulerend leren; Evalueren van lessen (toetsen, analyseren, observeren, signaleren, verantwoording afleggen); (Veel voorkomende) leerproblemen kunnen signaleren en daarop inspelen; Samenwerken met collega's en deskundigen t.b.v. het (reguliere) leerproces binnen schoolbeleid; Reflectie op en verantwoording van eigen lesgeven.

Tabel 14. Deze tabel geeft per route weer hoeveel procent van de onderwijseenheden binnen de route aandacht besteedt aan de categorieën van de pedagogische bekwaamheid.

Route	Ontw. theorie	Agog. en ped. theorie	Ontw. probl.	Culturen/ diversiteit	Veiligheid/ groeps-proc.	Verwacht.	Zelfvertrouwen	Soc. emotion.	Signal. probl.	Afstem. ouders	Reflectie
1	3,7	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7
2	3,9	2,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,9
3	1,8	0,0	0,0	0,0	9,1	0,0	0,0	1,8	0,0	1,8	1,8
4	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	3,8	0,0	3,8	0,0
5	0,0	0,0	0,0	1,5	7,5	0,0	0,0	1,5	1,5	1,5	3,0
6	1,8	7,3	3,6	5,5	9,1	0,0	0,0	1,8	3,6	3,6	10,9
7	19,2	0,0	0,0	7,7	15,4	3,8	11,5	7,7	3,8	0,0	7,7
8	1,9	3,8	0,0	0,0	2,9	2,9	1,0	1,0	0,0	0,0	2,9
9	13,0	0,0	0,0	8,7	13,0	4,3	8,7	4,3	0,0	17,4	13,0
10	0,0	0,0	0,0	6,3	18,8	0,0	6,3	12,5	0,0	0,0	12,5
11	4,5	4,5	0,0	4,5	13,6	0,0	9,1	18,2	0,0	0,0	9,1
12	6,7	0,0	0,0	6,7	16,7	0,0	25,0	0,0	6,7	0,0	0,0
13	9,1	6,1	0,0	3,0	9,1	3,0	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Route	Ontw. theorie	Agog. en ped. theorie	Ontw. probl.	Culturen/ diversiteit	Veiligheid/ groeps-proc.	Verwacht.	Zelfver-trouwen	Soc. emotion.	Signal. probl.	Afstem. ouders	Reflectie
14	8,7	2,2	6,5	0,0	4,3	0,0	0,0	4,3	4,3	0,0	8,7
15	4,1	2,0	0,0	4,1	16,3	0,0	0,0	2,0	2,0	2,0	2,0
16	8,3	4,2	0,0	12,5	41,7	0,0	8,3	4,2	12,5	25,0	45,8
17	1,6	1,6	3,1	0,0	3,1	0,0	0,0	1,6	4,7	1,6	9,4
18	6,7	2,2	0,0	4,4	13,3	2,2	4,4	2,2	0,0	0,0	8,9
19	4,3	8,5	6,4	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	8,5	2,1	12,8
20	8,6	15,5	6,9	6,9	15,5	0,0	13,8	6,9	6,9	6,9	15,5
21	9,3	7,0	4,7	2,3	14,0	2,3	11,6	4,7	2,3	2,3	11,6
22	7,1	3,6	1,2	0,0	2,4	0,0	0,0	1,2	2,4	1,2	4,8
23	1,4	2,8	1,4	5,6	9,9	8,5	9,9	1,4	1,4	2,8	14,1
24	5,6	5,6	3,7	7,4	11,1	9,3	11,1	11,1	7,4	3,7	22,2
25	10,7	3,6	3,6	8,9	16,1	5,4	3,6	5,4	3,6	3,6	5,4
26	1,2	2,5	0,0	1,2	2,5	0,0	1,2	1,2	0,0	0,0	2,5
27	6,8	0,0	4,5	2,3	2,3	0,0	2,3	4,5	4,5	4,5	11,4
28	5,4	2,7	0,0	8,1	21,6	0,0	5,4	5,4	0,0	0,0	5,4
29	6,3	12,7	7,9	7,9	9,5	1,6	1,6	7,9	6,3	7,9	17,5
30	3,0	0,0	0,0	0,0	11,9	4,5	3,0	3,0	0,0	0,0	1,5
31	8,2	1,6	4,9	1,6	4,9	4,9	3,3	3,3	3,3	1,6	14,8
32	0,0	0,0	0,0	2,3	11,4	11,4	6,8	2,3	0,0	0,0	13,6
33	14,0	8,0	6,0	22,0	22,0	16,0	20,0	22,0	4,0	22,0	36,0
34	14,0	8,8	5,3	19,3	19,3	14,0	17,5	19,3	3,5	19,3	33,3
35	0,0	0,0	0,0	0,0	3,8	0,0	0,0	1,9	3,8	1,9	5,8
36	1,1	1,1	2,3	0,0	2,3	2,3	3,4	2,3	2,3	2,3	5,7
37	2,2	2,2	0,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2
38	20,0	16,0	12,0	0,0	28,0	16,0	16,0	20,0	16,0	12,0	32,0
39	5,9	0,0	0,0	2,9	11,8	0,0	2,9	0,0	0,0	0,0	2,9
40	1,5	0,0	0,0	1,5	3,0	1,5	3,0	1,5	0,0	0,0	7,5
41	7,5	3,8	5,7	7,5	22,6	5,7	9,4	15,1	9,4	3,8	17,0
42	13,3	4,4	4,4	11,1	24,4	6,7	11,1	15,6	8,9	6,7	22,2
43	1,8	0,0	0,0	3,6	10,7	3,6	0,0	1,8	0,0	0,0	1,8
44	6,8	6,8	6,8	13,6	9,1	4,5	0,0	0,0	9,1	2,3	9,1
45	10,0	2,5	12,5	5,0	0,0	0,0	0,0	5,0	12,5	7,5	17,5

Route	Ontw. theorie	Agog. en ped. theorie	Ontw. probl.	Culturen/ diversiteit	Veiligheid/ groeps-proc.	Verwacht.	Zelfvertrouwen	Soc. emotion.	Signal. probl.	Afstem. ouders	Reflectie
46	13,0	8,7	4,3	4,3	8,7	0,0	4,3	8,7	8,7	8,7	13,0
47	3,3	0,0	6,7	10,0	6,7	0,0	0,0	0,0	3,3	3,3	16,7
Gem.	6,1	3,6	2,6	4,9	10,8	2,9	5,1	5,1	3,6	3,9	11,0

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën; Agogische en pedagogische theorieën; Ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen; Culturen in de school en diversiteit; Sociale veiligheid, groepsprocessen, pedagogisch klimaat; (Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken; Zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren en leerlingen motiveren; Sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen; Ontwikkel- en gedragsproblemen en stoornissen signaleren; Afstemmen met ouders en collega's; Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen.

Tabel 15. In deze tabel staan de percentages dat een categorie van de pedagogische bekwaamheid naar verhouding in een route aan bod komt.

Route	Ontw. theorie	Agog. en ped. theorie	Ontw. probl.	Culturen/ diversiteit	Veiligheid/ groeps-proc.	Verwacht.	Zelfvertrouwen	Soc. emotion.	Signal. probl.	Afstem. ouders	Reflectie
1	1,2	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2
2	1,6	1,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6
3	1,8	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,6	0,6
4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	0,0	3,8	0,0	1,9	0,0
5	0,0	0,0	0,0	0,4	5,6	0,0	0,0	1,5	1,5	0,4	1,1
6	0,9	3,2	1,4	2,3	9,1	0,0	0,0	1,8	1,4	0,9	4,5
7	14,7	0,0	0,0	1,9	5,8	3,8	3,8	1,9	0,6	0,0	1,9
8	0,8	2,1	0,0	0,0	1,7	1,3	0,3	0,3	0,0	0,0	1,1
9	10,9	0,0	0,0	4,3	5,2	2,2	3,0	0,9	0,0	7,4	5,2
10	0,0	0,0	0,0	6,3	9,9	0,0	1,6	3,6	0,0	0,0	3,6
11	1,1	4,5	0,0	2,3	5,7	0,0	2,3	9,1	0,0	0,0	2,3
12	6,7	0,0	0,0	6,7	13,3	0,0	25,0	0,0	3,3	0,0	0,0
13	3,5	2,0	0,0	3,0	3,5	1,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0
14	5,4	2,2	1,8	0,0	2,5	0,0	0,0	1,4	1,1	0,0	2,9
15	3,1	0,7	0,0	1,4	13,9	0,0	0,0	1,0	0,7	0,7	1,0
16	3,1	1,0	0,0	6,9	15,6	0,0	1,7	1,0	2,8	6,3	15,6
17	0,8	0,8	1,0	0,0	2,3	0,0	0,0	1,6	1,6	0,5	5,5
18	3,9	0,7	0,0	3,0	7,6	2,2	1,9	0,6	0,0	0,0	4,6
19	2,8	5,3	2,5	0,7	1,1	0,0	0,0	0,0	4,6	0,7	5,7
20	4,9	9,2	2,3	2,3	5,2	0,0	4,7	2,4	4,5	1,6	6,1
21	4,0	2,2	2,6	2,3	4,7	2,3	4,1	0,9	0,3	0,3	4,2
22	4,9	1,1	0,2	0,0	0,5	0,0	0,0	0,3	0,8	0,2	1,7
23	1,4	0,9	0,2	3,8	3,6	2,2	3,6	0,5	0,2	0,7	5,3

Route	Ontw. theorie	Agog. en ped. theorie	Ontw. probl.	Culturen/ diversiteit	Veiligheid/ groeps-proc.	Verwacht.	Zelfvertrouwen	Soc. emotion.	Signal. probl.	Afstem. ouders	Reflectie
24	3,7	2,5	0,8	1,4	1,9	1,5	1,9	1,9	1,4	2,1	6,9
25	4,8	0,6	0,6	3,0	10,0	1,9	1,9	1,7	0,6	0,6	1,1
26	0,6	1,0	0,0	1,2	1,0	0,0	0,4	0,6	0,0	0,0	1,2
27	4,0	0,0	1,0	1,1	0,6	0,0	0,6	1,0	1,0	1,0	5,6
28	2,7	0,7	0,0	3,2	11,9	0,0	2,0	2,0	0,0	0,0	1,8
29	3,2	3,8	2,0	2,4	6,1	1,6	0,8	3,6	1,5	2,1	6,2
30	2,2	0,0	0,0	0,0	8,0	2,2	2,2	1,2	0,0	0,0	0,5
31	3,6	0,5	1,9	0,4	1,5	1,5	0,8	1,0	1,1	0,5	5,2
32	0,0	0,0	0,0	0,6	3,4	3,4	1,7	0,6	0,0	0,0	4,0
33	4,4	2,0	1,9	3,6	4,4	2,3	3,8	3,9	0,9	4,0	11,0
34	4,4	2,3	1,7	3,1	3,8	2,0	3,3	3,4	0,8	3,5	10,3
35	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,6	1,6	0,6	2,2
36	0,6	0,6	0,6	0,0	0,6	0,6	0,9	0,6	0,6	0,6	1,4
37	0,7	0,7	0,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
38	2,9	1,9	1,4	0,0	5,9	1,9	2,4	3,4	2,7	2,1	7,3
39	4,4	0,0	0,0	2,9	10,3	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,5
40	0,4	0,0	0,0	0,7	1,1	0,4	0,7	0,4	0,0	0,0	3,7
41	2,2	1,1	2,3	1,7	8,8	1,1	2,4	4,0	3,2	0,6	4,8
42	3,5	0,8	0,7	2,2	7,8	1,2	2,6	3,6	1,7	0,9	6,0
43	0,6	0,0	0,0	2,4	6,5	1,8	0,0	0,6	0,0	0,0	0,6
44	3,8	4,5	2,7	9,5	4,2	2,3	0,0	0,0	4,9	0,8	3,8
45	4,2	0,8	4,4	3,3	0,0	0,0	0,0	2,1	4,4	2,7	8,1
46	3,7	3,0	1,1	0,9	5,0	0,0	0,6	1,5	1,7	1,7	2,6
47	0,8	0,0	1,9	4,4	1,9	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	8,6
Gemiddeld	3,0	1,4	0,8	2,2	5,0	0,9	1,8	1,5	1,1	1,0	3,8

Noot: de categorienamen zijn ingekort vanwege praktische overwegingen. De namen van de categorieën zijn, van links naar rechts: Ontwikkelingstheorieën en gedragswetenschappelijke theorieën; Agogische en pedagogische theorieën; Ontwikkelingsproblemen, gedragsproblemen en gedragsstoornissen; Culturen in de school en diversiteit; Sociale veiligheid, groepsprocessen, pedagogisch klimaat; (Hoge) verwachtingen van leerlingen hebben en duidelijk maken; Zelfvertrouwen van leerlingen stimuleren en leerlingen motiveren; Sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen; Ontwikkel- en gedragsproblemen en stoornissen signaleren; Afstemmen met ouders en collega's; Reflectie op pedagogisch handelen en daarover verantwoording kunnen afleggen.

Tabel 16. In deze tabel staan de percentages van onderwijsenheden over alle routes heen dat aandacht besteedt aan overige bekwaamheden. Deze zijn geordend van hoog naar laag en voorzien van voorbeelden.

Overige bekwaamheden	percentage
<p>Visievorming</p> <p>De student geeft een persoonlijke visie op onderwijs weer met hierin verwerkt de pedagogische, onderwijskundige, levensbeschouwelijke en maatschappelijke dimensie (21_b_30).</p> <p>De student kijkt kritisch vanuit verschillende perspectieven naar onderwijs waardoor de eigen onderwijsvisie zich ontwikkelt. (03_d_34)</p>	11,0
<p>Zelfreflectie</p> <p>Je kunt een overall reflectie schrijven waarin je je eigen creatieve houding analyseert (01_a_04).</p> <p>De student kan zijn of haar (eigen) opvattingen zien vanuit het perspectief van anderen, in plaats van meteen te oordelen. Hij/zij kan (eigen) standpunten tegenspreken, de dialoog met zichzelf en elkaar aangaan en zelfreflectie toepassen (10_d_28).</p>	8,3
<p>Onderzoekende houding</p> <p>De student toont een onderzoekende houding welke gericht is op willen weten, willen begrijpen, willen verbeelden, vernieuwend willen zijn, kritisch willen zijn, willen bereiken en willen delen (11_a_36).</p>	7,9
<p>Academische vaardigheden/ ethiek</p> <p>Je kunt een WISC-V intelligentietest bij een kind afnemen en je kunt deze afname vervolgens scoren volgens de bijbehorende richtlijnen van de WISC-V.</p> <p>Je kunt de scores van de WISC-V intelligentietest interpreteren en deze rapporteren in een cliëntverslag, volgens de bijbehorende richtlijnen uit de klinische praktijk.</p> <p>Je kunt in een cliëntverslag een integratief beeld schrijven over een kind, waarbij je gebruik maakt van verschillende (test)resultaten en deze resultaten integreert tot één overkoepelend beeld. (15_a_51).</p> <p>Aan het einde van de cursus ben je in staat om verschillende ethische theorieën en benaderingen te benoemen, uit te leggen, te hanteren en te vergelijken (15_a_53).</p>	7,6
<p>(Praktijk)onderzoek uitvoeren</p> <p>De student is in staat de volgende stappen van de onderzoekscyclus te doorlopen en met elkaar in verband te brengen: beschrijven van de aanleiding van het onderzoek, het formuleren van hoofd- en deelvragen, zoeken van relevante, actuele en wetenschappelijke bronnen, analyseren van de bronnen en met elkaar in verband brengen van de bronnen, beschrijven van de resultaten in een verslag, kritisch reflecteren op het onderzoek in de discussie en tenslotte aanbevelingen doen voor de onderwijspraktijk (10_d_56).</p>	6,8
<p>Communicatievaardigheden/ gespreksvoering</p> <p>Je kunt een gesprek voeren (van 8-10 minuten) waarin duidelijk wordt dat je de basisvaardigheden van een professioneel gesprek beheerst. Je gebruikt gesprekstechnieken zoals: LSD of het PIP-model (10_b_04).</p> <p>Je kent de verschillende gesprekstechnieken uit psychologie, pedagogiek of uit de opleiding zoals: "Geweldloos Communiceren", "slecht nieuwsgesprekken voeren", "omgaan met agressie en geweld" of de Roos van Leary. Je bent je bewust van je persoonlijkheid en eigen communicatiestijl en je hebt inzicht in je eigen valkuilen en patronen (10_b_29).</p>	6,5
<p>Zelfsturing/ inzicht in eigen ontwikkeling</p> <p>Je bent in staat om doelen/ leeractiviteiten op te stellen en daarbij de fasen van zelfsturing (oriëntatie, stellen van doelen, plannen, uitvoering, evaluatie/ bijstellen en reflectie) toe te passen met/ zonder behulp van anderen (docenten, werkbegeleiders en/ of medestudenten). De doelen worden opgesteld in het kader van de blokthema's en complexe situatie en sluiten aan bij gestelde eisen (beroepscompetenties). Daarnaast voer je activiteiten uit die aansluiten bij eigen drijfveren en idealen (24_a_25).</p>	6,3
<p>Reflectievermogen</p> <p>Je kunt jouw kwaliteiten als leerkracht benoemen en kan dit in brengen in reflectiebijeenkomsten. Tijdens reflectiebijeenkomsten kan je het belang van de leerlingen in het oog houden. Daarbij kan je jouw kwaliteiten als medeopvoeder spiegelen aan die van anderen. Je kunt reflecteren op verschillende niveaus, zoals bijvoorbeeld op het niveau 4 van het reflectiemodel van Korthagen: overtuigingen (17_a_21).</p> <p>De student kan in dialoog, systematisch op een betekenisvolle situatie reflecteren door achtereenvolgens terug te blikken op de situatie, essentiële aspecten erin te ontdekken, en op basis daarvan te komen tot nieuwe inzichten (21_a_05).</p>	5,9

Overige bekwaamheden	percentage
<p>Persoonlijke ontwikkeling/identiteit</p> <p><i>Je onderzoekt de verschillende kanten van jou als leraar. Dit doe je onder andere door je emotionele startpunt in kaart te brengen (veiligheid, openstellen en incasseren). Je beschrijft hoe ervaringen uit je eigen (schoolse) leven, interactie met kinderen en de werkplek invloed hebben op jouw (pedagogisch) handelen. Daarbij koppel je je persoonlijke identiteit aan je professionele identiteit (22_a_09).</i></p>	4,8
<p>Organisatieveranderingen/ schoolbeleid/ advies aan de school</p> <p><i>Je bent in staat om bestaande onderwijsinnovaties in het (inter)nationale onderwijsbestel vanuit een didactisch, pedagogisch en historisch perspectief te duiden. Tevens kan je op basis van theorieën over onderwijsvernieuwing en organisatieontwikkeling de redenen, paradigma's, dimensies en kenmerken van deze onderwijsinnovaties beschrijven (27_a_28).</i></p>	4,5
<p>Beroepsidentiteit en -oriëntatie</p> <p><i>De student laat zijn/haar ontwikkeling van zijn beroepsidentiteit gedurende fase 1 zien door middel van een gezamenlijke presentatie met medestudenten uit de coachgroep. De student koppelt het proces van de opdracht aan de prestatiecriteria LS1.4 (reflectie, communicatie, samenwerking, onderzoekende houding) en verwoordt en bewijst zijn concrete handelen w.b. deze criteria (02_a_20).</i></p>	4,2
<p>Samenwerken/initiatief nemen</p> <p><i>De student wordt zich bewust van zijn talenten en kan van daaruit een bijdrage leveren. De student erkent het belang van feedback voor zijn leerproces. Vanuit deze attitude neemt hij initiatief voor het geven en ontvangen van feedback en komt tot logische vervolgstappen. De student ontwikkelt zich in het open en professioneel communiceren met medestudenten, docenten, ouders en betrokkenen op de praktijkschool (21_a_05).</i></p>	4,0
<p>Professionele ontwikkeling</p> <p><i>De student neemt regie over je eigen professionele ontwikkeling door een ontwikkeling in zelfsturend leren: De student is zich bewust van de opeenvolgende fasen in zijn professionele ontwikkeling. Hij richt zich op de volgende stap in deze ontwikkeling en neemt hier in toenemende mate zelf de regie over. Hij formuleert daarvoor leerdoelen die gericht zijn op de bekwaamheidseisen op hoofdfase-niveau. De student ontwikkelt een open en nieuwsgierige houding. De student verwoordt het doel van zijn acties en verantwoordt deze vanuit theoretische bronnen (21_a_10).</i></p>	3,6
<p>Overig</p> <p><i>De student ontwikkelt een eigen visie op karma en reïncarnatie met daarin de thema's ontmoetingen, de vraag en intuïtie (10_c_26).</i></p> <p><i>De student noemt argumenten voor en tegen schooltuinwerk (inhoudelijke, didactische, pedagogische, organisatorische en financiële), kent verschillende soorten schooltuinen en kan zelf een schooltuin opzetten en onderhouden (13_b_25).</i></p> <p><i>De student komt ieder college met een andere kleur haar binnen (23_a_42).</i></p>	3,5
<p>Studievoortgang, -planning en -begeleiding</p> <p><i>Je probeert overzicht te krijgen m.b.t. je studieresultaten tot nu toe en de opdrachten voor de komende periode. Je maakt een plan van aanpak voor de opdrachten en tentamens van de komende periode en het eventueel wegwerken van studieachterstanden (23_a_23).</i></p>	3,2
<p>Onderwijssysteem Nederland/ onderwijsontwikkelingen</p> <p><i>De student heeft kennis over het hedendaagse onderwijssysteem in Nederland en onderzoekt diverse visies op onderwijs en past deze kennis toe op het formuleren van een eigen onderwijsvisie (07_a_07).</i></p>	2,6
<p>Feedback geven en/of ontvangen</p> <p><i>Na afloop van dit vak kan de student peerfeedback geven en ontvangen peerfeedback verwerken (07_b_19). Je kunt kernfeedback geven en ontvangen (24_a_55).</i></p>	2,6
<p>Maatschappelijke ontwikkelingen</p> <p><i>Middels kernreflectie in interactie met mijn omgeving expliciteer ik een persoonlijke visie op mijn leraarschap en wereldburgerschap. Deze visie is gebaseerd op inzicht in mijn huidige persoonlijke en professionele identiteit en hoe deze zich verhoudt tot de lerenden, de school of organisatiecultuur en maatschappelijke ontwikkelingen en situaties (06_b_11).</i></p> <p><i>De student kan gebeurtenissen in de schoolomgeving verklaren aan de hand van maatschappelijke ontwikkelingen (10_c_26).</i></p>	2,2

Overige bekwaamheden	percentage
<p>Visie van/ op...</p> <p><i>Je toont aan verschillende visies en stromingen op het leren en ontwikkelen van jonge kinderen te kennen in dagelijkse onderwijssituaties en je kunt op basis van deze visies een rijke en gedifferentieerde leeromgeving ontwerpen. Je kunt jouw visie op het onderwijs voor het jonge kind verwoorden en onderbouwen met de aangereikte theorie (14_c_47).</i></p> <p><i>Je krijgt informatie over de gangbare visies op rekenonderwijs. We gaan hierover in gesprek. Vervolgens verdiep je in de verplichte en zelfgekozen literatuur. Daarna schrijf je het eerste hoofdstuk van je visiestuk (02_a_34).</i></p>	1,9
<p>Organiseren van bv. uitjes of sportdag</p> <p><i>De student draait mee in de werkgroep koningsspelen of sportdag en krijgt een beeld van welke taken nog meer bij een leerkracht horen.</i></p> <p><i>De student helpt mee in de organisatie en uitvoering van de koningsspelen/sportdag en is hiervoor uitgeroosterd (10_a_23).</i></p> <p><i>De student kan beschrijven wat ervoor nodig is om een sportdag te organiseren, met alle ins en outs omtrent de logistiek en de beleving van zo'n dag (11_a_48).</i></p>	1,8
<p>Digitale geletterdheid (lkr/ lln)</p> <p><i>De student heeft kennis van AI en de werking van ChatGPT en is op de hoogte van de kansen en gevaren hiervan.</i></p> <p><i>De student is op de hoogte van de kerndoelen AI in het basisonderwijs (04_a_12).</i></p>	1,7
<p>Talenten/ talentgericht onderwijs</p> <p><i>Je verdiept je kennis over talentgericht werken. Je kunt activiteiten (in de vorm van lessen drama en muziek) ontwikkelen waarmee je talenten van kinderen triggert. Dit pas je ook toe in je vakoverstijgende themadagen (02_a_31).</i></p>	1,7
<p>Diagnostiek/ orthopedagogiek/ zorg</p> <p><i>Deze cursus richt zich op kennis en praktische vaardigheden voor het uitvoeren van gestandaardiseerde screeningsgerichte klinische diagnostiek met aandacht voor neuropsychologische problematiek en GGZ-problemen bij kinderen, adolescenten en volwassenen. Je ontwikkelt begrip over diagnostiek vanuit een brede psychologische invalshoek, zodat je als toekomstig psycholoog/pedagoog eveneens met alternatieve hypothesen rekening kunt houden die buiten je eigen specialisatie liggen (24_b_36).</i></p>	1,6
<p>Pedagogische taak/opdracht van de school</p> <p><i>De studenten herkennen in hoofdlijnen de rol van de leraar als pedagoog en de pedagogische opdracht van de school (23_a_12).</i></p>	1,4
<p>Rollen van de leraar</p> <p><i>De student analyseert individueel zijn coachende rol in het creatieve proces waarin leerlingen werken aan zelfregulatie, ontwikkelen van creativiteit, actieve houding aannemen, initiatief nemen en samenwerken (18_a_38).</i></p> <p><i>De student zet basiskennis en basisvaardigheden in om de leraarsrollen model, didacticus, expert, pedagoog en coach in het basisonderwijs te vervullen en zich daarin verder te gaan bekwamen op propedeutisch niveau (21_a_01).</i></p>	1,4
<p>Passend onderwijs</p> <p><i>De student is op hoogte van de Wet op Passend Onderwijs (23_b_31).</i></p> <p><i>De student kan de wet passend onderwijs en jeugdzorg uitleggen en de verbinding aangeven met de beschreven visie (24_a_32).</i></p>	1,2
<p>Methodologie/ testtheorie</p> <p><i>Introductie in de testtheorie, psychometrie en de diagnostiek. Je maakt kennis met een groot aantal psychometrische en diagnostische begrippen en leert deze toe te passen op eenvoudige psychologische en pedagogische problemen (24_b_29).</i></p> <p><i>Na afloop van dit studieonderdeel is de student in staat om op verschillende manieren de betrouwbaarheid van een test te schatten en te benoemen, en relaties te leggen tussen de in het vak besproken betrouwbaarheidsmaten (o.a. Cronbachs Alfa en Guttman's Lambda-2) (07_b_31).</i></p>	1,2
<p>Statistiek</p> <p><i>Verkrijgen van kennis en inzicht in geavanceerde statistische technieken: multipale regressieanalyse, logistische regressieanalyse, en routeanalyse. Deze kennis toe kunnen passen om de geschiktheid van het gebruik ervan te kunnen beoordelen (14_b_34).</i></p>	1,1

Overige bekwaamheden	percentage
<p>Leiderschap</p> <p>Aan het einde van deze cursus kunnen studenten theorieën, modellen en methodologische benaderingen m.b.t. de diverse vormen van leiderschap beschrijven en begrijpen.</p> <p>Aan het einde van deze cursus kunnen studenten strategieën van schoolleiders m.b.t. het leidinggeven aan (veranderprocessen in) schoolorganisaties beschrijven en begrijpen (26_a_20).</p>	1,0
<p>Internationalisering</p> <p>De student is in staat om een vergelijking te maken tussen het Nederlandse onderwijssysteem en een onderwijssysteem van een ander land.</p> <p>De student heeft kennis van de mogelijkheden die een basisschool heeft om vorm te geven aan internationalisering (03_a_38).</p>	1,0
<p>Kansen(on)gelijkheid</p> <p>Je bent in staat de mechanismen omtrent sociaal, cultureel en economisch kapitaal en de effecten daarvan op processen van sociale inclusie/exclusie en kansen(on)gelijkheid binnen het klaslokaal en de schoolcultuur uit te leggen (27_a_01).</p>	0,9
<p>Wetgeving/ inspectie</p> <p>De student heeft kennis van de criteria van de onderwijsinspectie omtrent 'Geestelijke Stromingen' en 'Burgerschap' en kan deze beschrijven en verklaren (07_b_36).</p> <p>De student krijgt inzicht in de manier waarop de Onderwijsinspectie toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs in Nederland en kan dit koppelen aan zijn eigen visie op onderwijs (19_a_76).</p>	0,9
<p>Creativiteit</p> <p>Je kunt in woord en beeld het proces tonen dat je zelf hebt doorlopen bij het tot stand brengen van je zelfportret, waarmee je aantoont inzicht te hebben in de stappen van een creatief proces volgens het Creatief Procesmodel (CPM) (01_a_04).</p>	0,8
<p>Netwerken</p> <p>Ik benut relevante structuren/netwerken van de eigen organisatie ten behoeve van lerenden met specifieke talenten en leer- en ontwikkelbehoefte(n) (06_b_08).</p>	0,7
<p>Culturele identiteit/ cultuurdrager</p> <p>Je bent in staat om in je rol als cultuurdrager te reflecteren op kunst en cultuur en dat in te zetten in het onderwijs (20_b_23).</p>	0,6
<p>Leerstijlen/ meervoudige intelligentie</p> <p>De student kan OOL-onderwijs ontwerpen en uitvoeren in afstemming op zijn leerlingen, dat wil zeggen dat hij kan aansluiten op talenten, leerstijlen en specifieke leer- en ontwikkelingsproblemen en dat hij kan inspelen op preconcepten en vragen van kinderen (21_b_34).</p> <p>De student kan visies op het onderwijs in de kunstvakken en cultuuronderwijs verbinden aan visies op leren van leerlingen (zoals leren in een rijke leeromgeving, sociaal constructivisme, de leerstijlen van Kolb, meervoudige intelligenties) en de visie van de school (profieldeel 4.1) (24_b_19).</p>	0,6
<p>Studievaardigheden</p> <p>Studenten kunnen werkzame strategieën voor het ontwikkelen van studievaardigheden uitleggen. Studenten kunnen de geleerde studievaardigheden toepassen. Studenten kunnen reflecteren op de ontwikkeling van hun studievaardigheden en hun studievoortgang, en op basis daarvan hun leerproces bijsturen (24_b_21).</p>	0,5
<p>21e -eeuwse vaardigheden</p> <p>De student toont 21e-eeuwse vaardigheden als zelfregulering, kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, digitale geletterdheid, communiceren en samenwerken (11_a_36).</p>	0,5
<p>Logopedie/ spraak/ stem</p> <p>De student kent de basisaspecten, houding, adem, stem, uitspraak en expressievormen, die van belang zijn voor een goede presentatie als leerkracht en kan een goede adem-stemkoppeling toepassen (03_d_07).</p>	0,3
<p>Evidence-informed</p> <p>De student heeft het vermogen om bij het ontwikkelen van beroepsproducten, zoals een les, gebruik te maken van kennis van anderen (resultaten van ander onderzoek of praktijkkennis van professionals in de beroepspraktijk) en daarmee evidence informed onderwijs te verzorgen (19_a_32).</p>	0,3
<p>Advisering po/vo</p> <p>Je volgt, registreert, communiceert, geeft feedback, rapporteert over de ontwikkeling van de leerlingen en geeft advies over de aansluiting PO/VO (24_a_50).</p>	0,2
<p>Interprofessioneel samenwerken</p> <p>Sociale kaart en interprofessioneel samenwerken (07_d_09).</p>	0,1

Overige bekwaamheden	percentage
Lesson study	0,1
<i>Je bent bekend met de verschillende stappen in een lesson study en oefent actief met het uitvoeren hiervan (27_a_22).</i>	

Tabel 17. In deze tabel staat de variatie in onderwijsvormen tussen routes (in percentages).

#	Hc	Wc	Hcwc	Zs	Fac	Nb	A
1	7,4	11,1	33,3	3,7	3,7	29,6	11,1
2	0,0	3,9	17,6	0,0	0,0	62,7	15,7
3	10,9	21,8	23,6	18,2	0,0	0,0	25,5
4	3,8	26,9	15,4	26,9	0,0	7,7	19,2
5	6,0	47,8	4,5	19,4	0,0	0,0	22,4
6	9,1	16,4	36,4	10,9	0,0	1,8	25,5
7	3,8	73,1	0,0	7,7	11,5	0,0	3,8
8	23,8	5,7	6,7	11,4	1,9	16,2	34,3
9	0,0	0,0	65,2	30,4	0,0	0,0	4,3
10	0,0	0,0	93,8	0,0	6,3	0,0	0,0
11	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12	1,7	1,7	33,3	6,7	0,0	15,0	41,7
13	27,3	24,2	0,0	24,2	3,0	6,1	15,2
14	13,0	30,4	45,7	2,2	0,0	0,0	8,7
15	10,2	34,7	10,2	24,5	0,0	2,0	18,4
16	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0	83,3	4,2
17	18,8	14,1	3,1	26,6	0,0	6,3	31,3
18	0,0	6,7	62,2	22,2	0,0	0,0	8,9
19	0,0	0,0	70,2	6,4	0,0	0,0	23,4
20	31,0	3,4	36,2	1,7	0,0	5,2	22,4
21	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
22	2,4	35,7	32,1	6,0	4,8	8,3	10,7
23	18,3	28,2	12,7	4,2	0,0	4,2	32,4
24	7,4	16,7	37,0	11,1	0,0	11,1	16,7
25	7,1	10,7	19,6	12,5	0,0	5,4	44,6
26	32,1	4,9	11,1	9,9	0,0	2,5	39,5
27	0,0	43,2	31,8	0,0	0,0	2,3	22,7
28	2,7	37,8	21,6	0,0	5,4	21,6	10,8
29	28,6	30,2	17,5	3,2	0,0	3,2	17,5
30	40,3	16,4	1,5	3,0	0,0	11,9	26,9
31	24,6	50,8	19,7	0,0	0,0	0,0	4,9
32	9,1	70,5	18,2	0,0	0,0	2,3	0,0
33	50,0	4,0	18,0	2,0	8,0	0,0	18,0
34	56,1	3,5	15,8	1,8	7,0	0,0	15,8
35	1,9	69,2	0,0	5,8	19,2	0,0	3,8
36	38,6	30,7	1,1	8,0	0,0	9,1	12,5
37	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
38	4,0	0,0	0,0	4,0	0,0	12,0	80,0

#	Hc	Wc	Hcwc	Zs	Fac	Nb	A
39	2,9	64,7	17,6	5,9	2,9	5,9	0,0
40	6,0	20,9	25,4	0,0	1,5	19,4	26,9
41	41,5	15,1	13,2	3,8	0,0	1,9	24,5
42	33,3	8,9	28,9	2,2	0,0	0,0	26,7
43	41,1	25,0	12,5	3,6	0,0	1,8	16,1
44	9,1	0,0	54,5	4,5	6,8	2,3	22,7
45	27,5	32,5	27,5	2,5	0,0	0,0	10,0
46	34,8	0,0	34,8	8,7	0,0	4,3	17,4
47	0,0	30,0	10,0	6,7	0,0	43,3	10,0
Gem.	14,6	20,7	24,2	7,8	1,7	8,7	22,3

Noot: Hc = voornamelijk hoorcolleges; Wc = voornamelijk werkcolleges; Hcwc = hoor- en werkcolleges; Zs = voornamelijk zelfstudie; Fac = Facultatief; Nb = niet bekend; A = Anders

Tabel 18. In deze tabel staat de variatie in toetsvormen tussen routes (in percentages).

#	Kennistoets	Geschreven verslag	Werkstuk/ project	Portfolio	Stage	Presentatie	Beroeps-product	Niet bekend	Anders
1	11,1	18,5	0,0	0,0	0,0	3,7	3,7	33,3	29,6
2	23,5	7,8	0,0	47,1	2,0	2,0	2,0	0,0	15,7
3	21,8	10,9	7,3	14,5	14,5	3,6	0,0	0,0	27,3
4	23,1	3,8	0,0	30,8	11,5	3,8	0,0	3,8	23,1
5	19,4	19,4	0,0	6,0	19,4	20,9	6,0	0,0	9,0
6	38,2	3,6	0,0	21,8	1,8	7,3	5,5	0,0	21,8
7	11,5	38,5	0,0	15,4	0,0	0,0	0,0	0,0	34,6
8	20,0	12,4	0,0	2,9	8,6	1,0	1,0	19,0	35,2
9	26,1	4,3	0,0	52,2	0,0	0,0	0,0	0,0	17,4
10	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11	9,1	0,0	0,0	90,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
12	21,7	10,0	0,0	1,7	25,0	16,7	15,0	1,7	8,3
13	24,2	15,2	6,1	21,2	0,0	3,0	0,0	6,1	24,2
14	45,7	30,4	0,0	8,7	4,3	0,0	6,5	0,0	4,3
15	24,5	14,3	0,0	22,4	0,0	0,0	2,0	0,0	36,7
16	16,7	0,0	4,2	29,2	4,2	12,5	4,2	8,3	20,8
17	21,9	4,7	0,0	1,6	12,5	0,0	0,0	0,0	59,4
18	33,3	8,9	4,4	11,1	15,6	2,2	0,0	0,0	24,4
19	40,4	10,6	0,0	14,9	14,9	4,3	0,0	0,0	14,9
20	41,4	0,0	0,0	1,7	19,0	5,2	0,0	0,0	32,8
21	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
22	4,8	13,1	6,0	15,5	6,0	7,1	0,0	10,7	36,9
23	14,1	11,3	0,0	11,3	12,7	4,2	4,2	0,0	42,3
24	40,7	16,7	0,0	9,3	11,1	0,0	1,9	11,1	9,3
25	33,9	5,4	0,0	8,9	12,5	3,6	0,0	7,1	28,6
26	24,7	11,1	0,0	3,7	23,5	1,2	3,7	0,0	32,1
27	40,9	15,9	0,0	0,0	18,2	0,0	13,6	0,0	11,4
28	40,5	10,8	0,0	2,7	13,5	2,7	2,7	0,0	27,0
29	36,5	17,5	0,0	0,0	14,3	1,6	12,7	0,0	17,5
30	34,3	11,9	0,0	9,0	11,9	0,0	19,4	1,5	11,9

#	Kennistoets	Geschreven verslag	Werkstuk/ project	Portfolio	Stage	Presentatie	Beroeps-product	Niet bekend	Anders
31	42,6	6,6	0,0	24,6	8,2	3,3	1,6	4,9	8,2
32	20,5	0,0	0,0	40,9	15,9	2,3	2,3	9,1	9,1
33	40,0	12,0	0,0	28,0	6,0	4,0	0,0	0,0	10,0
34	45,6	12,3	0,0	24,6	5,3	3,5	0,0	0,0	8,8
35	7,7	28,8	7,7	9,6	0,0	15,4	0,0	0,0	30,8
36	28,4	20,5	2,3	6,8	10,2	2,3	4,5	2,3	22,7
37	28,9	46,7	0,0	0,0	20,0	0,0	0,0	2,2	2,2
38	0,0	0,0	0,0	68,0	4,0	0,0	0,0	12,0	16,0
39	26,5	8,8	0,0	0,0	2,9	0,0	8,8	2,9	50,0
40	10,4	7,5	1,5	11,9	13,4	0,0	7,5	13,4	34,3
41	32,1	7,5	0,0	26,4	11,3	0,0	1,9	0,0	20,8
42	20,0	6,7	0,0	26,7	11,1	0,0	6,7	2,2	26,7
43	33,9	17,9	0,0	10,7	7,1	1,8	5,4	0,0	23,2
44	47,7	11,4	0,0	13,6	9,1	2,3	0,0	2,3	13,6
45	55,0	15,0	0,0	0,0	12,5	0,0	0,0	2,5	15,0
46	30,4	21,7	0,0	4,3	8,7	8,7	8,7	4,3	13,0
47	0,0	3,3	0,0	93,3	0,0	0,0	0,0	0,0	3,3
Gemiddeld	25,8	11,8	0,8	20,1	9,0	3,2	3,2	3,4	22,6

Bijlage C – Lexicon

Term	Definitie
Onderwijsinstelling	De instelling waar de route aangeboden wordt.
Plaats	De plaats waar een route aangeboden wordt.
Opleiding	Een opleiding in de zin van de wet op het hoger onderwijs; wordt geaccrediteerd door de NVAO.
Route	Een route naar het leraarschap betreft een cursus of leergang op grond waarvan iemand na succesvolle afronding zou moeten voldoen aan de bekwaamheidseisen leraar primair onderwijs, leraar voorgezet onderwijs of docent beroepsonderwijs of leraar voorbereidend hoger onderwijs. Degene die een route naar het leraarschap heeft afgerond kan door een bevoegd gezag van een school aangesteld worden als bevoegd leraar in het funderend onderwijs of als docent in het mbo. Er zijn verschillende routes in te onderscheiden. We hanteren in dit rapport de naam die door de instelling aan een route gegeven is.
Onderwijseenheid	Een eenheid van een route waarin onderwijs aangeboden wordt, met een vast aantal studiepunten, een onderwijsvorm, leerdoelen en een toetsvorm. Een onderwijseenheid is bijvoorbeeld een module, vak, cursus, thema, of hoe dat in de route aangeboden of genoemd wordt. Dit is de analyse-eenheid waarop de inhoud gecodeerd is.
Leerdoel	De doelstelling die geïnventariseerd is per onderwijseenheid. In de diverse routes worden diverse termen hiervoor gehanteerd, zoals: <i>leeruitkomst, leerdoel, toetsdoel, eindterm, datapunt, leeractiviteit, toetscriterium, (sub)doelstelling, onderwijsinhoud, doel, kritische handeling, cursusdoel, lesdoel (als het bijvoorbeeld om een workshop gaat), collegedoeel, moduledoel</i> , en het kan ook nog verschillen of het <i>universeel, specifiek of geprofileerd</i> bedoeld is.
Curriculum	Een onderwijsprogramma van een route, in dit onderzoek gekenmerkt door inhoud, omvang, onderwijsvorm en toetsing.
Inhoud	Alle inhoudelijke doelstellingen die met de onderwijseenheid getoetst worden, zoals leerdoelen, leeruitkomsten, toetsdoelen of hoe de route die kiest te benoemen. Of te wel: de inhoudelijke component van de leerdoelen van de onderwijseenheden.
Omvang	Aantal studiepunten (in EC's) per onderwijseenheid.
Onderwijsvorm	De manier waarop de onderwijseenheid aangeboden wordt.
Toetsing	De manier waarop de beoogde doelstelling van de onderwijseenheid getoetst wordt.
Categorie	Een categorisering die is toegekend aan de verschillende bekwaamheidseisen, zoals eigen vaardigheid of leer- en onderwijstheorieën (zie Tabel 2a, 2b en 2c).
Code	Een vakgebied, bekwaamheidseis of categorie die gebruikt is bij het coderen van de data.
Codeboek	Alle codes samen, inclusief de beschrijvingen die richting geven bij het coderen.
Werkplekleren	De activiteiten in een route die uitgevoerd worden in de praktijk (op een basisschool). Het 'percentage werkplekleren' is het percentage van de totale studielast van een route dat in de praktijk wordt aangeboden of uitgevoerd. Dit percentage is door de contactpersoon van de route doorgegeven.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS Utrecht
www.onderwijsinspectie.nl

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden
vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs:
www.onderwijsinspectie.nl

© Inspectie van het Onderwijs